

zeneKar

2012/1

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

JUBILÁLÓ ZENEKAROK CSABA PÉTER A MÁV SZIMFONIKUSOK ÉLÉN ZENÉSZEK FUTBALL KUPÁJA

Foto: Ilyés Csaba

„Tánckoncert” Szolnokon

KALENDÁRIUM

3

A KULTÚRPONT IRODA HÍREI

6

ZENEI KÖZÉLETÜNK

PÉCS

„Az egyéni felelősség szerepe nőni fog az együttes munkájában”

Több éves előkészítést követően, december elején ünnepelték a Pannon Filharmonikusok a pécsi szimfonikus muzsikálás kétszáz esztendejét. Emellett az együttes Civil Zeneakadémia életre hívásával is köszöntötte a jubileumot. A zenekarnak – a város egyetlen intézményeként – nem kellett megszorításokkal, sem leépítésekkel küzdenie az elmúlt időszakban, tavasztól pedig non-profit kft.-ként működik tovább. (R. Zs.)

7

SZOMBATHELY

Ötven esztendő jubileum kérdőjelekkel

A Savaria Szimfonikus Zenekar fél évszázados születésnapját ünnepelheti az idej esztendőben. Bár a szombathelyi együttes számos felkérésnek tesz eleget, sikeresek új bérletsorozataik, egyre többen kíváncsiak hangversenyeikre és nyáron is rengeteg feladat vár rájuk, nem könnyű a helyzetük. (R. Zs.)

9

SZOLNOK

Szolnoki gondok és örömök

Óriási közönségsikert aratott Szolnokon a Magyar Állami Népi Együttes és a Szolnoki Szimfonikus Zenekar közös újévi koncertje január 7-én. Közel kétezres nézőközönség előtt mutatták be a Magyar Tánckoncert, Vox Hungaricus című új, műfajteremtő előadást. Mihályi Gábor, az ÁNE művészeti vezetője által koreografált produkcióban a tradicionális népzene és a XIX. század népzeneje mellett Liszt, Kodály, valamint Bartók művei is felhangzottak. Ennek kapcsán beszélgettünk Patkós Imre és Ignác Ervin ügyvezetőkkel az idej évad gondjairól, terveiről és örömeiről. (R. Zs.)

11

BUDAFOK

„Tétel közben is bátran tapsoljanak”

A Budafoki Dohnányi Zenekar zeneigazgatója, Hollerung Gábor nagyon bízik benne, hogy az együttes megéri a jövőre esedékes, huszadik születésnapját. Addig azonban túl kell élniük még ezt az idej esztendőt... Annak ellenére nagyon nehéz a helyzetük, hogy százmillió forint fölötti jegybevételt produkált az együttes, rengeteg hangversenyen lépnek pódiumra, sőt felkérésre még a Sportcsarnokban is koncerteznek. Hollerung Gábor mindent megtesz azért, hogy az 1993-ban hivatásossá vált zenekar fennmaradjon, bár elmondta azt is, nagyon belefáradt a folyamatos küzdelembe. (R. Zs.)

13

MÁV

„A megdöntött, de dinamikus építkezés híve vagyok”

A következő szezontól Csaba Péter lesz a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeti igazgatója. A hegedűművész-karmester több együttesnél végzett társulatépítő munkát, s a magyarországi zenekarhoz rengeteg ötlettel érkezik. Szeretne némileg változtatni a repertoáron, de úgy, hogy közben megőrizze a zenekar komoly törzsközönségét. Olyan művészeket szeretne meghívni vendégként, akik még jobbak teszik az együttes hangzását. (R. Zs.)

15

ZENEI TANÁCS

Hogyan tovább Zenei Tanács?

Huszonkét esztendővel ezelőtt húsz szervezet hívta életre a Magyar Zenei Tanácsot, a szakmai szervezetek szövetségét. Ma már tagjai száma ötven fölött van, s feladatai közé tartozik a zenei értékek védelme, a magyar zenekultúra nemzetközi pozícióinak erősítése, a zenekultúrát érintő törvények-rendeletek véleményezése, nyilvános állásfoglalás a zenei területet érintő ügyekben, valamint javaslattevés zenei díjak esetén. Azaz tartozna, ha a minisztérium ilyen ügyekben igénybe venné a szervezetet, ez azonban az elmúlt másfél esztendő alatt nagyon ritkán történt meg. (R. Zs.)

18

Zenészek Futball Kupája

Régi hagyományt elevenítettek fel 2011. december 4-én a muzsikusok, hiszen sok-sok év szünetet követően rendezték meg ismét a Budapesti Szimfonikus Zenekarok és Énekkarok Futball Kupáját. A Fehérvári Úti Futball Aréna műfüves pályáin nyolc csapat mérte össze tudását, a családtagok és barátok lelkes szurkolása közepette. (R. Zs.)

20

KRITIKA

Hangversenykritika

Kritika a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, a Nemzeti Filharmonikusok, a Budafoki Dohnányi Zenekar, a Pannon Filharmonikusok és a Duna Szimfonikus Zenekar koncertjeiről. (Fittler Katalin)

22

ZENETÖRTÉNET

A Budapest Vonósnegyes

A magyar vonós hangszerjáték történetét ismertető közreadásaink sorát folytatva, ezúttal a Budapest Kvartettet szeretnénk bemutatni. Mivel az együttes értékelésével kapcsolatban időnként még ma is jelennek meg téves híresztelések, ezúttal Tully Potter írását szeretnénk olvasóink elé tárni, amely „A Budapest Kvartett hanyattatásai” (Budapest odyssey) címmel, a „The Strad” 2001. évi áprilisi számában jelent meg. (Közreadja: Rakos Miklós)

27

MŰHELY

PORTRÉ

„Nagyobb szeretetben és békében lehetne élni”

Bánkóvi Gyula zeneszerző műveiről, az 5.1-es hangfelvételtől, terveiről. (Kovács Ilona)

34

Izrael és a Wagner-tilalom

Az áldozatok iránti tiszteletből
A németországi operakedvelőket nem különösebben foglalkoztatja Wagner antiszemitizmusa. Gyakran csak a hozzáértők tudják, hogy Wagner a maga idejében izetlen, rasszista módon kritizálta a zsidó zenét és a zsidó zeneszerzőket. Izraelben azonban más a helyzet. Bár itt is csak a téma iránt érdeklődők tudják, miért alakult ki a bayreuthi mester körül a kínos és feloldhatatlan helyzet, tény, hogy Izraelben 1938 óta nem játszik Wagner darabjait. (Sven Scherz-Schade)

35

HANGVERSENYNAPTÁR

37

PRÓBAJÁTÉKOK

42

STRADIVARI-HEGEDŰ pontos másolatát alkotta meg komputeres tomográfia segítségével egy amerikai kutatócsoport; a projektről az Észak-Amerikai Radiológiai Társaság (RSNA) éves közgyűlésén számoltak be. „A komputeres tomográfia egyedülálló betekintést nyújt a történelmi tárgyak belsejébe, lehetővé teszi, hogy megismerkedjünk elkészítésének mesterfogásaival. Ily módon a CT-felvételek alapján lehetővé válik e tárgyak hihetetlen pontossággal való újraalkotása” – olvasható az RSNA honlapján (<http://www.rsna.org>), valamint a BBC News (<http://www.bbc.co.uk>) hírei között.

A MŰVÉSZETEK PALOTÁJA kezdeményezte a Zeneakadémiával együtt egy kulturális klaszter létrehozását, amelynek tagjai már összeállítottak jól értékesíthető programcsomagokat és találtak hívószavakat ahhoz, hogy a turizmus képes legyen ezeket a tartalmakat közölni külföldön és belföldön is.

A CECILIÁNAK nevezett, különös körülmények között Budapesten felbukkant, 1697-es Stradivari-hegedűt öt évre Kokas Katalin hegedűművész kapta meg használatra a hangszer új tulajdonosától, Zelnik Istvántól, illetve az általa alapított Aranyműzeumtól.

AGÓRA TERMINÁL néven mintegy kétmilliárd forintból új kulturális központ építése kezdődik hamarosan Szolnok belvárosában. A Tisza-parti megyeszékhelyen az elmúlt évtizedek legnagyobb kulturális célú beruházásának számító projekt a helyi kulturális és közművelődési tevékenységek, a civil élet eseményei, valamint az egészséges életmóddal összefüggő programok jelentős részének biztosít új, építészetileg is izgalmas teret.

A KÖZTESTÜLETKÉNT újjáalakult Magyar Művészeti Akadémia (MMA) első kiállítása Orbán Viktor miniszterelnök köszöntőjével nyílt meg a budapesti Iparművészeti Múzeumban (IMM). Létrejött Magyarországon az első állandó akadémia a művészetek számára – emlékeztetett az ünnepi esten elmondott köszöntőjében a kormányfő. Mint felidézte, ezzel révbe ért az alapító Makovecz Imre elképzelése, aki 1992-ben 22 taggal – még egyesületként – megalapította az MMA-t.

ÁTADTÁK a tíz kategóriában meghirdetett Prima Primissima Díjakat Budapesten, a Művészetek Palotájában. A kategóriák díjazottjai: Csukás István író, költő; Kiss László úszószakédző; a Honvéd Együttes; Kaján Kalász Tibor grafikus, karikaturista; Fischer Iván karmester; Vadász György építész; Kroó Norbert fizikus; a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola; Al Ghaoui Hesna szerkesztő-riporter; Tordy Géza színművész, rendező. Életműdíjat kapott Kiss Imre; közönségdíjat vehetett át Mága Zoltán hegedűművész.

FOLYAMATBAN VAN az Andrássy-negyed kialakításába bevonható állami ingatlanok és az ezekbe költöztethető múzeumok, kulturális intézmények listájának összeállítása, a MúzeumLiget és a megújítandó Városliget koncepciójának kialakítása. Először a történelmi értékkel bíró, elsősorban állami tulajdonú épületeket veszik számba a sugárút környékén. A jelenleg üres Andrássy úti MÁV-székházban például méltó otthont kaphatna a Néprajzi Múzeum, a Kassák Múzeum a Bajza utca 10. alatti Bauhaus villába költözhetne, a Ferdinánd híd tövében álló Hargita-csarnokokban vasúttörténelmi kiállítás nyílhatna, míg a Vasarely Múzeum számára a Dózsa György út és a Rippl-Rónai utca között, a földalatti egykori remizének helyén készülhetne új épület. Az Andrássy út elején kaphatna helyet Andrássy Gyula újraalkotandó szobra. Az Andrássy-negyed hatástanulmányaira a kormány 150 millió forintot biztosított.

VILÁGSZÍNVONALÚ hangversenyteremmel gazdagodhat Kolozsvár. Több mint 60 millió euróba (mintegy 18 milliárd forintba) kerül majd a megépítendő Transilvania Kulturális Központ, amelyben egy 1500 férőhelyes, világszínvonalúnak ígért hangversenyterem is helyet kap. A kulturális központ legfőbb haszonélvezője a Transilvania Filharmónia lesz, mely jelenleg a diákművelődési háztól bérelt termekben, mostoha körülmények között tevékenykedik.

VILÁGHÍRŰ magyar kórusokkal énekelhetett együtt a közönség a Művészetek Palotájában, ahol a Zene mindenkié címmel rendeztek jótékonsági koncertet. Az esten Kodály Zoltán és Kocsár Miklós művei mellett bizánci egyházzenei dallamok és karácsonyi dalok is felcsendültek.

FÜLEMILE TIBOR fagottművészt életének 83. évében hosszú szenvedés után december 1-jén érte a halál. Rangos egyénisége volt a Magyar Állami Operaház, valamint a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának. Alapító tagja a Mihály Andrássy által létrehozott Budapesti Kamaraegyüttesnek és a legendás Magyar Fúvósötösnek. 1983 és 2006 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára, egyetemi docense, majd professor emeritusa volt. Számos felvétel őrizi kivételes művészetét. Fülemlé Tibort számos elismeréssel, köztük Liszt-díjjal, Janáček-díjjal, érdemes művészi címmel tüntették ki. A művész átvehette a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Aranyoklevelét is.

FORRAI KATALIN hagyatékát hivatalosan is gondozásba vette a kecskeméti Kodály Intézet. Az anyag feldolgozása várhatóan még egy évet vesz igénybe – jelentette be a 2004-ben elhunyt világhírű zenepedagógus emlékére rendezett ünnepi program alkalmából csütörtökön az intézmény igazgatója.

AZ ERKEL SZÍNHÁZ megnyitásának 100. évfordulóját ünnepelték a Magyar Állami Operaház művészei és a társulat vezetői. A bejárással egybekötött rendezvényen Ókovács Szilveszter elmondta, hogy a kormányhatározatban biztosított 1,8 milliárd forintból 2012. december 8-án, 101. születésnapjára újul meg az intézmény. A Magyar Állami Operaház kormánybiztosa beszámolt arról is, hogy idén 100 millió forintot költhetnek a beruházás előkészítésére, így jövőre 1,7 milliárd forint marad. Ezt még kiegészíti majd a februárra tervezett, jótékonsági árveréssel összekötött Erkel-estélyből befolyó pénz.

KÜLÖNLEGES, jubileumi programmal készül a jövő évi Bécsi Ünnepi Hetekre a Bécsi Zenebarátok Társasága (Musikverein), amely 2012-ben ünnepli fennállásának 200. évfordulóját. A fesztivál első napján Riccardo Muti vezényli a Bécsi Filharmonikusok

kat, akik Schubert C-dúr szimfóniáját adják elő. Ugyanaznap lép színpadra a bécsi operarajongók egyik kedvence, Anna Netrebko is, akit Daniel Barenboim kísér zongorán. Májusban Barenboim és a Bécsi Filharmonikusok Bartók- és Mozart-műveket szólaltatnak meg. Júniusban a Staatskapelle Berlin Barenboim vezényletével Bruckner-ciklust ad elő. A sorozatban az osztrák zeneszerzőnek mind a kilenc szimfóniája műsorra kerül. A Musikvereinhez kötődik Arnold Schönberg Gurrelieder című alkotása is: 1913-ban az egyesület koncerttermében tartották a mű ősbemutatóját. A jubileumi műsorban a Bécsi Filharmonikusok és három énekkar adja elő, Zubin Mehta vezényel.

TÖBB MINT HÚSZ országban ötezer zenész lépett fel a bicentenáriumi Liszt-év több mint kétszáz koncertjén, a magyar zeneszerző és előadóművész zenéje pedig távoli földrészekre is eljutott. „A Liszt-év és a magyar soros EU-elnökség apropóján megrendezett Liszt-programokkal nemcsak a zeneszerző munkásságát és általa is vállalt magyarságát mutattuk be, de fellépőink és rendezvényeink azt is bizonyították, hogy hazánk méltán tartozik évszázadok óta a klasszikus zene élvonalához” – összegezte az évforduló eredményeit Hammerstein Judit, a NEFMI kultúráért felelős helyettes államtitkára.

FÉLMILLIÁRD FORINT állami támogatáshoz juthat jövőre a pécsi önkormányzat a Kodály Központ és a Zsolnay negyed működtetéséhez – jelentette be Páva Zsolt, Pécs polgármestere a baranyai megyeszékhelyen. Pécs országgyűlési képviselői több minisztériumnál tett hosszas tárgyalások után érték el, hogy a jövő évi költségvetésben szerepeljen a városnak az Európa Kulturális Fővárosa (EKF) új intézményeinek fenntartására biztosított összeg.

ELINDULT a jegyértékesítés a jövő évi Budapesti Tavasz Fesztiválra, amely a támogatások drasztikus csökkenése miatt a megszokottnál rövidebb, tíznapos lesz. 2012. március 16. és 26. között azonban így is sokszínű programsorozattal várják a közönséget. A Budapesti Fesztiválközpont vezetése úgy döntött, hogy a 2012-es év a tavasz fesztivál esetében is a takarékoság éve lesz.

NEHÉZ ÉV elé néz jövőre a Budapesti Operettszínház. A Marica grófnő premierje helyett egy a magyar borról szóló vígadalmi gálát mutat be februárban a Budapesti Operettszínház. A bemutatók cseréjére Kerényi Miklós Gábor főigazgató szerint azért van szükség, mert 2012-re a főváros részéről nem számíthat anyagi támogatásra a színház, és központi támogatásuk is csökken.

KEDVEZŐEN változik a szerzői jogdíjak szabályozása, miután a díjszabások felülvizsgálatánál az érdekképviseleti szervezetek a korábbinál nagyobb beleszólási lehetőséget kaptak – közölte közleményében a nemzetgazdasági tárca.

A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI EGYETEM, a Zeneakadémia épületének felújítási munkálatai jó ütemben haladnak; az egyetem rektora szerint a fővárosi Liszt Ferenc téri ház 2013-as megnyitása elérhető közelségbe került.

ELHUNYT Csébfalvi Éva zenepedagógus, a Magyar Zenei Tanács korábbi főtáka, 2011. december 21-én. Múlhatatlan érdemei voltak abban, hogy a rendszerváltozás után, 1990 decemberében, alulról építkező társadalmi szervezatként megalakult a muzsikuskok parlamentje, a Magyar Zenei Tanács, amelynek egy évtizeden át ügyvezető titkára, majd főtáka volt. 1999-es nyugalomba vonulása után átvehette a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet. Elismert és megbecsült vezető személyisége volt – három világnyelv ismeretében – a zenei diplomáciának, a Nemzetközi és az Európai Zenei Tanácsnak, mely utóbbi választott vezetőségi tagjaként hazánk európai integrációjának a zene eszközeivel való előmozdításán fáradozott. Zenepedagógiánk elismeréséül választotta igazgatósági tagjává a Zenei Nevelés Nemzetközi Társasága 1992-ben. 1994-től magyarországi koordinátora volt Yehudi Menuhin európai zenei nevelési programjának (MUS-E).

A NEÉT szerint a művésznyugdíj megszüntetése hátrányos és káros. „A korhatár előtti öregségi nyugdíjak, ezen belül az úgynevezett művésznyugdíj megszüntetése szakmai egyeztetések hiányában – egy egyébként igen kis létszámú, néhány száz főt számláló érintett körben – aránytalanul több hátrány és kár forrása lehet, mint amennyi előnyt a döntéshozó az intézkedéssel elérni kívánt, megjegyezve azt is, hogy az intézkedés költségvetési előnye nem kimutatható” – szerepel a NEÉT kommunikációjában. A NEÉT álláspontja szerint az intézkedés nem vette figyelembe azt sem, hogy a művésznyugdíjra jogosult művészek számára jelenleg nincs semmiféle úgynevezett életpályamodell, vagy más, például az érintett művészek számára előkészített átképzési koncepció, amely a megszüntetett korai nyugdíj helyett más megoldás lehetőségét kínálna. A szervezet szakmai és jogi szempontból egyaránt aggályosnak tartja a szabályozást abban a tekintetben, hogy a művésznyugdíjhoz szükséges feltételekkel még nem rendelkező művészek döntő többségét megfelelő felkészülési idő biztosítása nélkül fosztotta meg egy, a foglalkozásukhoz évtizedek óta kapcsolódó szociális és jogi várománytól. „A törvény azzal, hogy kizárólag négy, egymástól gyökeresen eltérő jogállású foglalkoztató és azok balett művész foglalkoztatottjai számára biztosítja a jövőben is öregségi nyugdíj helyett korhatár előtti ellátáshoz való hozzáférés jogosultságát (balettművészeti életjáradék), indokolatlan különbséget tesz a táncművészek (például a néptáncosok), és az összes olyan, a 2011. december 31-ig hatályos szabályok alapján jogosult művész között, akik 2011. december 31-ig a korai nyugdíjhoz, illetve az ellátáshoz még nem szerezték meg a jogosultságot” – fejtette ki a közlemény. Mint írták, a NEÉT és a NEFMI képviselői egyetértettek abban, hogy a törvényi feltételek változása miatt kialakult helyzet további vizsgálatot igényel. A NEÉT és NEFMI képviselői megállapodtak, hogy a továbbiakban – bevonva a miniszter által felkért előadó-művészeti bizottságokat – együttműködnek a művésznyugdíj megszűnésével keletkezett kérdések megoldása érdekében. Ennek jegyében a NEÉT vállalta, hogy az e kérdésben történő együttműködés első lépéseként a bizottságokkal egyeztetve, a további tárgyalások alapjául szolgáló javaslatot készít elő.

A Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács (NEÉT) december 16-i ülésén egyeztetett a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és szolgálati járandóságról szóló törvényről Asztalosné Zupcsán Erikával, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium (NEFMI) szociálpolitikáért felelős helyettes államtitkárával, valamint a tárcavezető képviseletét ellátó Hammerstein Judittal, kultúráért felelős helyettes államtitkárral. A Magyar Operaénekesek Egyesülete demonstrációja a

dalszínház épületénél részben szintén a művésznyugdíjak megszüntetése kérdésében általuk tapasztalt szakmai előkészítetlenség miatt szerveződött.

LISZT FERENCNEK állított szobrot ünnepélyes keretek között pénteken az Ungvár melletti Nagyláz (Veliki Lazi) községben Magyarország ungvári főkonzulátusa a Liszt-év kárpátaljai rendezvénysorozatának lezárásaként.

A 2012/2013-AS ÉVADRA is várja 14 és 24 év közötti (1987. január 01. és 1997. december 31. között született) fiatal zenészek jelentkezését az Európai Unió Ifjúsági Zenekara (European Union Youth Orchestra – EUYO).

ELKÉSZÜLT Gyöngyössy Bence Utolsó rapszódia című tévéfilmje, amely Liszt Ferenc életének utolsó, Bayreuthban töltött tíz napját dolgozza fel.

MÉRFÖLDKÖNEK tartják a szervezők a Plácido Domingo alapította nemzetközi énekverseny, az Operalia jövő évi kiadását, amelynek döntőjét Pekingben rendezik június 4. és 10. között a „Madárfészeknek” becézett improzans Nemzeti Előadóművészeti Központban.

HAMBURGBAN 2011 helyett legkorábban 2014-ben adhatják át a város egyik legnagyobb szabású presztízsberehúzását, egy koncerttermet magába foglaló épületegyüttest, amely ráadásul az eredetileg tervezett összeg többszörösébe kerülhet.

BŐVÜLNEK a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) bevételi forrásai az NKA-ról szóló törvény január 1-jén hatályba lépő módosítása révén. Az Országgyűlés november 28-án 308 igen szavazattal, 11 nem ellenében és 40 tartózkodással fogadta el L. Simon László és Puskás Imre fideszes képviselők előterjesztését a jogszabály módosításáról. A kormánypárti képviselők mellett a Jobbik és az LMP frakció tagjai is támogatták a javaslatot, míg az MSZP politikusai tartózkodtak.

AUTÓBALESETBEN elhunyt Gyöngyössy Zoltán fuvolaművész. A Zeneakadémia tanárát 53 éves korában érte a halál. Gyöngyössy Zoltán ihletett előadója volt a kiváló magyar kortárs zeneszerzők műveinek. Kurtág György és Kurtág Márta úgy fogalmazott: megtiszteltetés, hogy kompozícióikat a fuvolaművész játszotta lemezre. Megszólaltatta Szöllösy András, Sári László és mások alkotásait is. Gyöngyössy Zoltán 1958. február 20-án született. Alapfokú tanulmányait Apagyai Mária (zongora) és Révész Mária (fuvola) növendékeként kezdte a híres komlói Kodály Zoltán Általános Iskolában, amelynek közismert kórusában Tóth Ferenc Liszt-díjas karnagy keze alatt énekelt. 1972-től a pécsi Művészeti Szakközépiskolában folytatta tanulmányait Barth István irányításával, 1976-tól pedig Pröhle Henriknél tanult a Zeneakadémia fuvola szakán, ahol Pernye András, Kistétényi Melinda, Láng István, Kurtág György és Simon Albert is a tanárai közé tartozott. 1981-ben kitüntetéssel diplomázott. Ezután Drezdában, a Carl-Maria von Weber Zeneművészeti Főiskolán képezte magát Johannes Walter és Arndt Schöne fuvolaművészeknél, majd 1982-ben háromhónapos ösztöndíjat kapott a párizsi IRCAM-ba. Tagja volt a Claudio Abbado vezette Európa Kamarazenekarnak, s kezdetben a Budapesti Fesztiválzenekarnak; rendszeresen részt vett a Szombathelyi Bartók Szeminárium és Fesztivál munkájában. 1993-ban az Ensemble Modernnel turnézott (Frankfurt, Bécs, Berlin); rendszeresen játszott a Budapesti Vonósokkal, a Weiner-Szász Kamaraszimfonikusokkal és az Erkel Kamarazenekarral, az Új Zenei Stúdióval. A Componensemble, az UMZE és az Intermoduláció együttesek tagja volt. Számos kortárs zeneszerző ajánlotta neki darabját. Többször is elnyerte az Artisjus díját, 1993-ban Liszt Ferenc-díjat kapott. Tanított a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen.

HATÉKONYABB és átláthatóbb lesz a kormányzat várakozása szerint a szellemi tulajdonra vonatkozó új szabályozás a hatályba lépő törvénymódosítások révén. Az Országgyűlés december 5-én fogadta el a közös jogkezeléssel kapcsolatos törvényi előírások, valamint az iparjogvédelmi jogszabályok módosításával foglalkozó törvénycsomagot.

KINEVEZTÉK AZ NKA új kuratóriumi tagjait. Az októberben hivatalba lépett új elnöknek köszönhetően az NKA-t érintő aktív jogalkotási folyamat zajlott le, amelynek eredményeként a kulturális alap az eddigi 17 helyett 9 állandó szakkollégiummal, 150 helyett 72 kurátorral működik, és több új forrásból is gazdálkodhat majd. Az NKA-ról szóló törvény módosításával bővülnek a kulturális alap bevételei, új forrásként megjelennek a pornográf termékekre kivetett kulturális adó és a közös jogkezelő szervezetektől származó befizetések, lehetségessé vált továbbá, hogy gazdasági szervezetek társaságiadó-kedvezmény igénybevételével támogathassák az NKA-t. A miniszteri keret legfeljebb az ötös lottó adóbevételének – működési költségekkel csökkentett – 25 százaléka lehet, és annak pontos mértékét a nemzeti erőforrás miniszternek a tárgyévet megelőző december 15-ig meg kell határoznia. Az Előadó-művészet Kollégiuma 600 millió, a Kulturális Fesztiválok Kollégiuma 700 millió forintot fordíthat a pályázatok támogatására.

A Nemzeti Kulturális Alap Előadó-művészet Kollégiumának újonnan kinevezett kurátorai: A kollégium vezetője (a szakmai szervezetek által delegált személy): Nagy Viktor rendező, a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára; A szakmai szervezetek által delegált személyek: Boronkay Antal zenetörténész, a Universal Music Publishing Editio Musica Budapest Zeneműkiadó Kft. ügyvezető igazgatója; Ember Csaba zenetanár, karnagy, a balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Zeneiskola igazgatója, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnöke; Gáspár Máté kulturális menedzser, az Open Society Institute Arts and Culture Program igazgatóhelyettese; Kovács Gerzson Péter Harangozó Gyula-díjas koreográfus, látványtervező, a TranzDanz művészeti vezetője.

Miniszteri hatáskörben kinevezett személyek: Pópa Péter, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének főtájkára, a Zenekar című folyóirat alapítója és főszerkesztője; Szarvas József Jászai Mari-díjas színész, a Nemzeti Színház tagja, a viszáki Pajta Színház és Galéria tulajdonosa; Szűcs Gábor színész, rendező; Uhrík Dóra, táncművész, táncpedagógus, Kossuth-díjas, Liszt-díjas érdekes művész, a Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola táncművészeti igazgatóhelyettese; Zsoldos Béla zeneművész, zeneszerző, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára

A Nemzeti Kulturális Alap Kulturális Fesztiválok Kollégiumának újonnan kinevezett kurátorai: A kollégium vezetője (miniszteri hatáskörben kinevezett személy): Kálomista Gábor producer, a Megafilm Kft. ügyvezető igazgatója, a Thália Színház menedzser-igazgatója.

A szakmai szervezetek által delegált személyek: Héra Istvánné, a Folklórfesztiválok Magyarországi Szövetségének elnöke; Inkei Péter, a Kelet-közép-európai Kulturális Obszervatórium Alapítvány igazgatója; Zimányi Zsófia, a Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetségének elnöke; Miniszteri hatáskörben kinevezett személyek: Bodrogai László, a Magyar Turizmus Zrt. Közép-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóságának megbízott igazgatója; Révész Mária, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Miniszteri Kabinetjének főtanácsadója.

EGÉSZÉVES koncertsorozattal és új kiállításokkal várja jövőre is az érdeklődőket az Esterházy Fesztivál (festival.Esterházy) Burgenlandban – jelentették be a szervezők, a család tulajdonában lévő Esterházy Magánalapítványok. A kismartoni Esterházy-kastély három koncertciklusnak ad otthont az év folyamán: az Esterházy Vonósnégyes Fesztiválnak, a „Szerető-koncerteknek” és a Nyári Koncerteknek.

A BARTÓK RÁDIÓ Metropolitan-közvetítéseihez az idei évadban hét alkalommal nyitott stúdiót létesít az Uránia Nemzeti Filmszínházban, különleges élményt biztosítva a rádióhallgatóknak és a mozi HD-operaközvetítéseit néző közönségnek is.

JANUÁRTÓL rendszeresen utazhatnak kiemelkedő operaelőadásokra európai nagyvárosokba az érdeklődők, az első félévben Barcelonába, Londonba és Milánóba. Az elsősorban nemzetközi orvosi konferenciákat szervező Convention Budapest és a fidelio.hu zenei portál közös szervezésében először a barcelonai Gran Teatro del Liceuba kínálnak programcsomagot.

GYÖNGYÖSI IVETT nyerte az Eurorádió (EBU) New Talent nemzetközi zenei versenyt Pozsonyban, a 19 éves zongorista Beethoven G-dúr zongoraversenyét játszotta a hétfő esti döntőben.

SIKERES VOLT a Magyar Állami Operaháznak és az Ökumenikus Segélyszervezetnek a Heti Válasz című hetilappal és az Onleány Társasbloggerrel együttműködésben szervezett karácsonyváró rendezvénye. Több mint félmillió forintnyi adomány gyűlt össze. A kéthetes rendezvénysorozat minden estjén karácsonyi zenei produkciók hangzottak fel az Operaház lépcsőjén, a budapesti kórusok szintén önkéntesen vettek részt az eseménysorozaton.

A KULTÚRPONT IRODA HÍREI

LEZÁRULT AZ EUYO TAGFELVÉTELI JELENTKEZÉS

Január 15-én lezárult a jelentkezés az EUYO budapesti meghallgatására, óriási érdeklődéssel: 110 fiatal művész kívánja magát megmérettetni az eseményen. A jelentkezők magas száma előmeghallgatást tesz szükségessé, melynek időpontja február 4–5, helyszíne pedig a Zeneakadémia Budapesti, Üllői út 25. alatti épülete.

Az előmeghallgatáson azoknak kell részt vennie, akik az elmúlt két évben sem rendes tagjai, sem tartalékosai, sem nyári iskolásai nem voltak az EUYO-nak, tehát nem „kiemelték”.

Az előmeghallgatáson a fiatalokat neves zsűri értékeli, majd február 18-án Rien de Reede professzor, fuvolaművész, az EUYO felvételi bizottságának tagja hallgatja meg a továbbjutókat. A zenekarba kerülők névsora április végén kerül nyilvánosságra.

KREATÍV EURÓPA PROGRAM

A Bizottság új lendületet kíván adni a kultúrának és a kreativitásnak az új, Kreatív Európa programmal, amellyel a filmművészet, a televízió, a kultúra, a zene, az előadó-művészet és a kulturális örökségvédelem területe kap jelentős támogatást. A program a 2014 és 2020 közötti időszakra javasolt költségvetése 1,8 milliárd euró, amelyből az Európai Bizottság több mint 900 millió eurót szán a jelenleg a MEDIA-programhoz tartozó filmművészet és audiovizuális ágazat támogatására.

A Kreatív Európa program 300 ezer művész és kulturális szakember számára teszi lehetővé, hogy külföldön dolgozzanak, több mint ezer európai film számára

nyújt terjesztési támogatást, legalább 2500 európai filmszínházat segít abban, hogy az általuk vett filmek legalább fele európai legyen, több mint 5500 könyv és más irodalmi mű fordítását támogatja, valamint kulturális szervezetek és szakemberek ezrei számára tesz lehetővé képzéseket. A programra irányuló javaslatot a Tanács és az Európai Parlament vitatja meg.

TÁRSSZERVEZŐT KERES EGY PORTUGÁL SZERVEZET

Társ szervezőt keres háromnyelvű ifjúságcsere-projektjéhez egy portugál kulturális szervezet. Az Identities through Music (Öntudat a zene révén) című projekt célja a kultúrák közötti párbeszéd megvalósítása a zene segítségével.

Bővebb információ
valamennyi hírről:
www.kulturpont.hu/zenekar

„Az egyéni felelősség szerepe nőni fog az együttes munkájában”

Horváth Zsolt jubileumról, csalódásról, átalakulásról és etikai kódexről

I *Hogyan értékeli a 200 éves évforduló megünneplését?*

– Egyik szemem sír, a másik nevet. Azt gondolom, hogy az intézmény kitett magáért, igazán büszke lehet a magyar társadalom arra a muzsikusszámára, amelynek tagjai ennyi figyelmet és energiát fordítottak arra, hogy megemlékezzenek a pécsi szimfonikus muzsikálás 200 éves jubileumáról. 100 héten keresztül, összesen 200 eseményen találkozhattak az elmúlt két évben a Pannon Filharmonikusokkal különböző rendezvényeken. 2007 óta készülünk egy kutatás keretében arra, hogy kiadjuk Lickl György egyetlen fennmaradt színpadi alkotását. Az újrakiadás elkészült, és az alapítás napjának 200 éves évfordulóján bemutattuk. A jubileumi koncert programja emellett szimbolikus volt, hiszen ez az este nem arra szolgált, hogy muzsikusaink számot adjanak felkészültségükről – ezt tesszük minden nap –, hanem, hogy ünnepeljenek. Az alapító hangversenyen elhangzott egy Haydn-szimfónia, és a zenekar új, házi zeneszerzőjének, Gyöngyösi Leventének műve is műsorra került, mintegy egybesűrítve a múltat és a jövőt. Csalódott kicsit a szakma érdektelensége miatt vagyok.

I *A jubileum kapcsán alapították meg a Civil Zeneakadémiát, amelynek keretében kéthavonta a szimfonikus zenekarok a komolyzene civilek számára ismeretlen oldalait mutatják be. Hogyan született az ötlet, milyen terveik vannak, s miként fogadta a publikum ezt a kezdeményezést?*

– Az ötletet a pécsi zenebarátok adták, akik különösen nyitottak és érdeklődők a Pannon Filharmonikusok és ezzel együtt a szimfonikus zenekari munka iránt. Kíváncsiak a műhelytitkokra, a háttérben zajló folyamatokra, illetve arra, hogy valójában mi is történik a színpadon. Minden alka-

lommal elcsodálkoznak azon, milyen sokrétű ez a műfaj. Ezt kívánjuk számukra egy kicsit jobban láthatóvá tenni, civil nyelven. A komolyzene évek óta próbál kitörni az elefántcsonttoronyból, hiszen a közönségnevelés is az együttesekre hárul. A Civil Zeneakadémia egy újabb kezdeményezés arra, hogy közelebb kerüljenek a civilek a komolyzenéhez.

I *Az ünnepi estbez kötődően előadást tartott Szimfonikus zenekar a XXI. században címmel. Mely gondolatait emelné ki?*

– A multifunkcionalitást és a „kulturális ipar” jelenségét. Napjainkban a szimfonikus zenekaroknak szakítaniuk kell azzal a működési modellel, amelyben kizárólag a művészeti vezető álmainak megvalósításán dolgoznak. Az állami finanszírozás – amely alapja a szimfonikus zenekari működésnek – az elmúlt években sokkal tudatosabb teljesítményi mutatók alapján történik, mintsem ezt megengedhetnénk magunknak. Eltérő a fenntartó szándéka is egy-egy szimfonikus zenekar feladat meghatározását illetően. Regionális szerepkörben sokrétű tevékenységgel kell számolni. Természetesen nem gondolom, hogy a művészeti igényünkről kell lemondanunk, sőt. Meg kell találnunk azt a kényes egyensúlyt, amelyben a zenekarok kiegészítő tevékenységeiből – közönségnevelés, gála-hangversenyek, egyedi felkérések – származó haszon a szakmai munkába történő befektetési lehetőséget jelent, és nem annak a kárára történik. Ehhez a piacot és a művészetet is ismerő menedzserekre, és olyan zenei vezetőkre van szükség, akik tisztában vannak azzal, hogy a művészetük nem lehet öncélú.

I *Elégedettségi kérdőívet tölthetnek ki az érdeklődők. Most először készítettek ilyet, vagy már korábban is felmérték a publi-*

Több éves előkészítést követően, december elején ünnepelték a Pannon Filharmonikusok a pécsi szimfonikus muzsikálás kétszáz esztendejét. Emellett az együttes Civil Zeneakadémia életre hívásával is köszöntötte a jubileumot. A zenekarnak – a város egyetlen intézményeként – nem kellett megszorításokkal, sem leépítésekkel küzdenie az elmúlt időszakban, tavasztól pedig non-profit kft.-ként működik tovább. Született egy etikai kódex is az együttesnél, amelyben szerepelnek a munka során kialakuló konfliktusok rendezésének módjai, s a színpadi és a próbái viselkedésre egyaránt kitér. Horváth Zsolt igazgató beszélt még arról is, hogyan tudnak együtt dolgozni Bogányi Tiborral, s hogy érzik magukat a Kodály Központban.

kum tetszését? S ha igen, akkor milyen eredményeket hozott mindez?

– Évekkel ezelőtt készítettünk már ilyen, bár akkor még a közönségünk száma töredéke volt csupán a mostaninak. Több százan küldték vissza a kérdőívet, amelynek nagyon pozitív eredményei lettek. A Pannon Filharmonikusok teljes tevékenységével való elégettség 5-ös skálán 4,37-as átlaggal bír. A koncertek körülményeivel (hangversenyek műsora, hossza, közreműködők, egyéb szolgáltatások) a válaszadók minden tekintetben elégedettek (3-as skálán átlag 2,7), a jegyárak tekintetében érezhetjük kicsit drágának a kínálatunkat. Műfajok tekintetében az összes válaszadó 60%-ban a bécsi klasszikusokat, 44,5%-ban a romantikus repertoárt, 37%-a pedig a barokk kor zenéje mellett voksolt. A legkisebb érdeklődést az operett műfaja váltotta ki.

I 2012 tavaszától non-profit kft.-vé alakul át az intézmény. Mindez milyen hatással lesz a zenekar életére? Mennyiben változtat a mindennapjaikon?

– A múlt héten tartott, társulati ülésen éppen arról beszéltem a zenekarnak, hogy véleményem szerint ebben az évadban jelentős változás a közalkalmazotti jogviszony megszűnésén kívül nem várható. A Kft. minden munkavállalót a jelenlegi szerződési feltételekkel vesz át. A menedzsmentnek természetesen ezzel rengeteg dolga lesz, de bízom benne, hogy az együttes zavartalanul tudja folytatni a munkát. A változások a következő évtől várhatóak, hiszen azt a szezont a várossal hosszú távra megkötött szerződés kondíciói szerint lehet szervezni. Mivel a Kodály Központ EU-s finanszírozása miatt 25 évre vállalt kötelezettséget a város a Pannon Filharmonikusok rezidensi szerepkörére a házban, évi 42 hangversennyel, ezért azt gondolom, hogy jelentős változás az együttes finanszírozásában sem várható. Gazdasági társaságként megnő a cég felelőssége a kulturális piacon, amely együtt jár természetesen minden egyes alkalmazott egyéni felelősségének a növekedésével is. Ez jelentős változás az intézményi működéssel szemben.

I Több zenekar küzd komoly anyagi nehézségekkel. Mi a helyzet Pécsen? A megszorítások mennyiben érintik az együttes büdzsét, s mivel tudja javítani a mérleget?

– Az elmúlt évek eredményei és a már említett, EU-s kötelezettség nagyban stabilizálta a zenekar helyzetét. A városban kizárólag ezt az intézményt nem érték megszorítások, és leépítések. A Kodály Központ megnyitásával megdupláztuk az értékesített jegyek számát és a jegybevételt, és maximálisan kihasználtuk a társasági adótámogatást. Ezt egészíti ki a szponzorációs bevételünk, úgyhogy büszkén mondhatom, nagyon jó évet zártunk.

I Milyen a kapcsolat az új vezető karmesterrel, hogyan értékeli a közösen töltött fél évadot?

– Bogányi Tibor személyében nagyon nyitott embert, igazi európeert ismerhettünk meg. A kapcsolat tehát kiváló, kiegyensúlyozottnak érzem az általános közérzetet az együttesben, és biztos vagyok abban, hogy ez az új vezető karmester személyiségének is köszönhető. Fél évad egymás megismerésére elegendő, a szakmai munkában a zenekarnak és Tibornak még össze kell csiszolódnia, amely, biztos vagyok benne, hogy a szezon végére megtörténik. A kulcsszó véleményem szerint a felelősség kérdése. Tibor nem autokratikus vezető, kevésbé a fegyelmezés és az egyéni hangszeres felkészítés, sokkal inkább a megszólaltatni kívánt mű érdekli, érthető módon. Az egyéni felelősség szerepe meg fog nőni az együttes munkájában, ami véleményem szerint önmagában a további szakmai fejlődés irányába mutat. Az európaiságot ebben is tanulnunk kell: nem kell megvárni, hogy valaki mindig megmondja, hogy mit kell tenni, hanem mindenkinek önmagával szemben is támasztania kell elvárásokat.

I A szeptemberi sajtótájékoztatón említette, hogy szeretné, ha a zenekar bekerülne a nyugat-európai koncerttermek vérkeringésébe. Mennyit léptek előre e téren?

– Folyamatosan folynak az egyeztetések a környező országok koncerttermeivel. A menedzsmentben is változtatást tervezek e téren, és bízom benne, hogy a gazdasági válság miatt mindenhol érezhető spórolás sem fog az utunkba állni.

I Említett egy etikai kódexet is, ami az együttesnél született. Mit jelent ez pontosan? Milyen eddigi íratlan szabályokat kellett rögzíteni és milyen tréningen vett részt az együttes?

– Az etikai kódexünk rögzítette azokat a szabályokat, amelyek az együttes és a menedzsment mindennapjaiban a kulturált és etikus munkavégzést segítik. Ezt egy füzetben foglaltam össze, és minden munkavállaló megkapta, illetve a belépők is eszerint kezdik el életüket. Szerepelnek benne a munka során kialakuló konfliktusok rendezésének módjai, de a színpadi és a próbái viselkedésre is kitér. A tréning az egész évadon végighúzóódik, eddig egy workshop-on vagyunk túl, amelyen mindenki részt vett, s rögzítettük az együttes jövőképét, illetve egy vezetői csapatépítő tréningen, a szólamvezetői, menedzsmentvezetői körrel, háromnapos, koncentrált együttléten vettünk részt. Úgy érzem, mindkettő hasznos volt már most, de még több fázisra kerül sor az évad során.

I Gondolom, folyik már a következő szezon előkészítése is. Mi a fő cél a 2012/13-as évadban?

– Az ideai hangversenystruktúra megtartásával, a próbafolyamatok racionalizálásával további műhelymunkák. A Kodály Központ rezidenseként idén kellett kialakítani azt a programstruktúrát, amely teljesíthető mind a zenekar, mind a menedzsment számára, és amely hozza azokat az eredményeket is, amelyeket szakmailag, illetve közönségszervezés szempontjából elvárunk, elvárnak tőlünk. A műhelymunkához időre van szükség, és ezt a próbafolyamatok fejlesztésével, az egyéni felkészülési igény növelésével látom elérhetőnek.

I Milyen az élet a Kodály Központban? Mennyire vált az otthonukká, hogyan sikerült „testre szabni”?

– Az élet kiváló a Kodály Központban. Ennek ez együttesnek, és elődjének 200 éve nem volt otthona. Eddig külön volt a menedzsment, a próbaterem és a fellépő helyszínek. Mindez most egy helyre került, ami sokkal összehangoltabb működést tesz lehetővé. Magának az épületnek is érezhető a vonzóereje, és mivel a befogadóképessége is nagyobb, mint a korábbi helyszíneinké, többen tudjuk hallgatni az együttes produkcióit. Az összesítés alapján 2011-ben 80%-os telítettséggel dolgoztunk, és közel 40 ezer fizető nézőnk volt. A Kodály Központ üzemeltetőivel is harmonikus a kapcsolatunk, bízom benne, hogy ez a közelgő vezetőváltásuk után is így marad.

R. Zs.

Ötven esztendőős jubileum kérdőjelekkel

Mérei Tamás átmeneti állapotról, sikerekről, tervekről

A Savaria Szimfonikus Zenekar fél évszázados születésnapját ünnepelheti az idei esztendőben. Bár a szombathelyi együttes számos felkérésnek tesz eleget, sikeresek új bérletsorozataik, egyre többen kíváncsiak hangversenyeikre és nyáron is rengeteg feladat vár rájuk, nem könnyű a helyzetük. A korábbi két fenntartó után nem tudni pontosan, kihez tartoznak majd ettől az esztendőttől, s mekkora összegből gazdálkodhatnak. A zenekar igazgatója, Mérei Tamás mindenesetre bizakodó, hiszen költségvetésük egyharmadát maguk teremtik elő, s a város, a megye és a kormányhivatal is biztosította őket, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek az együttesért.

I *Mi a helyzet a Savaria Szimfonikus Zenekarral? Kormányhivatal fennhatósága alá tartozik, ahogy a törvényi változások szerint ez várható volt?*

– Nem, jelenleg is rendhagyó a helyzetünk. Korábban – az országban egyetlen első kategóriás, szimfonikus zenekarként – részben a megyéhez, részben az önkormányzathoz tartoztunk, feles fenntartásban. Tavaly megszületett az a törvény, amely az összes megyei intézményt a kormányhivatalok alá rendeli, ám az utolsó pillanatban a törvény kiegészült azzal, hogy hatálya nem terjed ki az előadó-művészeti együttesekre. Így kiderült az is, hogy összesen kilenc megyei fenntartású együttes működik az országban (egy szimfonikus zenekar, négy színház, három bábszínház és egy nemzeti-

ségi színház). Ezek az intézmények az új szabályozás szerint nem tartoznak kormányhivatalhoz, a megyei önkormányzatoknak azonban nem lesz módjuk a fenntartásukra, hiába volt ez így korábban. Ezért a Nemzeti Erőforrás Minisztérium megbízta Fekete Pétert, a békéscsabai színház igazgatóját, aki az egyik érintett intézmény vezetője, hogy miniszteri biztosként dolgozzon egy közel 1 milliárdos keret előteremtésén, hiszen ezek a társulatok eddig körülbelül ennyi pénzt kaptak a megyei önkormányzatoktól. Valamennyi város kinyilvánította a szándékát, hogy egyedülként átvállalná és fenntartaná ezeket az intézményeket, anyagilag azonban nincs rá forrásuk. A miniszteri biztos megbízólevele december 3-án kelt, azóta dolgozik a megoldáson.

I *Honnan tudnak ekkora összeget átcsoportosítani?*

– Valószínűleg a költségvetési törvény hatos számú mellékletében meghatározott önkormányzati tartalék keretből, amely III/D pontja szerint ha a város korábban megyei fenntartású intézményt vállal át, akkor erre pályázaton nyerhet pénzt. Szombathely városa a bábszínházat már átvállalta, a zenekar azonban jóval nagyobb költséget jelent. A város azt mondja, hogy akkor tudja az együttest vállalni, ha a kieső forrás máshonnan biztosítva van. Arra várunk, hogy mindez megtörténjen. Ettől függetlenül a megyei önkormányzat szívesen vállalná a közös fenntartást, de a költségvetésből látszik, a saját működésére sincs elég pénze... Mindenesetre a január havi fizetést az államkincstártól kaptuk. Persze jó lenne tudni a költségvetési számainkat erre az évre, de először annak kell kiderülnie, hogy ki a fenntartó.

I *Hogyan tudnak tervezni ebben a helyzetben?*

– Úgy teszünk jobb megoldás nem lévén, mintha minden rendben lenne. Mindkét fenntartónkkal, de még a kormányhivatallal is napi szinten tárgyalunk. Mindenki hitet tett a zenekar mellett, s biztosítottak, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek. A szándék nagyszerű, már csak azért is, mert 2012-ben 50 éves az együttesünk.

I *Abogy a koncert-kalendáriumot tanulmányoztam, több városban is vendégszerepelnek a szezonban. Ez is az ünnepi év része?*

– Nem kifejezetten, hiszen zenekarunk regionális szerepe évek, évtizedek óta adott, így természetes, hogy a környező megyékben is rendszeresen fellépünk mind ifjúsági sorozattal, mind egyéb hangversenyekkel. A fél évszázados fennállást egyébként nem volt könnyű kiszámítani, hiszen több dátum is létezett. Szombathelyen a szimfonikus muzsikálás több mint százötven évre tekint vissza, az együttes jogfolytonossága azonban egy másik kérdés. Most lehetőség van arra, hogy ezt egyszer és mindenkorra tisztázzuk. Megvannak azok a dokumentumok, amelyek igazolják, hogy 1962. február 15-én a városi tanács határozatot hozott arról, hogy alakuljon meg a Szombathelyi

Szimfonikus Zenekar, amelynek értelem-szerűen a Savaria a jogutódja. Ezért mi ezt tekintjük az alapításunk dátumának. Így 2012 a jubileumi év. Készül egy exkluzív kötet, amelyben olyan zenei események is helyet kapnak, mint Bartók látogatása a városban, vagy Kodály muzsikálása a zenekarral. Négyen dolgoznak az albumon. A jubileumi koncertet ahhoz a dátumhoz kötjük, amikor ötven évvel ezelőtt az első, szombathelyi zenekar néven meghirdetett, bérletes hangversenyt adták, s ez november 15.

I Az ünnepléshez azonban pénz is kell... Van esély arra, hogy javul az anyagi helyzetük? Hiszen tavaly már 40 millió forinttal kevesebb volt a költségük, mint az azt megelőző évben...

– Kényszerűségből már idén is ki kellett egészítenie a támogatásunkat a fenntartónak... Elfogadnak egy kivitelezhetetlen költségvetést, s aztán, tudván, hogy ez nem jó, évközben pótolják. Ez az állapot senkinek sem szerencsés, de most esélyt kaptunk arra, hogy reális, szűkös, de megvalósítható költségvetést tervezünk. Az anyagi nehézségeinket jelzi, hogy arra sincs pénze a zenekarnak, hogy évközben egyszer is hűrokat, hangszer tartozékokat vásároljunk...

I Miközben teltházak a koncertjeik, nyáron pedig, az Iseumban rendezett előadásuk bataalmas sikert aratott...

– A Varázsfuvola került színre több este, s ez az operaelőadás 1999 után, 2011-ben tudott újra felhangzani. Az Iseum a világon a harmadik legnagyobb Isis istennő tiszteletere emelt szentély, itt már 1964 óta évek óta rendeznek operaelőadást, főként A Varázsfuvolát játszották. Idén örült kapkodás volt, május elején a semmiből kellett belevágnunk a szervezésbe, úgy, hogy nem volt még lelátónk sem. De remek előadások születtek, Káel Csaba rendezésében, az Éj királynőjét Miklósa Erika alakította, a telt házaz előadásokat a Duna Tv is felvette. Idén pedig már Iseumi Szabadtéri Játékok címmel tervezünk 3 külön produkciót. 2012-ben a Turandot-ot mutatjuk be, valamint a Figaro házassága kerül színre Káel Csaba rendezésében és Vashegyi György dirigálásával, emellett tervezzük az Evita szombathelyi bemutatóját is. Az országnak fontos lehet, hogy született egy magas színvonalú, egyedülálló játszóhely, egy állandó, közel 2 milliárd forintos díszlettel, az iseummal. Feltett szándékunk, hogy a világ élvonalába tartozó előadókat hívjunk, köztük például Plácido Domingót, akivel a kapcsolatfelvétel már megtörtént.

I Honnan lesz mindehhez pénz?

– Szerencsés ehhez az együttlálás, hiszen a Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány – mint társrendező – elnökeként úgy érzem, hatékonyan sikerül ezeket a nagy ívű terveket megvalósítani. A karneválon 12 éve 100–120 ezer ember gyűlik össze augusztus végén, a 300–400 program, a 22 helyszín, a több mint 300 első-sorban kézműves vásárló, a római jelmezes felvonulások rendkívüli vonzerőt jelentenek.

Óriási támogatást adott a város és a kulturális államtitkárság is. Van egy főtámogatónk, egy bank, mellette apróbb szponzorokra is számíthatunk. Jó csillagzat alatt született ez a sorozat, hiszen olyanok nézték meg a tavaly nyári előadást, akik maguktól mutatnak érdeklődést a finanszírozásba való bekapcsolódásra. Reméljük, hosszú távra megfelelő szakmai színvonal születik.

I Harmadik évadjukat töltik Vásáry Tamás irányításával. Milyen érdekességeket terveznek?

– Remek a kapcsolatunk, ő dirigálta többek között a Szokolay Sándor 80. születésnapján rendezett estet is a Müpában. Vásáry karnagy úrral két éve egy Beethoven sorozattal kezdtünk, aztán a jelen és jövő szezomban Brahms ciklust mutatunk be, szinte valamennyi jelentős Brahms mű felcsendül majd a Bartók Terem színpadán. Emellett nagy megtiszteltetés számunkra, hogy meghívást kaptunk a pécsi Kodály Központba, s folytatódik az operabérletünk is. Decemberben remek Toscát rendeztünk, Lukács Gyöngyivel, Alexandre Agache-vel és Kovács Jánossal. Volt korábban Sevilleink, s lesz még Traviata, Szöktetés a szerájból – ezekkel az előadásokkal vendég szerepe-lünk is majd. Újdonság, hogy az idei szezomban nemcsak Vas és Zala, hanem Győr-Moson-Sopron és Veszprém megyében is fellépünk, összesen félszáznál több ifjúsági koncertet adunk. A zenekar leterheltsége így maximálisnak mondható. Mégis két olasz vendég szereplést tervezünk nyárra, s részt veszünk szokás szerint a Bartók Szemináriumon és természetesen az Iseumi Játékokon.

I A tavalyi beszélgetésünkben azt emlegette, hogy 10 státuszt szeretne, mert kevesen vannak az együttesben... Hol tart ebben az ügyben?

– Az ősz folyamán – amikor még úgy tűnt, kormányhivatalhoz kerülünk – elkezdjük a tárgyalásokat a hivatallal. Olyan költségvetést tervezünk, amelyben ez a plusz lét-

szám már szerepelt, mert a hivatalban megértették, hogy ez nemcsak művészeti kérdés. Most nincs kinél lobbiznom, de ugyanúgy harcolni akarok ezért, mint a hangszerbeszerzésért. Bárhová kerülünk, remélem, megértik, elfogadják az érveinket.

I Sőt, még ősbemutatóra is készülnek, Tóth Péter-darabot mutatnak be a Művészetek Palotájában.

– Régi és nagyszerű a kapcsolatunk a zeneszerzővel, izgalommal várjuk a premiert. Egyébként is fontosak számunkra a kortárs művek, hiszen a Rádiózenekaron kívül, talán a Savaria Szimfonikus Zenekar köthető leginkább a kortárs zenéhez. Mindig elválaszthatatlan szereplői voltunk a Bartók Szemináriumnak, Petró János személye révén pedig a korábbi évtizedekben évente több ősbemutatót is tartottunk. Járt nálunk és előadtuk darabját személyes instruálás mellett John Cage-nek, vagy Kurtág Györgynek is. A muzsikusaink kifejezetten szeretik a kortárs muzsikát, így „szocializálódtak”.

I Úgy érzem, a gondok, s az átmeneti helyzet ellenére mégis bizakodva tekint a jubileumi esztendő elé...

– Nem tudok kétségbeesni, hiszen hetente jelen van a polgármester a koncertjeinken, nem hajlandó elfogadni a tiszteletjegyet, a megyei elnökünk is minden fórumon azt nyilatkozza, mekkora érték számára a zenekar. Biztos vagyok benne, hogy legkésőbb februárra minden rendeződik. Az is lényeges, hogy ez a második évadunk az új struktúrával, van operabérletünk, kamarazenebérletünk, amelyben idén a Liszt Ferenc Kamarazenekar is fellép. Rengeteg a dolgunk, de büszkén mondhatom, hogy a saját bevételeinket is tovább tudtuk növelni, a válság nálunk ilyen szempontból nem érezte a hatását. Jelentős az előrelépés, hiszen 2011-ben már 123 millió fölött volt ez az összeg. Akárcsak az arány, hiszen a zenekar költségvetésének a 33%-át eléri a saját bevételeink. Erre azt hiszem, joggal lehetünk büszkék!

R. Zs.

Időközben, január 18-án Szombathely Város Önkormányzata a közgyűlésén döntött a zenekar sorsáról, átvállalta Vas Megyétől a fenntartói szerepet. Rendeződött tehát a Savaria Szimfonikus Zenekar sorsa, most már tényleg csak előre tekintve, megnyugvással tervezhetik a jubileumi évadukat!

Szolnoki gondok és örömök

Patkós Imre és Ignác Ervin minősítésről, iskoláról, tervekről

Óriási közönségsikert aratott Szolnokon a Magyar Állami Népi Együttes és a Szolnoki Szimfonikus Zenekar közös újévi koncertje január 7-én. Közel kétezres nézőközönség előtt mutatták be a Magyar Tánckoncert, Vox Hungaricus című új, műfajteremtő előadást. Mihályi Gábor, az ÁNE művészeti vezetője által koreografált produkcióban a tradicionális népzene és a XIX. század népzeneje mellett Liszt, Kodály, valamint Bartók művei is felhangzottak. Ennek kapcsán beszélgettünk Patkós Imre és Ignác Ervin ügyvezetőkkel az idei évad gondjairól, terveiről és örömeiről.

I Milyen utat járt be a zenekar a megalakulása óta?

IGNÁC ERVIN: A Szolnoki Szimfonikus Zenekar nagy múltra tekint vissza, hiszen már 1927-ben, Beethoven születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett, országos jubileumi ünnepségen is játszott. A megalapítás éve azonban 1965-re tehető, azóta beszélhetünk folyamatosan működő együttesről. Mégis azt kell mondanom, hogy amióta első kategóriás zenekar vagyunk, a múlt tiszteletével együtt egy teljesen új helyzet állt elő.

I Miben nyilvánul meg ez az új helyzet?

I. E.: A korábbiakhoz képest a legnagyobb változás az, hogy hivatásos zenekarként egyben munkahelyé is váltunk. Művészeti

munkánkat alapvetően meghatározza az előadó-művészeti törvény, ami a zenészek életében is nagy jelentőséggel bír. Olyan értékes és színvonalas produkciókat kell koncertterembe vinnünk, amelyek megfelelnek az igényes, komolyzene fogyasztó közönségnek is. A zenekar főzeneigazgatója, Izaki Maszahiro és a zenekart működtető kft. menedzsmentjének közös munkája eredményeként 2009-ben az együttes I. kategóriás zenekarrá minősült, és ezt a pozíciót a jövőben is meg kell őriznünk. Emellett viszont folyamatosan szembe kell néznünk az egyre csökkenő támogatási lehetőségekkel.

I Hogyan indult a 2011–12-es szezon?

PATKÓS IMRE: Nagyon nehezen, mert több mint 15 millió forinttal csökkent az önkormányzati támogatásunk, s eközben tovább-

ra is teljesítenünk kell az első kategóriához szükséges feltételeket, melyeket a törvényben megfogalmazott kritériumrendszer meghatároz. Mégis, ebből a költségvetésből, amit így kapunk – nemcsak ugyanazt a mennyiséget kell produkálnunk, hanem egyre jobb minőségű munkát kell végeznünk. Ez a helyzet értelemszerűen jóval nagyobb terhet ró a zenészekre is.

I Képesek azt a koncert- és nézőszámot tartani Szolnokon, amit a törvény előír?

P. I.: Nem egyszerű, de ezt kell tennünk. A Maestro folyamatosan olyan új zenei kihívásokat támaszt a zenekarral szemben, amelyek megkívánják repertoárunk bővítését. Szükség van újabb művekre, melyek nagyobb zenekari létszámot követelnek, a szolnoki közönségnek pedig a változatos koncertekre, hiszen telt házasok az estjeink.

I Mit tudnak tenni a 15 milliós hiány pótlására?

P. I.: Ignác Ervin kollégámmal igyekszünk olyan eseti fellépéseket is elvállalni, melyek révén több támogatáshoz jutunk, és remek a csapatunk is... Minden lehetőséget megragadunk, hogy valahogyan pótoljuk a hiányt.

I Ön szerint melyek a zenekar működési szisztémájának legfontosabb elemei?

I. E.: Először is bevezettük egy olyan minősítési szisztémát, ahol is minden egyes művésznünk egy tiszta, átlátható rendszerben minősül. Ez alapját képezi az évente változó bértáblának. Az a művész, aki a minősítése alapján tett ajánlatot nem fogadja el, akár új próbajátékot is kérhet. Persze ebben az esetben a minősítést végzők is vizsgáznak. A másik, nagyon fontos elem, hogy a minősítés – esetleg személy-csere – következtében már egy magasabb tudásszintű fiatal művésszel bővíthet az együttes. A működésünk egyik nagyon fontos eleme, hogy minden koncertmesteri, és szólamvezetői poszton minimum duplikáció van, amely jó értelemben vett versenyhelyzetet teremt, és ösztönzően hat a zenészekre is.

I Amikor Szalay Ferenc polgármesterrel készítettem néhány évvel ezelőtt interjút a zenekar kapcsán, ő arról beszélt, hogy azért döntöttek a kft-forma mellett, mert akkor könnyebben tudnak pénzt előteremteni az együttesnek. Bevált ez az elképzelés?

P. I.: Bizonyos értelemben igen – és itt nem feltétlenül pénzügyi folyamatokra gondolok - csak közben jött a válság. Nagy dolog az, hogy a helyi cégek segítik a zenekar munkáját, de csak az általuk adott támogatásokkal nem váltható ki a fenntartói szerepvállalás. Nem alapozhatunk eseti bevételekre leszerződött béreket, és hiába keresünk, ez idáig még nem találtunk olyan nagy támogatót, aki a fenntartót pótolni tudná. Muszáj azonban megtartanunk azokat az értékeket, amelyeket eddig megte-

remtettünk. A zenekar első kategóriás koncertjei mindennel szemben elsőbbséget élveznek, s hogy túléljük a mostani nehéz időszakot, fizetőssé tesszük az ingyenes hangversenyeinket is.

I Gondolom, a jegyárakat nem lehet tovább emelni...

P. I.: Más zenekarokhoz képest a jegyárak tekintetében mi még mindig jól állunk. 1500–2000 Ft-ba kerül egy koncertjegy, ennél azonban jelenleg nem mehetünk feljebb.

I Úgy látom, igyekeznek izgalmas stílusú produkciókkal is minél nagyobb közönségreteget megszólítani, hiszen szerepel a sorozatukban big band party, közös fellépés a Szolnoki Táncműhellyel. Még quizekkel is kedveskednek a fiataloknak.

P. I.: Nagyon fontosnak tartjuk az ifjúságnevelést, hiszen szeretnénk kicsit fiatalítani a publikumot. Meg kell őket nyernünk a komolyzenének. Az utóbbi években számos partnerre találtunk a társművészetekkel foglalkozó intézmények körében. Két felkészítő karmesterünk is van, Bolyky Zoltán és Bánfi Balázs. Ők különleges produkciókat is irányítanak, hiszen vannak meseestek, sőt koreográfiák is születnek kicsik számára. Nagyon nagy sikerű az operakeresztmetszet-sorozatunk. Emellett megduplázódott az elmúlt évek során az ifjúsági koncertek száma. Szolnokon kívül, a megyében már 35 ifjúsági előadásunk van. Az ifjúságnak szóló quizekkel pedig a kollé-

ganóm foglalkozik. Volt egy Liszttel kapcsolatos totó, az idegen nyelvű iskolába járók pedig Bécsről tölthetnek ki egy németnyelvű kérdéssort. Ez érdeklí a fiatalokat és a visszajelzések azt bizonyítják, hogy ez a próbálkozás bevált.

I Szó van arról is, hogy művészeti iskolát indítanának Szolnokon. Ez mennyiben érinti a zenekart?

P. I.: A szolnoki önkormányzat bizonyos iskolák üzemeltetésében a feladatait megosztja a közigazgatási kormányhivatallal. Az oktatásban történő alapvető változások ismeretében, a csökkenő gyereklétszám mellett veszélyben van a növendék utánpótlás. Kérdés az, hogy a fenntartó majd milyen formában kívánja tovább működtetni a zeneiskoláját, hiszen a városban több magánzeneiskola is található. Mi az egészen kicsiktől szeretnénk az utánpótlás neveléssel foglalkozni. Sok jó tapasztalatunk van e téren, s az önkormányzat által bekért koncepciónkba ezt is beépítettük. Minderről azonban még nem született döntés.

I Miért érzik lényegesnek, hogy ezzel is bővítsék a profiljukat?

P. I.: Úgy gondoljuk, hogy a szélesebb társadalmi rétegek felé fordulva így tudunk életben maradni. Szerencsére egyházi partnereink is kinyilvánították együttműködési szándékukat.

I Ebben az évben a zenekar a Művészetek Palotájában is fellépett...

P. I.: Így igaz, Mozart és Sosztakovics címmel adtunk hangversenyt, október 24-én, Hsin-Ni Liu tajvani zongoristával, s ezt a programot nemcsak Budapesten, hanem Szolnokon is előadtuk. Nagy élmény és fontos mérföldkő volt ez az együttes számára.

I *Úgy tudom, hogy zenekaruk a kormány által megbízott tehetségpont programot igyekszik hasznosítani...*

P. I.: Bolyky Zoltán ötlete alapján elindítottuk az opera-keresztmetszeteket, némi díszlettel, jelmezzel, fiatal szólistákkal. Amióta ez a sorozat megy, jelentősen nőtt a publi-

kumunk, s ezen belül is a fiatalok aránya. Azok az énekesek, akik ezeken a produkciókon szerepelnek, mind főiskolai hallgatók, vagy már végzett énekesek. Ők most már a nagykoncertjeinken is fellépnek...

I *Milyen jövőről álmodik a zenekar ügyvezetőjeként a 2012-es év első napjaiban?*

I. E.: A múltunk és jelenünk körülbelül e kérdések körül forog. Azonban nagyon fontos, hogy ezt a szakma és a közönség is megismerje. Többek között ezért is teszünk eleget olyan felkéréseknek, amelyek a vá-

rosunk és a zenekar image-t is növelik. Ilyen volt például a kapolcsi fellépésünk és a Magyar Állami Népi Együttessel közös, margitszigeti koncertünk, de az eddigi legnagyobb hazai sikert mindenféleképp a szolnoki Városi Sportszínházban rendezett Magyar Tánckoncert jelentette. Túlzás nélkül állíthatom, hogy ez világpremier volt és bárhol megállná a helyét. Több nagy produkciós tervünk van, és az első kategóriás zenekarunkkal mind a szakma, mind a közönség előtt azt a pozíciót szeretnénk elfoglalni, amelyet megérdemlünk.

R. Zs.

„Tétel közben is bátran tapsoljanak”

Hollerung Gábor küzdelemről, közönségnevelésről, lobbikról

A Budafoki Dohnányi Zenekar zeneigazgatója, Hollerung Gábor nagyon bizik benne, hogy az együttes megéri a jövőre esedékes, huszadik születésnapját. Addig azonban túl kell élniük még ezt az idejé esztendőt... Annak ellenére nagyon nehéz a helyzetük, hogy százmillió forint fölötti jegybevételű produkált az együttes, rengeteg hangversenyen lépnek pódiumra, sőt felkérésre még a Sportszínházban is koncerteznek. Hollerung Gábor mindent megtesz azért, hogy az 1993-ban hivatásossá vált zenekar fennmaradjon, bár elmondta azt is, nagyon belefáradt a folyamatos küzdelembe.

I *A koncertprogramjait böngészve a neten, egy remek lapra is rátaláltam, a negyedévente megjelenő Hangolóra, amely a zenekar híreiről számol be, interjúkkal, cikkekkel. Kevés együttes dicsekedhet saját újsággal...*

– Már másfél esztendeje létezik ez a 48 oldalas, ingyenes magazin, s a Hangolót az együttes tagjai készítik, itt az irodában. A

cikkeket zömében a Budapesti Akadémiai Kórus tagjai írják, a lapot pedig a zenekar munkatársai szerkesztik, és tördelik.

I *Úgy vélem, egy ilyen kiadvány a közönségépítésben is fontos, s jól tükrözi a tagok lelkesedését, ügyszeretét.*

– Mindez szerintem is komoly szerepet játszott abban, hogy a nehézségek ellenére

eddig talpon maradtunk, bár azt kell mondanom, buktatóból ebben az esztendőben is akad jócskán. Minden kezdődik megint előlről...

I *Pedig azt gondoltam, kedvezően befolyásolja az életüket, hogy most már nem az önkormányzattól érkező összeg a leglényegesebb eleme az állami támogatás elosztásának, hanem a taglétszám...*

– Jövőre valóban ez lesz a legfontosabb kritérium, idén azonban még az önkormányzattól érkező támogatás alapján osztották szét a pénzt, és éppen ez a baj. Ezért vagyok nagyon elfáradva... Egyébként ez is lobbizás eredménye, mert nem így volt eredetileg, az új szabályozás már ettől az esztendőől érvénybe léphetett volna. Akadtak azonban olyanok, akik úgy gondolták, néhány zenekarnak jót tesz, ha lesz idejük átállni az új körülményekre... Pedig a korábbi törvény nem volt logikus. S azt gondolom, hogyha a többiek másképpen vélekednek erről, akkor az egész közeg nem látja át, hogy mindez mennyire veszélyes... Szóval nem lesz könnyű évünk, Damoklész-kardja továbbra is a fejünk fölött lebeg, nagy kérdés, hogy az önkormányzat tűri-e ezt a labilitást. Hiszen az okozta a konfliktust, hogy az önkormányzat úgy vélekedett, akkor támogatja tovább a zenekarunkat, ha az állam pótolja azt a hiányzó összeget, amelyet érthetetlen indokból vontak meg tőlünk. Egy prosperáló együttes a jobb teljesítményéért kevesebb pénzt kap, most már két esztendője... Az állam 2010-ben még tett kompenzációs kísérletet, tavaly azonban már ezt sem próbálta meg. Pedig a kulturális kormányzatnak végre döntenie kéne.

■ Ön szerint ki kellene végre mondania a tárcának, hogy kit támogatnak és kit nem...

– Így van, utána pedig cselekedni. A jelenlegi anyagi keretek között a Dohnányinak egyetlen esélye van, mégpedig az, hogy iszonyatos mennyiségű koncertet ad. A tavalyi esztendőben olyan jegybevételre produkáltunk, ami már az álom kategóriájába tartozik. Úgy vélem, 100 millió forint fölötti teljesítménnyel kevés együttes dicsekedhet. Erre az összegre a társasági adókedvezményt is megkaptuk, ez jelentette az egyetlen segítséget, ami megmentett minket a csődtől. Így mi a költségvetésünk több mint ötven százalékát teremtjük elő saját bevételből.

■ Ha azonban ezt az esztendőt túléljük, akkor jövőre már biztosabbá válik a pozíciójuk, hiszen a megváltozott elosztás alapján nagyobb állami támogatásra számíthatnak.

– Csak remélni tudom, hogy így lesz, jelenleg ugyanis megszűnt a kommunikáció. Légüres térben létezünk. Korábban azért az szándékok kiismerhetőek voltak. Igazán csak az önkormányzatomban bízom, bár egyelőre ők sem tudják, mi lesz. A jelenlegi

helyzetben pedig sajnos nem tűnik úgy, hogy komoly tényezőnek számítana az, hogy egy zenekar életben marad-e vagy sem... Hiába képes a Dohnányi Zenekar nagyon magas színvonalat produkálni, amelyről már olyan vendégek is elismerően nyilatkoznak, mint Kocsis Zoltán. Január első hetében például öt koncertet adtunk, négy különböző programmal. Ebből hármat a Művészetek Palotájában rendeztünk meg, egyet az Olasz Intézetben, egyet pedig Budafokon

■ Akkor jócskán akad munka..

– Iszonyatos túlszolgálatban vannak a zenészeink, de mindenki tudja, azért dolgozunk, hogy éljünk. S ennyi munka mellett is a lehető legmagasabb színvonalra törekszünk. Úgy vélem, nem pénz függvénye, hogy ki mit teljesít... Egyszer egyébként ki kellene már számolni a fajlagos költségeket, s azt, hogy pontosan minek mi az ára... Mennyi a fizetés, a juttatások, a terembérlés, satöbbi. Mekkora összeg reális egy együttes fenntartásánál, s mekkora ehhez képest az ország teherbíró képessége, milyen nagyságú a felvevőpiaca. Attól félek, hogy nem igaz, hogy ez a zenekari struktúra hosszú távon ebben a formában fenntartható lesz. Mint ahogy tudjuk, hogy nem igaz, hogy minden együttesnek összemérhető ötven hangversenye van, vagy hogy valamennyi együttesnek 22 ezer fizető nézője van vagy tud lenni... Itt az a kérdés, hogy úgy használjuk-e fel a pénzt, hogy a gyerekeink is muzsikálhassanak, és lesz-e akkor még közönségük. Ahogy az is, hogy hogyan osztjuk el azt a forrást, ami az elmúlt harminc év mozdulatlansága okán, a magyar ugar még mindig meglévő egyenlőtlenségeinek kompenzációját szolgálja.

■ De már a tavalyi évről is úgy vélte, lehet, hogy nem éli túl a Dohnányi Zenekar...

– A rengeteg felkérés mentett meg minket, a sok munkának köszönhető, hogy decemberben rendezni tudtuk az adóságainkat, jutott pénz a januári fizetésekre... Nagy szerencsénk, hogy a 2011-es, kimaradt évet követően, ismét felkértek bennünket újév-köszöntő, céges rendezvényre.

■ Minek tulajdonítja ezt és a példátlan jegybevételt?

– Szerencsére gyakran erős partnerekkel dolgozunk együtt. A decemberi Klasszik Rádiós koncertünket, például a rádiókam-

pánynak köszönhetően, duplán tudtuk megrendezni. Emellett a repertoárunk is elég változatos, izgalmas; sok, hangversenyt ritkábban látogató figyelmét is felkelti. Számos felkérésre több ajánlatból választanak minket, sok visszajelzést kaptunk, hogy legtöbbször nem is az ár volt a perdöntő, hanem az általunk javasolt program újszerűsége, frissessége. Mi igyekszünk rafináltan összerakott, minden stílust felvonultató, adott esetben a stílusból kikacsintó darabokat is játszani. Az újévi hangversenyünkön például akadt Wagner-nyitány, kortárs kínai zene, jazz, tangó. Fellépett például a csellósólam vezetője, Simkó-Várnagy Mihály, aki kiváló képviselője a loopolásnak, amelyben egyetlen hangszerrel egész zenekar hangzását lehet produkálni. A koncert végén az üzletemberek azt mondták, nem hitték volna, hogy ennyire élvezni fogják a klasszikus zenét is. A publikumot folyton el kell kápráztatni, meg kell fogni valamivel. Ebben az együttes is partner, hiszen folyamatosan bombáznak az ötleteikkel. Olyan kamaracsoportok vannak, mint a Corpus Harsóna Quartet, a Budapest Saxophone Quartet vagy a Harmonia Garden. A mi muzikusaink tudnak jazzt, popot játszani, és mernek is. Úgy gondolom, ennyi bevételhez erre szükség is van. Emellett az amatőrökhöz fűződő viszonyunk szintén nagyon sokat köszönhetünk. A sokszáz kórustag, akit évről évre az aktív zenélés élménye fűz a zenekarhoz, szintén hozzájárult a zenekar közönségbázisának szélesedéséhez.

■ Sokan nem érzékelik, ma már nem lehet bezárkózni az elefántcsonttoronyba...

– Én nem vágyom áhítatra a koncertjeinken. Gyakran bíztatom a közönséget, hogy a tétel közben sem bűn tapsolni. Nem azért, mert populista vagyok, hanem azért, mert ez az újabb kori koncertáhitat egy, a XX. században kialakult hamis filozófiájú, és végül egyre inkább önmaga ellen forduló rítussá vált. Ugyanis köztudomású, hogy például egy Beethoven-kori koncerten az adott szimfónia vagy versenymű egyik vagy másik tételét megismételtette. Tehát bemutatásakor a publikumnak a tételek között tapsolnia kellett. Volt, hogy valamelyik koncertünkön elkezdett valaki tapsolni a közönség soraiban, mások pedig rápisszegték. Hátrafordultam a pódiumon, s azt mondtam, ne sziszegjenek, tessék hagyni, hiszen az közös érdekünk. Az a dolguk ugyanis, hogyha valami tetszik, azt kifejezzék. Azért jöttek a koncertre, hogy örüljenek, nem azért, hogy a mi szent rítusunkat

áhitattal szemléljék. Egyébként a legfontosabb az együttes játékmódja, az, hogy hogyan folyik a belső kommunikáció. Ennek óriási ereje és hatása van. Ahogy megmutatjuk játék közben a történeteket, a közönség be van kicsit avatva a muzsikálásba, abba, hogy mi történik.

I Minek köszönhető, hogy az együttes tagjai ilyen lelkesek?

– Ez több mint lelkesedés, ez egy meggyőződés és egy tapasztalat, hogy az eredmény és a siker együttműködésen, egymás iránti tiszteleten és tolerancián alapulhat. Ehhez persze bizonyosan a karmesternek is példát kell mutatni, egy vezetőnek célszerű önmagával jó viszonyban lennie és nem szerencsés, ha szüksége van saját vezetői szerepének állandó visszaigazolására. Egy karmesternek nem lehet bizonyítási kényszere semmilyen szempontból, legfeljebb a komponista felé. Ha a vezető nem önmagával, hanem a mindenkori kollégáival foglalkozik, akkor egy szakmai szempontból is hierarchizált együttesben is hasonló helyzet válik gyakorlattá.

I Nem nyomasztó, hogy úgy kell műsort válogatni, hogy a bevétel nagyon-nagyon lényeges, mondhatni a jövőjük múlik rajta?

– Úgy érzem, hogy még élethalálharcunk közben sem váltunk görcsössé. Januárban az egyik újravetett koncertünkön Aharon Harlap számunkra írt zenekari Concertójának ősbemutatóját tartottuk, egy világpremiert, ami elsősorban nekünk volt fontos. Írattunk

darabokat, sok kortárs művet játszottunk és játszunk ebben a szezonban is. Ha olyan művészekkel muzsikálunk együtt, mint Balássy Betty, Tóth Vera vagy Kocsis Tibor, azt azért tesszük, mert valóban örömet okoz számunkra. A nehézségek ellenére úgy vélem, teljesen normális koncertévadot tartunk, amelyben minden hangverseny különleges és fontos. A Művészetek Palotájában nagyon izgalmas a hang-kép sorozatunk, amelyen vetítés kíséri a produkcióinkat, s ebben az esztendőben is lesz Énekel az ország, ötszáz énekesrel, amelynek műsorán egy Vajda-mű és Webber Requiemje kapott helyet. Hat koncerten szerepelünk a Műpában, két bérletsorozatunk van az Olasz Intézetben, és természetesen a budafoki zenei élet meghatározó együttese vagyunk. És emellett persze örülünk, ha olyan nagyszabású előadásra kérnek fel minket, mint például a Sportsarnokban február 11-én rendezett FILMharmonikusok.

I Ezek szerint az Olasz Intézetben találtak állandó otthonra?

– A Zeneakadémiai koncerteket illetően igen, bár kicsit kisebb, de legalább hallgatható ott a zene. Nem könnyű megfelelő koncerthelyszínt találni. Nekünk is nehéz megtölteni a Műpát, mert nagyon tagolt lett a budapesti közönség szerkezete.

I Szép eredményeket mutathatnak fel, mégsem érzem optimista hangulatúnak...

– Elfáradtam a folytonos küzdelemben. Tavaly nagyon közel álltam ahhoz, hogy vessem a kalapomat... Felőrli az embert az

életben maradásért folytatott, állandó harc, akárcsak az, hogy néhány dolgot nagyon ostobának tartok a hazai zenei élet működésében. Azt is nehezen viselem, hogy látom, a zenekari tagokban ott a félelem, hogy mi lesz velük, maradjanak-e... Ezek mind-mind tehetételek. Nem tudom, meddig lehet győzni, bár az ember megtesz mindent. Most, a sikerek ellenére, továbbra is nagyon bizonytalan a helyzetünk... Hiába arattunk hatalmas sikert Bonnban, a német újraegyesítés hivatalos ünnepén, hiába finanszírozzuk magunkat most már lassan több mint ötven százalékban bevételekből, és hiába látható, hogy mi nemcsak jajongunk, hanem cselekszünk is. Azt is utálom, hogy úgy érzem, évről évre eggyel magasabbra ugrunk, s minden évben kiderül, az is kevés... Egyszer mindennek van határa... A 2010-es, hetvenmilliós bevételre is azt hittem, nem lehet túllépni, s bár tavaly sikerült, nem tudom azonban, hogy mi lesz 2012-ben. Sokan mondják, mi elég talpraesettek vagyunk, úgyis megoldjuk valahogy, csak ez most már kezd visszautni, a szükséges és nélkülözhetetlen források és feltételrendszer helyett egyre több felelős ember legyint, mi a jég hátán is megélünk. Én pedig sajnos fáradok és öregszem. Száz ember egzisztenciájának felelősége bizony eléggé nyomasztó. Mindenesetre büszke vagyok arra, hogy az együttes, amellyel 1989 óta dolgozom, s 1993-ban vált profivá, létezik még mindig. Most egyelőre persze leginkább annak örülnék, ha legközelebb 2013-ban, a húszéves jubileumunk alkalmából is beszélgethetnénk!

R. Zs.

„„A meggondolt, de dinamikus építkezés híve vagyok”

Csaba Péter szívesen lép Takács-Nagy Gábor örökébe a MÁV Zenekarnál

A következő szezontól Csaba Péter lesz a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeti igazgatója. A hegedűművész-karmester több együttesnél végzett társulatépítő munkát, s a magyarországi zenekarhoz rengeteg ötlettel érkezik. Szeretne némileg változtatni a repertoáron, de úgy, hogy közben megőrizze a zenekar komoly törzsközönségét. Olyan művészeket szeretne meghívni vendégként, akik még jobba teszik az együttes hangzását. Fontos feladatának tartja azt is, hogy fiatal művészek pályakezdését segítse, több éve dolgozik ugyanis egy nagyszabású, spanyolországi fesztiválon, ahol a magyar fiataloknak is lehetőséget ad. S mivel több világsztár elindulását segítette, így ifjú tehetségből is akad majd néhány a koncertjein.

I Említette, hogy több évre előre felkérésekkel teli a naptára. Sikerült lemondani a feladatainak egy részét, hogy időt szakítson a MÁV Szimfonikusokra?

– Amikor a felkérésről döntöttem, ez volt a legnehezebb, hogy átgondoljam, van-e időm, energiám egy új együttesre, hiszen akadnak két-három évre előre felkéréseim, s vannak társulatok, ahol vezető szerepet töltek be. Azt sem tartom jónak, hogy fél perc-

re iderohanok, mutatok valamit, azután megint továbbmegyek. Én olyan típus vagyok, ha valahol elvállalok valamit, akkor azt próbálom jól csinálni. Be kell valljam egyébként, hogy ezzel a felkéréssel meglepett a MÁV Zenekar. Az utóbbi években ugyanis ritkán léptem fel Magyarországon, inkább Spanyolországban, Nagy-Britanniában, Japánban, Franciaországban voltak pozícióim, funkcióim. A felkérés jól esett abból a szempontból, hogy nem felejtettek teljesen el Magyarországon.

I Két esztendővel dolgozott a zenekarral...
– Akkor nagyon lelkesek voltak, s szépen dolgoztunk együtt, s jó eredményt értünk el. Erdélyben születtem, ezért a magyarországi jelenlétem mindig alkalmi volt, bár akadt időszak, amikor hegedűsként sokat szerepeltem Budapesten. Sokszor Kocsis Zoltánnal, akivel lemezfelvételeket is készítettünk. A Bartók Fesztiválon is többször részt vettem, Kurtág György felkérésére. Szeretem a magyar fővárost, sok kiváló művészt ismertem meg itt, így most a felkérésről azt gondoltam, ha most nem mondok igent, akkor már soha... Hiszen felkért Budapesten egy zenekar, amelyet tisztetek és szeretek, s úgy gondolom, remek munkát lehet velük végezni, mert nagyon jó adottságok-

kal rendelkeznek. Ha nemet mondok, akkor már sosem fogok több időt a magyar fővárosban tölteni. Ezért vállaltam a felkérést, ami miatt át kellett alakítani a beosztásomat, hiszen Franciaországban élek. S most már nekem az a fontos, hogy valami olyan dologgal foglalkozzam, ami érdekel.

I Nagyon jónak tartom, hogy van az együttesnél egy átmeneti időszak, hiszen így együtt dolgozik Takács-Nagy Gáborral, és Lendvai Györggyel már a saját szonját is meg tudja tervezni.

– Ennek én is örülök, hiszen Gáborral sokat beszélgettünk, s nagyon jó érzés volt, hogy Lendvai Györggyel, a zenekar igazgatójával együtt kértek fel erre a feladatra, s éppen akkor kerestek meg, amikor még tudtam variálni a lefixált koncertjeimen. Mindketten nagyszerű művészek. Gábort régóta ismerem, s tudom, hogy milyen fontos számamat, hogy az utódja az általa elindított úton vigye tovább az együttest.

I S az is segít talán a közös nevezőben, hogy mindketten hegedűsök...

– Ez véletlen, de tényleg szerencse. Külön megérne egyébként egy beszélgetést, hogy milyen művészi szempontjai vannak egy hegedűsnek... Egy vonósnak az ideálja, hogy a

fúvósokat is úgy énekeltesse, mint a vonósokat. Gábor mondott néhány dolgot arról, hogy mit gondol a muzsikálásomról, s láttam, őszintén gondolja, s így jó érzés folytatni az általa elkezdett utat, amelynek köszönhetően ma már tényleg másképpen szól a zenekar.

I Mennyiben változik irányítása alatt a repertoár?

– A jelenlegit próbálom jól megismerni. Figyelem, hogy mi történik a zenekar körül. Átnéztem a dokumentumokat, műsorokat, hogy milyen volt az utóbbi öt év. Nem lehet mindezt megváltoztatni, nem is kell, ez nem is jó célkitűzés. A legjobb mindig egy olyan út, ami érdekes, s nem elrontani kell, ami született, hanem továbbépíteni. Úgy újítani, hogy ez ne okozzon gondokat. Sok mindenre kell odafigyelni. A MÁV zenekar nagyon komoly közönséggel, törzsbérlőkkel rendelkezik, s számomra ez fontos, hiszen ezt a publikumot meg kell tartani. A közönség sok mindent szeret, ismer, és sok dolgot nem... Ahhoz, hogy a publikum olyan dolgokat is megszeressen, amellyel korábban nem találkozott, a közönségnek megfelelő ritmusban kell a műveket adagolni, akik ezt megszerették. Nem lehet teljesen ismeretlen műveket műsorra tűzni, mert ez megijesztheti a hallgatóságot. Az sem jó, hogy csak ugyanazokat a darabokat játszuk mindig. Még akkor is, ha azok valóban kiváló darabok. Azt szeretném elérni, ez viszont nem néhány hónapos munka árán működik, hogy addig, amíg itt leszek, a közönség jöjjön rá arra, hogy az, amit műsorra tűzünk, értékes és jó. S azok a művészek, akik fellépnek nálunk, olyan repertoárral jönnek, amelyben ők még többet tudnak adni, mint mások. Fontos, hogy a közönség bízjon abban, hogyha eljön a koncertre, még akkor is, ha nem is ismer egy szólistát, zeneszerzőt, karmester, jó művész lép fel és jó zene fog felhangzani. Viszont ez kihívás, mert a legismertebb szimfóniákon kívül a zeneirodalomban azért még sok kiváló darab akad. Nem vagyok annak a híve, hogy állandóan olyan darabokat tűzünk műsorra, amelyeket senki sem ismer, de Beethovennek, Berlioznak, Bizet-nek is vannak még olyan művei, amelyeket érdemes megismerni. Örülnék, ha a közönség megértené, nem az a cél, hogy mindent megváltoztassunk, s hallgathatatlan zenéket tűzünk műsorra, de a megszokotton kívül is akadnak értékes művek, s komoly, nagy művészek, még akkor is, ha nem ismerik. Lehet, hogy az első vendégszereplés után már örömmel várják őket vissza... Ezt szeretném megpróbálni.

I Hogyan képzeled el az együttesnél a műhelymunkát?

– Annak vagyok én is a híve, hogy egy zenekarnak az ABC-je a klasszikus zene, azzal lehet műhelymunkát végezni, kicsiszolni a hangzást. Ha nincs igazán jó alapfrázis, nincs meg az előadás szabadsága, akkor nem lehet komplikált darabokat bemutatni. Meg kell tartani azt a műhelymunkát, hangzásvilágot, amelyet a klasszikusok: Mozart, Beethoven, Mendelssohn jelent. Ez nagyon fontos, erre kell alapozni. A fantázia, az interpretáció szabadsága, s a saját stílus ezután következik. A terveim szerint, nemcsak azért hívunk meg valakit, mert „név”, hanem azért, mert ő tud valamit a zenekar hangzásához és tudásához hozzátenni. Mindennek meg lesz a helye, s bízom abban, hogy az érdeklődést is fel tudjuk csigázni a kevésbé ismert művészek és darabok iránt.

I Sok éve állandó szereplője a nemzetközi zenei világnak. Mennyiben más a külföldi koncertélet, mint a hazai?

– Svédországban sokat, 15 éven keresztül dolgoztam, volt egy zenekarom, s egy fesztiválnak is igazgatója lettem. Az ottani munkámat a svéd királyi akadémia tagságával köszönték meg, s ezt a kitüntetést nagyon kevés zenész és külföldi vehette át. Tagja volt Joseph Haydn és Beethoven is, ma pedig Ligeti György, Lorin Maazel... A svéd zenei élet teljesen más rendszerben működik, évente két-három új darabot rendeltünk, s rengeteg ötlettel tettük színesebbé a programot. Filmmel, táncsal, színészek szerepeltetésével hangzottak fel művek, s mindez még ott is újdonságnak számított. Én a megmondott, de dinamikus építgetésnek vagyok a híve. Egyelőre annyit mondhatok, lesznek új dolgok, de nem térünk el az eddigi, haladási iránytól. Hiszek abban, amit a zenekar már elindított, s nagyon fontosnak tartom, hogy felkeltsük a fiatalok érdeklődését, ez állandó munka. !

I Mit szeretne változtatni az együttes hangzásában?

A MÁV nagyzenekar, ilyen repertoárban kell gondolkodni. Az együttesnél születnie kell egy saját, ihletett és homogén, személyes hangzásnak. Ez teremt igazi különbséget a zenekarok és az előadások között. De nagyon lényegesnek tartom a muzikusok mentalitását, hogy érezzék, minden hangszercsoport, minden instrumentum egyaránt fontos. Lényeges, hogy mindnyájan ugyanazzal a füllel, akarattal, követelményekkel dolgozzunk. Hogy a zenekarnak minden egyes tagja átélje a maga fontosságát, fele-

lősségét. Olyan igénnyel muzikáljanak a nagyzenekarban, mintha egy kamararövidítésben lennének. Foglalkozzanak rendszeresen a hangszerükkel. Erre is meg kell adni az időt. Hiszen az együttesben nem szólistának kell lenni, hanem jó zenésznek, aki helyt tud állni. Nem versengeni kell, hanem muzikálni egymás mellett.

I Meghallgatja rendszeresen az együttest?

– Ismerkedem, de most nem tudok sokat itt lenni, a jövőben azonban rendszeresen jövök. Azt szeretném, hogy érezzék, mennyire fontos, amit csinálunk, s az ő tudásukat megfelelő módon használjuk.

I Nem aggódik amiatt, hogy mások az anyagi lehetőségek, mint egy nyugati együttesnél?

– Biztos lesz olyan helyzet, hogy valamelyik ötletemet anyagi okok miatt elutasítják... Erre felkészültem. Viszont szerencsére sok olyan művész akad, aki személyem miatt kevesebb gáziért is eljön a MÁV Zenekarhoz, mert szeretnek velem muzikálni. Ugyanakkor azt akarom, hogy a magyar muzikusok ugyanolyan fontos szerepet játszanak, mint eddig. S nemcsak róluk van szó, hiszen a fiatal generációt is meg kell szólítanom. Van ugyanis egy olyan projekt Spanyolországban, amelynek 11 esztendeje én vagyok a művészeti igazgatója, s amelyre a világ leg híresebb művészei gyűlnek össze, 60-70 fiatal pedig én hozok különböző országokból, s belőlük áll össze egy zenekar, majd szóló- és kamaraszínpadokon, mintegy hetven koncer-

ten lépnek fel. Minden évben 6-8 magyar fiatal is elviszek, akiket meghallgatnak. A jelentkezőket mindig januárban, a Zeneakadémiáról válogatom, s ezzel segítem az ifjú magyar zenészeket. Hiszen a fiatalokon múlik a zene jövője. Több nagy tehetséget fedeztem fel, akik ma már világsztárok. Egyébként rengeteg ötletem van a fiatalokkal kapcsolatosan. Úgy vélem, ezt lépésről lépésre kell megvalósítani.

I Említette egy interjúban, hogy fontos célkitűzése, hogy mindenből lebessen zenét hallgatni. Ez azonban egyre nehezebb nálunk...

– A korábbi tapasztalataim alapján mondom, hogy vinni kell a zenét ide-oda, s ha erre háromszáz-négyszáz ember kíváncsi, az már óriási dolog. Azokból a gyerekekből lesznek muzikusok, koncertlátogatók, akik gyerekként ilyen élményeket átéltek. Az biztos azonban, hogy lassú folyamat és pénz is kell hozzá... Megpróbálom, amennyire lehet, erre is gondolni. Ahogy a fiatal előadónak, karmestereknek is szeretnék teret adni. A karrier tekintetében azon már régen túl vagyok, hogy csak magamra figyeljek. Egy zenekar vezetésében sincs csak fent és lent. Megértem hangszeresként a tagok problémáit, de néha az igenek mellett nemet is kell mondani. Azt is tudomásul kell venni, hogy a közös munka során nem mehetünk egy szint alá, és ezért mindannyian együtt, ugyanúgy kell dolgoznunk. Minden koncert fontos. Próbálkozzunk a legjobbal, minden szituációban.

R. Zs.

Bejárta a világot

Csaba Péter Kolozsvárott született, 1952-ben, s ötéves korában kezdett hegedülni, Zsurka Péterrel és zeneszerzést Terényi Edével. Tanulmányait a bukaresti Porumbescu Zeneakadémián fejezte be, majd több nemzetközi megmérettetésen, köztük a Paganini-versenyen, ért el értékes helyezést. Muzsikusként bejárta a világot, s nemcsak hegedűművészként, hanem karmesterként is sikerrel lép pódiumra. 1983 óta Franciaországban, Lyonban él.

A Musica Gier Kamarazenei Fesztivál, a Solistes de Lyon és a Virtuosi di Kuhmo Kamarazenei Fesztivál és a svédországi Lappföldi Fesztivál és Musica Vitae zenekar művészeti igazgatója és állandó vendégkarmestere. A Lyoni Zeneművészeti Főiskola zenekari osztályának vezetője, a Besancon-i Szimfonikus Zenekar és Operaház igazgatója. A Santanderi Encuentro Zenei Fesztivál művészeti vezetője. Rendszeresen vezet mesterkurzusokat Magyarországon, Franciaországban, Finnországban, Japánban és az Egyesült Államokban. 1994-ben Finnországban készült Sibelius-lemeze az USA-ban elnyerte Az év legjobb felvétele címet.

2000-ben pedig a világ legnagyobb kamarazenei fesztiváljának volt igazgatója, a finnországi Kuhmóban. 2002-ben a Svéd Királyi Akadémia rendes tagjává választotta, a svéd zeneéletért folytatott tevékenységéért, valamint a világban a zene művészetének terjesztéséért és kiváló játékmódjáért. Lemezfelvételeit a Caprice, az Ondine, a Bis, Claves, Praga Harmonia Mundi és a Hungaroton Classic kiadók jelentették meg. Számos kortárs zeneszerző ajánlotta számára kompozícióit, köztük például Alfred Schnittke, Henry Dutilleul, Sofija Gubajdulina, Kurtág György, Erik Bergman, Betsy Jolas. Olyan művészekkel lépett pódiumra, mint Pierre Fournier, Natalia Gutman, Dimitrij Bashkírov, Trulls Mörk, Pieter Wispelwey, Maria Tipo, Oleg Kagan, Christian Zimmermann, Pierre-Laurent Aimard, Tabea Zimmermann, James Galway, Kocsis Zoltán, Perényi Miklós, Ránki Dezső, Jandó Jenő, Frankl Péter, Gulyás Márta, Szabadi Vilmos

Hogyan tovább Zenei Tanács?

Victor Máté meghúzott nadrágszíjról és szakmai fékekről

Huszonkét esztendővel ezelőtt húsz szervezet hívta életre a Magyar Zenei Tanácsot, a szakmai szervezetek szövetségét. Ma már tagjai száma ötven fölött van, s feladatai közé tartozik a zenei értékek védelme, a magyar zenekultúra nemzetközi pozícióinak erősítése, a zenekultúrát érintő törvények-rendeletek véleményezése, nyilvános állásfoglalás a zenei területet érintő ügyekben, valamint javaslattétel zenei díjak esetén. Azaz tartozna, ha a minisztérium ilyen ügyekben igénybe venné a szervezetet, ez azonban az elmúlt másfél esztendő alatt nagyon ritkán történt meg. Idén pedig olyan alacsony állami támogatás kaptak, ami a további működést is bizonytalanná tette. A Zenei Tanács elnöke, Victor Máté beszélt a további lépésekről, a helyzet lehetséges megoldásairól.

I *December elején közgyűlést tartott a Magyar Zenei Tanács. Miért volt erre szükség?*

– Az adta a tanácskozás aktualitását, hogy azt tapasztaltuk, a Zenei Tanácsnak azok a pozíciói, melyek jellege folytán megilletnék, s melyeket az elmúlt 20 év során kivívott magának, a közelmúltban gyorsan elporladtak. A szerep, amit a társadalmi folyamatokban, a művészeti életben eddig betöltött, mintha érvényét vesztené volna.

I *Nem hívták egyeztetésre a Zenei Tanácsot?*

– A kulturális tárca mellett működő „Kulturális Ágazati Szalmazapolitikai Tanács” csendes, mondhatni, észrevétlen megszűntével az abban betöltött képviseleti helyünk is elveszett. Így a kulturális kormányzat döntéselőkészítő munkájában semmiféle szerepet

nem kaptunk, most már jó másfél esztendője. Nemcsak a törvények, rendeletek előkészítésekor, hanem a különböző állami elismerések, kitüntetések kapcsán sem várták a javaslatainkat, ahogy az állami források elosztásában meghatározó NKA Bizottságának átalakításában sem. Pedig a korábbi két évtized során természetes volt, hogy ezekben az ügyekben nekünk is van némi beleszólásunk.

I *Ezt ki is alakították a történetük során...*

– A Magyar Zenei Tanács azért jött létre a rendszerváltáskor, hogy a különböző szakmai szervezetek egyetlen, nagy közösségbe tömörülve, közösen képviselhessék a szélesebb szakmát és szervezett formában részt vehessenek az államigazgatás folyamatában. Azt hittük, hogy a demokrácia nemcsak arról szól, hogy a politikai vezetést időnként megválasztjuk, s az aztán teszi a dolgát, ahogy jónak látja. Hanem ahogy naponta szembeül a szakmai feladatokkal, azok megoldásában számít a szakmai segítségre, amit mi biztosítunk. Mert a szakma ellenére, akármilyen víziója is van, azt úgysem tudja megvalósítani. Ez volt a Zenei Tanácsnak álmódott szerep. Persze emiatt a politikusoknak adott esetekben felül kellett vizsgálni álláspontjukat, módosítani kellett rajta, ami nem volt számukra kellemes, hiszen vesződséggel, plusz munkával járt. Ezért mindig is igyekeztek az egyeztetés alól kibújni. De szükségességét senki sem vonta kétségbe. Az utóbbi időben viszont azt tapasztaltuk, hogy a kormányzat elvi alapon fölöslegesnek tartja a hozzánk hasonló szervezeteket. Május végén, egy televíziós interjúban Orbán Viktor kifejtette, nem akarja, hogy közé és az emberek közé különböző szakmai szervezetek, szakszervezetek álljanak. Nyíltan kimondta, hogy ezekre a szervezetekre nincs szüksége. Nem sokkal ezután a Muzsikában megjelent egy interjú Szócs Géza kulturális államtitkárral, amelyben egy direkt kérdésre kijelentette, hogy neki a Magyar Zenei Tanács-

ra nincsen szüksége. Akadnak ugyanis muzsikusbáratai, akikkel szokott beszélgetni, s ez elég információt jelent számára a magyar zenei életéről. Ráadásul kialakult értékrendje van. Pedig úgy vélem, neki nem az lenne a dolga, hogy a saját értékrendjét igazodási pontként kijelölje, hanem hogy a különböző értékrendek között próbáljon egyensúlyt, összhangot teremteni... De ezekből a nyilatkozatokból úgy tűnik, hogy ebben a nemzeti együttműködési rendszerben a Magyar Zenei Tanácsra, és a hasonló szervezetekre nincs szükség. Ez volt a tartalmi indoka annak, hogy összehívtuk a közgyűlést.

■ *Úgy tudom, emellett anyagi nehézségeik is adódtak...*

– Az a költségvetési támogatás, amely szervezetünk működési költségét biztosította húsz éven keresztül, s ami az iroda fenntartását és az egyetlen alkalmazottat jelenti, olyan kicsire zsugorodott, hogy ellehetlenítette a helyzetünket. A költségvetési törvényben van ugyan egy olyan keret, amely kimondottan a művészeti szövetségek, szakmai szervezetek működési támogatására szolgál. Ennek felosztását személyes döntéssel Szócs Géza végezte. Az ő döntése alapján nekünk jutó összeg láttán felmerült a másik sorsdöntő kérdés, hogy ebből milyen módon, s egyáltalán fenn tudjuk-e tartani a szervezetet.

■ *Gondolom, Önök azért folyamatosan próbáltak kapcsolatot teremteni a kormánnyal...*

– A Zenei Tanács úgy viselkedett ez alatt a másfél év alatt, mintha a rendszer nem változott volna meg, s a konstrukció továbbra is hasonlóan működne, mint korábban. Természetesen, amikor kinevezték kulturális államtitkárnak Szócs Gézát, levélben bejelentkeztem nála, felajánlottam a Zenei Tanács együttműködési készségét, de semmilyen választ sem kaptunk. Hammerstein Juditnak is azonnal írtunk helyettes államtitkári kinevezése után, felajánlottuk a szakmai segítségünket, erre sem érkezett válasz... Hiába lépett hatályba egy törvény 2010-ben a társadalmi egyeztetésről, mely lehetővé teszi hogy a miniszter – törvények, rendeletek előkészítéséhez, közvetlen egyeztetések céljából – stratégiai partnerségi megállapodást kössön széles társadalmi érdeket megjelenítő szervezetekkel. Hiába írtam levelet a Nemzeti Erőforrás miniszterének, hogy mi ilyen partneri együttműködésre zenei területen

készek vagyunk. Négy hónap múltán csak egy titkárnői választ kaptunk, hogy majd foglalkoznak a kérdéssel, és ha úgy alakul, megkeresnek. Már több mint fél év eltelt, és semmi hír... Fel kellett tehát tennünk a kérdést, hogy ezt ezen a módon érdemes-e folytatni.

■ *Mire jutottak a közgyűlésen?*

– Nagyon érdekes beszélgetés volt, sok okos hozzászólással. A többség egyetértett abban, hogy ne legyen lelkiismeret furdalásunk, mi normálisan viselkedünk, ezen ne is változtassunk. Tartsuk fenn a lehetőséget, hogy bárki, aki igényli, megkaphassa a szakmai segítségünket, tudásunkat. De ne próbáljunk helyezkedni, politikai elkötelezettséget vállalni, hátha akkor kedvezőbb helyzetbe kerülünk. Ezt alapszabályunk is tiltja, tehát változatlan alapállás mellett döntöttünk.

■ *A szűkös anyagi helyzetre milyen megoldást találtak?*

– Több tagszervezet felajánlotta, hogy a minimális tagdíj felett fizet, önkéntes tagdíjfelajánlásokkal segítenek, az EJI pedig külön támogatást szavazott meg számunkra. Felmerült, hogy tavasszal rendezzünk egy jótékonyági koncertet, amelynek bevételével kiegészíthetnénk kis vagyunkánkat. A kétszobányi irodából egy szoba lesz. Igaz, így már sajnos nem tudunk a székhelyünkön elnökségi üléseket tartani... Még jobban meghúzzuk a nadrágszíjat, s próbálunk nem kormányzatfüggő forrásokból megélni. Annyit látok előre, hogy nyár közepéig valahogyan még tudunk működni.

■ *Mi történt a közgyűlés óta?*

– Karácsony-újev alkalmából kaptunk két díszes üdvözlőlapot, jó kívánságokkal tele. Az egyik Orbán Viktortól, a másik Szócs Gézától érkezett. Egy évvel ezelőtt nem hozott ilyen leveleket a Posta... Ezt én jó jelnek veszem. Az, hogy valami csoda folytán felkerültünk a protokoll listájukra, azt is jelentheti, hogy talán ők is rájöttek, ezekkel a szervezetekkel érdemes együttműködni, ezeket a szervezeteket inkább be kell vonni a játékba. Realistább politikai irányt vélek ebből kiolvasni.

■ *Már csak azért is, mert a minisztériumban szinte már elfogyott a zenei osztály...*

– Pedig a kulturális tárcának nagy szüksége lenne ezen a téren is szakértőkre... De azért hadd említsek biztató példákat is. A Parlament Kulturális Bizottsága rendszeresen meghív minden ülésére. Az oktatási törvények előkészítéséhez is sikerült egy művészeti oktatási előkészítő csoportba bejutatni két szakértőnket. Itt működött, ami a kulturális tárcánál nem. Vagyis az oktatási államtitkárt mi kerestük meg levélben, s illettek helyettese azonnal válaszolt, meg is hívott bennünket az előkészítő csoportba. Az NKA előző elnöke ugyan tudatosan kihagyta a Magyar Zenei Tanácsot a Bizottság átalakításából. (Volt is emiatt Jankovics Marcellel egy „őszinte” levélváltásom.) Az új elnök, L. Simon László azonban a megújuló kollégiumok felállításánál már ismét bevonta a Magyar Zenei Tanácsot is a delegáló szervezetek körébe. Részt is vettünk két kollégium delegálási folyamatában, s ajánlásainkat figyelembe is vették.

■ *Milyen most folyó ügyekkel foglalkozik a Zenei Tanács?*

– Most a legfontosabb az volna, hogy megpróbáljuk a többszáz törvényt, ami az utóbbi időszakban született és a zenei terület is érinti, értelmezni, átrágni. Az egyesületi törvénytől a szerzői jogi törvényig sok minden megváltozott. Ami minket a legközvetlenebbül érint, az az, hogy az egyesületek bejegyzése, gazdálkodása más lesz, más kell a közhasznúsághoz, mindent újra kell rendezni bürokratikusán... A közgyűlésen egyébként többen felvetették azt is, hogy régebben a Zenei Tanács nagyon sok szakmai programot szervezett, jó lenne most is. Sajnos a jelenlegi helyzetben erre már tényleg nincsen pénzünk, se apparátusunk. Pedig valóban ez lenne szervezetünk másik lényeges feladata, hogy a belső szakmai életet mozgassa.

■ *Mikor rendeznek legközelebb közgyűlést?*

– Májusban mindenképpen kell, hiszen az elmúlt évről készült közhasznúsági jelentésünket a közgyűlésnek kell jóváhagynia, elfogadnia. Akkorra már talán okosabbak leszünk távolabbi jövőnkkel kapcsolatban is. Én jóhiszeműen és optimistán azt mondom, hogy van jövője a Zenei Tanácsnak, hiszen minden normális, demokratikus államszerkezetnek szüksége van szakmai támaszra és szakmai fékekre is. Ezt még a politikusok is, úgy vélem, előbb-utóbb belátják...

R. Zs.

Zenészek Futball Kupája

Bodor János bízik benne, évente két alkalommal is játszhatnak

Régi hagyományt elevenítettek fel 2011. december 4-én a muzsikuskok, hiszen sok-sok év szünetet követően rendezték meg ismét a Budapesti Szimfonikus Zenekarok és Énekkarok Futball Kupáját. A Fehérvári Úti Futball Aréna műfüves pályáin nyolc csapat mérte össze tudását, a családtagok és barátok lelkes szurkolása közepette. S már lehet edzeni a következő csatározásra, hiszen a főszervező, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar hegedűművésze, a MÁV Szimfonikusok koncertmestere, Bodor János 2012. április 1-jére tűzte ki az újabb kupát, amelyen már vidéki együttesek is részt vesznek.

I Honnan kapta az ötletet, hogy a szimfonikus zenekarok tagjainak futball kupát szervezzen?

– Évek óta gondolkodtam rajta, hiszen konzervatóriumos korom óta nagyon sok zenésszel focizom rendszeresen. Számomra nagy szerelem a futball, hiszen hatéves korom óta napi szinten játszom, egy időben döntennem kellett a foci és a hegedű között. Bár a három gyerekem miatt most már nem játszom minden nap, de azért amikor tehetem, mindig eljárom az edzésekre. Rengeteg kolléga focizik különböző bajnokságokban, tudtunk egymásról, de a saját zenekaruk válogatottját még sosem szervezték meg, mivel ez több munkát igényelt volna, és senki sem kívánt ezzel foglalkozni. Azzal viszont tisztában voltam, hogy az Operások a tánckarral, a kórossal, a zenekarral minden szezon végén, zárásként játszanak egymással. Innen merítettem az ötletet, s persze abból, hogy néhány tapasztalt kolléga mesélte, régen, évtizedekkel ezelőtt ennek óriási hagyománya volt, a budapesti szimfonikus zenekarok között létezett anno futball-kupa. Ez-

A győztes rádiós csapat

zel a kezdeményezéssel ezt szeretném újjáéleszteni.

I A december szinte minden együttes számára koncertekkel teli időszak. Miért éppen ekkor rendezték meg a kupát?

– Szerettem volna, hogy még a 2011-es évben sor kerüljön egy ilyen találkozóra. Kedves barátom, Németh Máttyás, a Concerto Budapest hegedűművésze elhívott egy fut-

ball-bajnokságra, ahol remek volt a pálya és a szervezés. Ezért megkértem, segítsen a hely lefoglalásában, s emellett a Concerto Budapest csapatát toborozza össze. Egyetlen hét alatt szinte minden megszerveződött. Lett a fűtött, műfüves sátor, a terembérlés a nevezési díjából gyűlt össze, s a játékvezetői díjakat is ebből finanszíroztuk. A játékosoknak fejenként körülbelül ezer forintot kellett fizetniük. Először négy zenekarról volt szó,

A harmadik helyezett Opera csapat

Bodor János (jobbról) gratulál a díjátadáson

Babácsi Csaba úton az esti előadásra

Példamutató labdakezelés a MÁV Zenekar igazgatójától

úgy véltem, ennyivel el lehet indulni. De ahogy terjedt a hír, egyre többen jelentkeztek, végül nyolc csapattal szerveztük meg a kupát. A budapestiek közül szinte mindenki eljött, hiszen részt vett a foci bajnokságon a Dohnányi, a Rádió, a Concerto, az Opera, a Nemzeti, a MÁV és a Fesztiválzenekar, s akadt egy kakukk-tojás csapatunk is, a Honvéd Kórus együttese. Szerettem volna kórusokat és kamarazenekarokat is hívni, de ez az első körben, a szervezési idő rövidsége miatt nem sikerült.

■ Mi volt a nyereség?

– Inkább a kupa vicces oldalát kívántuk ki-domborítani, így egy rekesz sör volt a fődíj, amelyet a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara nyert meg, s Popa Péternek, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége főtitkárának jóvoltából nagyon szép serleget is átvehettek. A második helyen a Concerto Buda-

pest csapata végzett, a dobogó harmadik fokára – a MÁV Szimfonikusok legyőzésével – pedig az Operaház muzikusai állhattak fel.

■ Milyen visszajelzéseket kapott a versenyt követően?

– Nagyon örült a kezdeményezésnek mindenki. Családok jöttek, barátok, barátnők szurkoltak, remek hangulatban. Nagyon lelkes volt a közönség, a kollégák is roppantul élvezték. Büszke voltam rá, hogy még az idősebbek is gratuláltak, ezek szerint nem találtak sok hibát a szervezésben. Nem akadt komoly sérülés, nagy veszekedés, jó légkörben, sportszerűen telt a nap. Érdekes így találkozni a többi együttesel, megismerni a muzikusok másik, sportos oldalát. Hiszen egyébként szinte sosem gyűlünk így össze.

■ Gondolom, ezért döntött a folytatás mellett...

– Így igaz, hiszen akkora tetszést aratott a kupa, olyan remek volt a hangulat, hogy mindenki jelezte, jöjjön máskor is szívesen. A következő alkalommal már a Liszt Ferenc Kamarazenekar csapata is indul, s vidéki együttesek is jelezték, csatlakoznak szívesen. A tervek szerint 12 csapat indul a következő futball kupán, s a szervezésben a zenekari szövetség segítségét is kérem. 10–12 fős csapatokat várunk, a pályán 5 + 1 fő játszik. Fontos, hogy egyetlen együttesben se legyen több két külsőnél. A terveim szerint 2012. április 1-jén, vasárnap gyűlnénk össze ismét a Fehérvári úti Arénában. Azért a szervezőkkel igyekszem egyeztetni, hogy munka szempontjából ez megfelelő időpont-e, bár tartok tőle, hogy olyan napot, amely mindenkinek egyaránt jó, nem találunk. Puhatólózom még, hogy az igazgatók fel tudnak-e ajánlani különdíjakat, az lenne egyébként a cél, hogy úgy szervezzük meg ezt az egészet, hogy senkinek ne kerüljön egyetlen fillérjébe se. Azt szeretném egyébként elérni, hogy az őszi-téli szezonban legyen egy sátras, fedett kupa nap, a tavaszi-nyári időszakban pedig egy szabadterti rendezvény.

R. Zs.

Felhívás

A következő Futball Kupára várják minden szimfonikus zenekar, kamarazenekar és énekkar jelentkezését. A megmérettetésen 10–12 fős csapatok indulhatnak, a pályán egyszerre 5+1 játékos focizhat. A kézilabdapálya-méretű, műfüves pályán a játékidő kétszer 10 perc.

Jelentkezni a jbodor76@freemail.hu címen lehet.

Hangversenyekről

November 12.

MÁV Szimfonikus Zenekar

Először hallottam az Operettszínházból az Olasz Kultúrintézetbe való áttelepülése óta a zenekart, s kiderült: aggodalmaim és félelmeim feleslegesnek bizonyultak. A közönség „teljes jogú” koncertteremként fogadta el az új helyszínt, s a zenekar sem bagatellizálta el a délelőtti fellépést. Az új terem kihívást jelentett a karmesternek is, erre vall, hogy különböző ülésrendekkel kísérletezett. Ennek eredményeképp a szokatlan-ságból erényt kovácsolva, nemcsak intenzív játékra, hanem aktív figyelésre is készítette a hangszereket. Mert a rutin, a szokás – kétélű fegyver. A magabiztosság, a biztonságérzet vezethet feleltelenkedéshez („úgyis tudjuk”) – viszont lehetővé teszi, hogy a ténylegesen felszabaduló koncentrációt máshová irányítsák az előadók. Ezen a délelőttön – általábanosságban – elégedetten távozhattunk.

Az Esz-dúr „Mozart-félidő”-ben A varázsfuvola nyitányát és a „nagy” Esz-dúr szimfóniát játszotta Takács-Nagy Gábor vezényletével a MÁV Szimfonikus Zenekar, a szünet után Brahms II. szimfóniája szerepelt műsorukon.

A karmester valamennyi műsorszám előtt megszólította a közönséget, s nemcsak olyasmint mondott, ami olvasható a műsorfüzetben, hanem – személyes élményeken túl – csírájában elfojtott egyébként kétségkívül jogosan felmerülő kérdéseket. Ilyen például a zenekar létszáma. Mozart-korabeli szélsőséges létszám-adatokkal szembesítette a hallgatókat, rámutatva: a szerző a kis és a nagy létszámú előadásban egyaránt kedvét tudta lelni. Ezek után már csak az a kérdés, mekkora sűrűséget, töménységet bír el az adott mű illetve tétel, vagyis, hogy a pregnáns karakterizálással összehangolható-e a dinamika, a tempó, stb.

A varázsfuvola nyitányt ezúttal tudatosan ünnepélyesre dramatizálták. A számmisztikára fogékonyak (kiváltképp a szabadkőműves szimbólumok ismeretében) keresi a bűvös „hármassokat”, s interpretációs kérdés, hogy a kezdő akkordok esetében is érvényesüljön-e a

három (azaz, esetenként a felütés és a főhang „egynek számítson”-e), vagy pedig pregnánsan kijátszva a felütést és a hangsúlyos helyre eső akkordot, az akkord három különböző „helyzete” érzékeltesse a hármasságot. Veretes hangütéssel indult a nyitószám, s az egész teltelt megtöltötték intenzitással, tartalommal.

Fenséges hangzású volt a szimfónia is. Itt már elfoglalta szokásos helyét a koncertmester, de még mindig a vonósok előtti félkörben kaptak helyet a fafúvósok. A vonóskar hangzásarányait kedvezően befolyásolta, hogy ezúttal a hegedűszólamok egymás mellett ültek, de a brácsaszólam kikerült a pódium elejére (a szép tónussal játszó gordonkaszólam hangja ily módon is érvényesült). Talán az egész vonóskar szempontjából kedvező elhatározás volt a bőgősök közönséggel szembeni elhelyezése. A vonószólamok és a fúvós-szólisták a saját eszközeikkel igyekeztek a vezető dallamra felhívni a figyelmet, ugyanakkor sohasem egyszerűsödött a hangzás afféle dallam+kíséret vázra, hanem éltek a belső szólamok is. A vitalitás, az intenzitás következményeként könnyvelhetjük el a néha korpulensebb hangzást, mint amit – a korhű gyakorlat megannyi elhittető erejű interpretációjával a fülünkben – „megszoktunk”. De mindenképp örvendetes az egységes játék valamennyi vonósszólamon belül, s ha néha a dinamikai térképen el is rajzolódik egy-egy vonal, kicsorbult egy-egy frázis, a folyamatokban való gondolkozás hamar feledteteti a pillanatnyi kifogásolnivalókat. (Egy megjegyzés: verset idézni – karmesternek is – csak pontosan, szépen...)

Kísérletként könyvelem ez azt a próbálkozást, hogy további, zenén-kívüli élményben is részesíteni szándékozzanak a hallgatóságot. A Brahms-szimfónia előtt – Takács-Nagy asszociációja értelmében odaillő – verset hallhattunk. Pontosabban, hallhattunk volna – mert a kihangosítás, esetleg már a felvétel minősége nem tette ezt lehetővé. Tóth Árpád szép verse Latinovits Zoltán elmondásában azok számára is nehezen követhető volt, akik tudták, vagy legalábbis ismerték az Esti sugárkoszorút.

(A kísérletnek volt létjogosultsága – a következtetést remélhetőleg levonják az illetékesek. Tudom, újabban divat, több zenekarunk „kényeztetni” közönségét meglepetés-vetítésekkel... de érdemi többlet ilyesmiből aligha származhat.)

Ráadásul, azonnal „ráindult” a szimfónia – azaz, váratlanul érte a kezdés a figyelmes hallgatót is (itt már a hagyományos helyükön ültek a fúvósok). A Brahms-muzsika hallatán fogalmazódott meg bennem az a hiányérzet, ami Mozart hallgatása közben is ott munkált: miközben a zenekar, karmestere irányításával, egy emberként dolgozik a hangzás létrehozásán, szinte elfeledkezik a lélegzétvételről (elsősorban a vonósok tehetik ez „büntetlenül”). Arról az élettani szükségletről, amely megkönnyíti a formálást, elsősorban a szép indításokat. A Brahms-tételekben nemegyszer mármár elfulladt a vonósdallam! Lehet előre beígérni természeti képeket, pasztorális légkört – de aligha valósul meg átélhetően, ha nem tágul a tüdő, hanem jó esetben is jólnevelten-feszélyezetten ülünk csupán... Ez a fiziológiai felszabadultság hiányzott ahhoz, hogy elhiggyük a D-dúr derűjét, s a harsány hangzást ne csupán „túl hangos”-ként tudjuk értékelni.

November 14.

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

Nehéz lenne megideologizálni e koncert műsor összeállítását – hogy kerül Szöllősy András Trasfigurazionija Rahnanyinov Paganini-témára komponált Rapszódiaja elé, amikor a második félidőben Richard Strauss zenéje szól. Ettől még lehet persze jó, találhat kedvező fogadtatásra részleteiben is, nemcsak egészében. Viszont a rendkívül igényes 20. századi kompozíciót nyitószámnak tenni: merészség, akkor is, ha a zenekar képes koncentrálni. A közönség szempontjából könnyen a ráhangolódásnak eshet áldozatul, afféle kifutópálya, amelynek a végén tárul fel a valódi lényeg. Juraj Valcuha nem adott új szempontokat az interpretációhoz, legfeljebb

összetartotta a játékosokat. Szóllósy művében szép pillanatokot köszönhetünk a rezeseknek, s a vonóhangzás a dinamikus ritmus-patternekkel varázslatos volt. A bőgők játéka néha már-már ritmus-effektusként hatott; mintha nem is adott hangmagasságot szólaltatnának meg. Az előterükben kibontakozó szólisztikus cselló-hoquetus kevésbé tűnt meggyőzőnek. A harang-effektus kísérlet szintjén maradt.

A Rachmanyinov-rapszódia szólistájaként remek technikai felkészültségű zongoristát ismerhettünk meg a bolgár Evgeny Bozanov személyében. Kár, hogy számára a „hogyan” fontosabb a „mit”-nél, ráadásul, azon belül is a hatásszágra összpontosít. Pótcselekvésként egy hangszeres úgy és annyit mozoghat, gesztikulálhat, amennyi nem megy a hangzás rovására – ezúttal viszont a látvány inkább figyelem-elterelő volt. A kidolgozott látványvilágra való törekvés az elsődleges jellemzője Valcuhának is. Eltáncolja (rengeteg rugózó mozgással) a variációkat, a karakterek visszaadásához változatos mozdulatai vannak, s mimikáját sem kíméli – de kevés tényleges instrukciót ad a zenekarnak. Amikor „löttyögni” kezd az összjáték, nem tudja gyorsan helyreállítani a metrikus rendet. A gyakran könnyfacsaróra vett Desz-dúr variáció olyan kontroll-pont, ahol – ezúttal a modoros szalonzene hallatán – kiderült: nem igazán szívügye ez a mű sem a karmesternek, sem a szólistának.

Mind a Till Eulenspiegel vidám csínyjeiből, mind a Rózsalovag-szvitből hiányzott az atmoszférateremtő charmoság. Mindazt, ami ellenállhatatlanná teszi Richard Strauss zenéjét, a hatásosságra-törés kizárólagossága helyettesítette. Jóllehet, többségükben a virtuozitást igénylő részeket is győzték a hangszeresek, ám kedélytelenül játszottak. Ha az előadók nem tudják és nem érzik, mitől hatásos a játszanivalójuk, egészen biztos, hogy mást, kevesebbet közvetítenek a zeneiségből, mint ami a partitúrában rejlik.

Persze, ismert művek újrhallgatásakor életre kelnek a korábbi emlékek – s aki rajong valamelyik szerzőért/műért, azt óhatatlanul is befolyásolják korábbi élményei, ily módon már az újrhallgatás is örömet jelenthet. A másik lehetőség ritkább, amikor a már ismert mű újra-

hallgatásától további élményeket-ismereteket vár valaki. Az előadók szerencsés jéré, a Dohnányi-bérlet 3. előadásának közönsége hálásnak bizonyult.

November 17. Nemzeti Filharmonikusok

Ölelkező rímes szerkezetű műsor várta a Klemperer-bérlet 3. estjének hallgatóit: két Te Deum között két hegedűverseny. A szerzők egymásutánját olvasva első látásra furcsállhattuk is, hogy került össze Haydn, Wolf Péter, Korngold és Bruckner. Kétségkívül, nem a szemnek tervezték a programot – annál inkább a fülnek! A Te Deumokban a Nemzeti Énekkar működött közre, nőikara a Wolf-műben is kapott énekelni valót. Az est legnagyobb élményét kétségkívül a szólista, Baráti Kristóf jelentette, aki perfekciójával újra meg újra lenyűgözi hallgatóságát. Mint a műsorismertetőből kiderül, neki és a Budapesti Vonósoknak köszönhető Wolf Péter Utazás című darabja, amelynek szimfonikus zenekari verziója ezúttal került először közönség elé. Ami a műfajmegjelölést illeti, leginkább az apparátusra vonatkozik, s arra, hogy a szólóhangszernek kitüntetett szerepe van benne. Egyébként inkább szvitjellegű a hat tétel egymásutánja, amelyek sorrendje még nem szilárdult meg. A felcsendülő verzió, a Jeruzsálem-fináléval, elhithető erejű volt. Hat város illetve tájegység, hangulattal, s többnyire táncos löktetéssel jellemezve. A viszonylag rövid tételek mindegyike plasztikus, már első hangjaival atmoszférát teremtő. A hangképek színesek, néha harsányak – mindenestre a szólamok együttese mindig arányosnak hat. Amikor már-már elnyomják a szólóhangszert, az akkor is rögvest módot talál az érvényesülésre – ettől is erősödik a verseny-jelleg a szóló és a tutti között. A vonóspartitúrához illesztett fúvós-szólamok közreműködése gyakran kevert színeket eredményez, néha olyan izgalmasakat, hogy a hallgató szinte zavarba jön: melyik hangszerek játszanak?!

A szünet után Korngold hegedűversenyével tartalmi rokonságot fedezhettünk fel, amennyiben a kompozíció témái saját filmzenéiből származnak. Tehát, vizuálisok előnyben – ki-ki élvezhette a látvány- és hangulati asszociációkra

készített műveket. Külön öröm, hogy ezúttal ideális ráadásszámot választott a szólista: A nyár utolsó rózsját olyan érzékeny-szép tónussal játszotta, mintha időutazás során csöppent volna a hegedűsök aranykorából a MüPa pódiumára. Tökéletes technika (mindig mint eszköz a kifejeznivaló szolgálatában és sohasem öncélú fitogtatnivalóként), érzékeny muzikalitás, amelynek birtokában megtalálta azt a határvonalat, ameddig szívvel-füllel követhető az általa játszott (bármilyen stílusú) muzsika.

Antal Mátyás vezénylessel nagy biztonságról gondoskodott az előadókna – mintha eleve adott keretet kellett volna minél szebb részletekkel kitölteni. Nehéz lenne meghatározni, hogyan tudta elérni, hogy Bruckner Te Deuma mindvégig lekösse a figyelmet. Látszólag magától értetődően született meg a kompozíció nem egy helyén orgonára emlékeztető felület – hogy ez mekkora bravúr, csak az tudja értékelni igazán, aki különböző színvonalú interpretációk emlékét őrzi... Kórusa, tiszteletlenül szólva, a megszokott módon remekelt, s ezúttal a hangszeres színek gazdag palettájával kápráztatott el. A szólisták körül Fodor Beatrix „égi hangjára” figyelhettünk fel. Van egy sajátos tónusa, ami önmagában is szép – ráadásul mindig a zeneileg-tartalmilag indokolt helyekre „spórolja ki”, ami elemző felkészülésről és tudatos szólamformálásról egyaránt tanúskodik. Az a ritka helyzet állt elő, hogy a Bruckner-művet szinte rövidnek tarthattunk. Üdítő este volt.

November 18. MÁV Szimfonikus Zenekar

Napjainkban mind gyakrabban lehetünk tanúi annak, hogy különböző szokatlan helyszíneken is felcsendül klasszikus muzsika. Olyanokat is megszólítanak a remekművek, akik egyébként messze elkerülik a hagyományos koncerttermet. Akinek vérévé vált a hagyományos zenehallgatás, néha keservesen megbánja, ha az újszerű kísérletek tanújaul szegődik.

A „Múzeumi muzsika” már-már bevett gyakorlat – általában az értékes kikapcsolódás a skála legmagasabb foka, pesszimális esetben dohogást vált ki,

sűrűn emlegetve azt a bizonyos asztalra került csizmát. Amiért e fórumon ilyesfajta rendezvényről számolok be: kiszámíthatatlan, megtervezhetetlen eredménye a vállalkozásnak.

A Nemzeti Múzeum díszterme a 16 órai kezdés előtt csurig megtelt – szinte csak a csillárokon nem ültek az érdeklődők. Ezúttal olyanok, akik élőzenét hallgatni jöttek – a hallgatóság összetétele erősen emlékeztetett a Magyar Rádió nagy múltú (sokak által visszasírt) Márványtermi ingyen-rendezvényeire. A magas-kultúra iránti érdeklődés ilyen megnyilvánulásai – sajnos – nem tartoznak a „felmértek” közé. Aki megélte ezt a légkört, aligha felejtje el. Pozitív visszajelzés volt a zenekar vezetőinek és az előadóknak egyaránt, amely a nehéz gazdasági helyzetben erőt adhat, s megerősíti a hitet, hogy érdemes.

Volt szórólap, a leglényegesebb információkkal: műsorral és a közreműködő szolisták rövid életrajzával. A nyitószám Liszt Les Préludes-je volt, melyet igazi kuriózum követett: Poulenc két zongorára és zenekarra komponált d-moll versenyműve, a Horus Piano Duo közreműködésével. A második rész a Győrben működő Dobi-Kiss Veronika áriaestje (zenekari betétszámokkal). Dirigensként azt a fiatal amerikai ismerhettük meg, aki ettől az évtől a művészeti vezető asszisztenseként a zenekar rezidens karmestere. Teddy Abrams aki egyébként zeneszerző, zongora- és klarinétművész, kétségkívül nagy ígéret. Hármasképzésük kiegyensúlyozott: alapos műismeret, a saját elképzelések megvalósítására inspiráló, kifejező mozdulatkészlet és kontaktusteremtő készség. Lelkes, ezáltal lelkesítő, stressz nélkül képes kihozni partnereiből tehetségük-tudásuk legjavát. A szimfonikus költemény úgy szólt, hogy magával ragadta a hallgatóságot, a Liszt-év értékes eseményei között tarthatjuk számon. Népszerű számok sorjázta a második részben – afféle diplomakonzert-jelleggel, hogy számot adjon a jelölt felkészültségéről. Dobi-Kiss biztos szólamtudással érkezett (kottából csak Bach Máté-passiójának Erbarme dich áriáját énekelte), mindegyik áriát intellektuálisan felépítve szólaltatta meg. Énekének nagy erénye a kontrolláltság és a gazdaságosság. Sohasem erőlteti a dinamikát, viszont a hatás növelésére nem mindig választ ideális eszközöket.

Túl vibrált volt Cherubinója, a Bach-áriában, amelyet épphogy győzött levegővel, hiányzott a formai ív feszülése, Gluck Orfeuszának „slágere” pedig zenei környezetéből kiragadva nélkülözte az érzelmi azonosulást. Hallottuk Delila Csókáriáját, a Seguidillát a Carmenből, s befejezésül a Trubadúr-beli Máglyaáriát. Egyre inkább a „tanár mintaszerű bemutatása” érzet kerített hatalmába, az éneklés felé billent a mérleg serpenyője, s vélhetőleg az énekesnő is kevesellte a karakterizálást, ezért mozgással próbálta pótolni. A zenekar, Trejer István koncertmesterrel az élen, s a karmester kidolgozott háttérrel biztosított az énekeszólal számára.

A taps: megbízhatatlan visszajelzés, amit komolyan is kell venni, meg nem is. Ezúttal leginkább a köszönet hangja volt. Megérte a ráfordított energiát, és azt szükséges (ám korántsem mindig teljesített) többletet, amit röviden „jelenlét”-nek nevezhetünk. A taps-köszönethez hadd tegyem hozzá – korántsem csupán a magam nevében – az elismerést, amiért a zenekar nem félszívvel, félvállról játszott a délutáni szereplésen, hanem olyan felelősséggel, ami koncertteremben is példamutató. Ezt is megérezhette a hallgatóság, innen az odaadó zenehallgatás. Egyszeri, megismételhetetlen élmény – voltaképp ez minden élőzenehallgatás lényege.

November 18. Budafoki Dohnányi Zenekar

Úgy tűnik, idén november 18-a kedvezett a ritkaságok, különlegességek kedvelőinek: az Universitas-bérlet 2. estjén Martinú vonósnégyesre és zenekarra komponált versenyműve is felcsendült. Vendégkarmesterrel, az osztrák Georg Kugival idehaza is eljátszotta műsorát, mielőtt turnéra indult volna, a Budafoki Dohnányi Zenekar. Eleve sikergyánús program, hatásos tálalásban. Bizet Carmen-szvitjében közbe „kellett” tapsolni, jó volt ismét végigélni a felidézett operarészleteket. A vonósnégyes-verseny szólistája a Németországban működő, lengyel muzikusokból álló Apollon Musagète Quartet. Energikus játéku minden biztonnal inspirálta a zenekari vonósokat. A rendelkezésre álló különleges apparátust kihasználva, műsor-

ra tűzték Elgar Bevezetés és allegro című kompozícióját is, majd Liszt Mazeppájával búcsúztak a közönségtől (és rádasként – ezt is betervezték a vendégszerepléshez – Brahms egyik magyar táncával).

Koncert műsorismertetővel – e típusnak is hagyománya van a hazai hangversenyéletben. És sajnos az is általánosnak mondható, hogy a zenekari játékosok némelyike arra az időre visszavedlik rossz diákká. Mintha a beszédhang arra készítené némely hegedűst, hogy ő is hangot adjon gondolatának, megjegyzések formájában. Eszerint a szerzőről és a művekről szóló néhány percet tényleg nem lehet csendben kivárni? (S ha már akkor fecsegett, a tételszünetet sem lehet kihagyni.) Ha ennyi fegyelme nincs az előadóknak, mi jogon várják el a kulturált viselkedést a közönségtől? Tudom, mindig mindent meg lehet magyarázni; de vajon miért kell „külön” foglalkozni a fegyelmezzel, amikor elvárható lenne, hogy a fegyelmezettség – a nívós munkát megkönnyítendő – magától értetődő alap legyen. Korántsem jelenthet mentesítést, hogy – akár TV-s közvetítések tanúsága szerint is – világklasszisoknál is előfordul ilyesmi. Ezúttal azért is érintett érzékenyen, mivel épp most készül turnéra a zenekar, ahol esetleg ugyanígy fog „viselkedni”.

Georg Kuginak évtizedes a kapcsolata a zenekarral, s hogy időről-időre vannak közös fellépéseik, sejteti: kölcsönös jó kapcsolatról van szó. Most is azzal az érzéssel vezényelhetett az est folyamán, hogy minden a legnagyobb rendben van. Talán túlságosan is beleélte magát ebbe, mert amikor hirtelen jó lett volna, ha azonnal reagál a hallottakra – passzívnak bizonyult. A karmester vitalításra törekedett, s azzal voltaképp be is érte – bizonyos szempontból tőle keveset kaptak a hangszerekek. Két ismert-népszerű kompozíció keretében csendült fel a két ritkaság. Ami a kivitelezést illeti, a játékosok egyenletes színvonalat produkáltak. A dirigens számára kínálkozott a lehetőség műhelymunkára akár a repertoárdarabok egyénített hangzásvilágának kialakításával, akár pedig a különlegességek hangzás-arányainak finomításával. Aki először hallja a vonósnégyes és zenekar együttesét, összehasonlítási alap híján egyenlőségjelet tehet a mű és az interpretáció közé. Ha a műre

kíváncsi, figyel, abban a biztos tudatban, hogy a közeljövőben nem lesz lehetősége az újrhallgatására. Figyel, s ebben szerepet játszik a látvány is – és amikor utólag visszagondol az élményre, felmerül benne a kérdés: milyen lett volna, ha nem látja az előadókat? Ami alapélményként megmaradt a versenyműből: a szóloegyüttes intenzív játéka. És itt konkretizálódik a hiányérzet, amiért elsősorban a karmester felelős: halk dinamikát legfeljebb hatásos kontrasztként hallottunk, a piano-szféra rétegzettsége, színei-árnyalatai bennmaradtak a partitúrákban.

A keretező műsorszámok természetükből adódóan láttatóak, színesek, jellegzetes ecsetvonásokkal plakát-felületet is kitöltenek. De a felhasználható színvilág kimeríthetetlenül gazdag! Az Elgar- és a Martinü-mű hangszínezése nyilvánvalóan más; érdemes lett volna rafináltabb árnyalatokkal is kísérletezni, a partitúra-sugallta lehetőségek keretei között. Annál is inkább, mivel megvan az a kontaktus a karmester és az együttes között, amelynek köszönhetően érdemes lenne közösen létrehozni nagyobb mélység-élességű hangképeket – hiszen minden feltétel megvan hozzá!

November 20. Pannon Filharmonikusok

Méltán előzte meg nagy várakozás a Pannon Filharmonikusok estjét, amelyet „Bogányi Tibor vezető karmester bemutatkozó, szezonnyitó hangversenye a Műpában” címmel hirdettek meg. Bogányival, akkor még vendégkarmesterrel, már többször fellépett a zenekar, mindannyiszor lelkes tetszéssel fogadták produkciójukat. A zongora mellől, vagy hegedűszólistaként irányító dirigens mind gyakoribb jelenség a pódiumokon – csellista ritkán vállalkozik hasonló feladatra, kiváltképp nagyzenekarral. Akár látott valaki ilyet, akár nem, könnyű felmérni a kontaktus-teremtés mostoha körülményeit: először is, az együttes jelentős részével lehetetlen szem-kontaktust teremteni, hosszas szünet után belépő szólamokra különleges figyelmet fordítani – sőt, együtt-induláskor még a beintés, valamint a tempó megadása is speciális megoldást követel. Éppen ezért, örvendetes, hogy Dohnányi rövid

(alkalomra készült) darabja, a Szimfonikus percek után máris felcsendült Csajkovszkij népszerű műve, a Változatok egy rokokó témára. A műsor második részében, a szerző V. szimfóniájában már nem is vártunk (és nem is kaphattunk) meglepő élményt, ki-ki átadhatta magát a felhőtlen örömi zenehallgatásnak.

Csellójátékával Bogányi méginkább meggyőzte hallgatóságát arról, hogy egészen kivételes muzsikus. Pedig a gondkamuzsika kedvelői nem panaszkodhatnak a hazai művészek teljesítményére. Mind közelebbi generációkból tűnik fel egy-egy fenomenális hangszeres művész, szuverén zeneiséggel és nehézséget nem ismerő technikai felkészültséggel (elég Perényi Miklós, Fenyő László és a legutóbbi verseny-felfedezett, Várdai István játékára gondolni). Mind egyiküknek van „erőssége”, egyéniségük-programválasztásuk a cselló-irodalom főcsapásai mellett más-más leágazásait járja be, s fedezi fel a mindenkori közönségnek.

Bogányi Tibor jött, játszott – és aki először hallotta, máris úgy érzi: összetéveszthetetlen a muzsikálása. Keresem a legkevésbé félreérthető meghatározást interpretációjára; ha nem tűnne túl hétköznapi, az „oldott” jelzőre voksolnék. Hagyja a zenét szabadon lélegezni, ha kell, énekelni, azzal az érzettel, hogy mindig mindennek megvan a maga tempója, karaktere, s az egészben való helye-funkciója. Nem dramatizálja a szólamát, de nem is enged elsikkadni egyetlen hangot sem. Zenekarral oly felszabadtan muzsikál, amit ritkán enged meg magának szólista még akkor is, ha összeszokott az irányító dirigenssel. Annnyira a zenében (az adott műben) él, hogy muzsikustársai felülmúlják a legmerészebb elképzeléseket is. Önkéntelenül is eszembe villant a Kurtág-Játékok kottáinak előszavából az axióma: a játék – játék, nem kell komolyan venni, ugyanakkor a játék – játék, tehát halálosan komolyan kell venni. E kettősség tökéletes egyensúlya avatta élménnyé a produkciót. Nem fér kétség ahhoz, hogy rendkívüli felkészülés előzte meg a produkciót – nem tartozik a hallgatóra, hogy milyen próbamennyiség eredményezett kiérlelt produkciót, de tény, hogy ideális kapcsolatot sejtett együttes és vezetője között. Az ugyan tagadhatatlan, hogy hasonló kaliberű vezénylő karmester

közreműködésével lehetne finomítani a hangzasképen (fúvós-belépések), de korántsem biztos, hogy akkor is ilyen intenzív személyes részvétellel (elcsépelet szóval: jelenléttel) muzsikálna mindenk.

A zenekari tagok egyaránt tudták a szólamukat és a műveket. Miközben Bogányi Tibor rugalmas tempókat vett, fel nem merült a pontatlanság (sleppelés) kérdése, a hallgatónak nem kellett szurkolnia, hogy együtt legyenek. Felszabadt muzsikálás jellemezte a – műsornak megfelelően – nagylétszámú zenekart, s igényesség. Csajkovszkij zenéje általában „sikerbiztos” akkor is hat, ha csupán „leöntik” vele a publikumot. Ezúttal a széles dinamikai skálát kell kiemelni. A rokokó-variációk lélegzetelállító hatású suttagó vallomáshangja egészen kivételes szépségű volt. Azt ne is említsem, hogy a szólista technikai bravúrai aligha maradtak hatástalanok a vonóskarra. (Külön szimpatikus gesztus, hogy a ráadásként játszott Piazzolla-tétel – Canto de octubre – úgyszintén szólista és zenekar közös produkciója volt.) Ezúttal korántsem kellett beérni élőzene-hallgatáskor azzal, hogy szemünk láttára, fülünk hallatára kel hangzó életre a partitúra – interpretációt hallottunk, felsőfokon!

November 24. Nemzeti Filharmonikusok

Két ritkasággal kényeztette hallgatóit a Ferencsik-bérlet 3. estje. Janáček Glagolita miséjét követően Debussy ritkán hallható kompozíciója, a Szent Sebestyén vértanúsága csendült fel. Két félidő – két világ!

Úgy alakult, hogy az utóbbi években Janáček muzsikáját műfajonként fedezhetjük fel; az Operaház a Jenufa színrevitelével jeleskedett – most pedig oratorikus főművére került sor. Az Ünnepi mise: reprezentatív kompozíció, kevés templomi együttes vállalkozhat megszólaltatására, így elsődlegesen a koncerttermekben otthonos. A késői kompozíció erőteljesebb, ugyanakkor a szerző nyilatkozata alapján bizonyosra vehető, hogy ezúttal nem a hit ereje munkált. Janáček – más műveihez hasonlóan – ezúttal is apró elemekből építkezik, s

ezebből nagy kiterjedésű felületet hoz létre. Vélhetően a szövegnek is nagy szerepe van abban, hogy ezek a felületek általában karcosak, sprőd jellegűek. Ebből következően egy-egy lírai mozzanatnak rendkívül megnő a hatása. Mivel ezúttal csak a tételcímek jelentek meg feliratként, a hosszú szövegű misetételekben csupán azok próbálkozhattak meg a tájékozódással, akik latinul vagy magyarul tudják a miseszöveget. A fordítás hiánya mellett is szólhat érv: ily módon a zenére összpontosult a figyelem, igaz, annak árán, hogy a szólisták és a kórus szólamai színárnyalatokká minősültek. Kovács János vezényletével olyan interpretációt hallhattunk, amelyet pregnáns ritmusképletek uraltak – ám néha metrikus bizonytalanság érződött, némi összerendezetlenség a nagy apparátus különböző hangszercsoportjai között.

Másfajta zenei világba kalauzolt Debussy művének pódium-változata, pasztell-árnyalatok kavalkádjával. Megintcsak szembesülhettünk azzal, mennyire szegényes a szókincs a zenei történeseknek akár csak hasonlatokkal való visszaadásához is! Debussy-műveket szép számmal tart repertoárján a zenekar, s a stílusbeli jártasság valószínűleg megkönnyítette a játékosok számára a leírt kotta értelmezését. Itt minden nüansznak funkciója volt, az aktivitás és a passzivitás, a feszültségek és a színek egymásbajátszása és önállóan karakterizált megjelenítése tér-dimenziót érzékeltetett. Remekeltek az előadók, a legszebb percek a kotta nélkül (közvetítőeszköz híján még személyesebb kifejezőerővel) énekelt részletek jelentették. Remekelt a Nemzeti Énekkar is (a nőikar éteri énekére sokáig emlékezünk még), és külön elismerésre méltó narrátorként Pápai Erika teljesítménye, aki nyelvi nehézség nélkül illesztette a magyar szöveget a francia muzsikához.

December 3. Duna Szimfonikus Zenekar

Ezzel az esttel ért véget a 2011-es „Szimfonikus felfedezések” kétszer négy estből álló sorozata, s kétségkívül: méltó búcsú volt, amely megerősíti visszamenőleg a rendezvény ilyen formában való létjogosultságát, s indokoltá teszi a folytatást. A Duna Szimfonikus Zenekar

megrendelésével értékes művet hívott életre, Gyöngyösi Levente Zongoraversenyét. Az ősbemutató ünnepi alkalma egyúttal személyes légmört is árasztott: a szólista Balog József volt (mint a szerzővel készített interjúból is megtudtuk, diáktársa Schweitzer Katalinnál), tehát fiatal előadóművésznünk kapott reprezentatív fellépési lehetőséget.

A Nemzeti Hangversenyteremben szép számban gyűltek az érdeklődők; a Duna Szimfonikus Zenekar törzsközönségén kívül nyilván olyanok, akik Gyöngyösi Levente új művére voltak kíváncsiak, s akik Balog Józsefet akarták hallani (legtöbbjük ottmaradt a koncert végéig). A szerző és a szólista is tanár, tehát kapcsolatban van a fiatalabb muzsikugenerációkkal – öröm volt látni a sok fiatalot, akik megtöltötték a karzatot.

Kivételes (ha nem is egyszeri) alkalom a zenekar életében is, hogy ősbemutató részesei lehetnek; így semmi sem akadályozta, hogy olyan produkció szülessen, amely képes megnyerni a hallgatóság tetszését. Mert ha a zenekarban ellenérzés van a művel szemben, még a szólamok „korrekt” lejátszása sem elegendő ahhoz, hogy „átjöjjön” a kompozíció, vagyis, egyenlőségjelet tehesünk előadás és mű közé. Valamennyi közreadó érezhető odaadása most lehetővé tette azt. Igaz, Gyöngyösi nemcsak a „szakmát” tudja, hanem – lévén maga is gyakorló muzsikos – úgy tudja szólamokká fogalmazni gondolatait, hogy a játszani-való könnyen befogadható legyen a zeneészek számára. Ősbemutató, taps, hangos siker. Elégedett arcok a színpadon és a nézőtérben. Megörökítendő pillanatkép; íme, a „kortárs” nem szükségszerűen elrettentő jelző, kategória. Győzött az előítéletmentesség – olyan zenehallgatásra nyílt lehetőség, ami évszázadokig meghatározó volt: újdonságot kapott a közönség, olyan művet, amely (többekévesb) hasonlított a korábról ismert darabokra, de mégis új volt. Gyöngyösi zenéje nem követel intellektuális koncentrációt, szakmai felkészültséget (ezekre a megírásához a szerzőnek volt szüksége), meglepés azzal, hogy ki-ki annyit vegyen észre a műhelytitkokból, amennyit zenei előélete lehetővé tesz. Remélhetőleg lesz alkalma a bemutató együttesének többször is megszólaltatni – s üdvös lenne az is, ha mások is kedvet kapnának megtanulásához, műsorra

tűzéséhez. Lenne helye, rendszeres újrajátszással is, a koncertéletben!

A keretet Muszorgszkij két műve biztosította e programban: az Egy éj a kopár hegyen, valamint Ravel hangszerelésében az Egy kiállítás képei. Ügyesen bebiztosították, hogy ne legyen túl „nehéz” a hallgatnivaló, az ismert-népszerű művek koncerttermi újrhallgatása sokaknak meghatározó élmény. Deák András és együttese (legyen a Duna Palota kínálta pódiumon elférő kisebb létszámú zenekar, vagy a partitúra-kívánta kibővített létszám) összeszokottan játszik, kicsit talán már túlságosan is. A rendkívül fegyelmezett vonóskar (régi erény, hogy valamennyi szólamvezető remekül tölti be tisztét) fáradhatatlannak bizonyul, differenciált játékok mindig energikus. Értethető mód, elsősorban játszanak. Csakúgy, mint a többiek. Az együttartás, mivel a pillanatnyi szétesés veszélye aligha fenyegető, nem kötheti le a karmester minden figyelmét! Szépek, pontosak az indulások, ám – a mű felépítéséből adódóan – a Kiállítás képeiben feltűnt, hogy az egyes képek zenei anyagának lezárása, illetve a séta-motívummal való kapcsolódásuk nem megoldott. Talán épp e plasztikus-kompakt hangzás megeremtésére irányuló igyekezet során került háttérbe a zenei anyag lélegeztetésének gyakorlata. Néha „nem esett jól”, ahogyan szinte egymás sarkára lépve követték egymást kisebb-nagyobb formarészek, vagyis a ténylegesen hangzó muzsikáról néha túl korán átírányult a figyelem a következő új anyagra. Imponáló viszont a nagyforma uralása – amit értékelt is a hallgatóság. Karmesternek és zenekarnak egyaránt tanulságos lenne produkcióik későbbi újrhallgatása, immár tárgyilagosan, kritikusan. Könnyen kiderülne, hogy hol vannak az eltérések aközött, amit játszani/hallatni akartak, s aközött, ami-ahogyan ténylegesen megszólalt. Véleményem szerint rendkívül tanulságos lenne, s szinte automatikusan kiküszöbölődnének olyan „hibák”, amelyek egyébként beidegződve a hangzásnak kárára lennének.

Remélhetőleg folytatódik a „Szimfonikus felfedezések” sorozata, s az ideai tapasztalatok birtokában jövőre ismét találkozhatunk e sorozat keretében a Duna Szimfonikus Zenekarral is.

Fittler Katalin

A Budapest Vonósnégyes

A Léner-vonósnégyest bemutató, előző írásunkban két olyan hézagpótló forrásmunkára kívántuk felhívni a figyelmet, amelyek olvasóink előtt talán kevésbé ismertek. Itt szeretnénk megjegyezni, hogy lapunk 1999. évi februári számában már bő terjedelemben foglalkoztunk a Lénerkvartett két csellistájának, Varga Lászlónak és Rejtő Gábornak a tevékenységével, kitérve a Lénerkvartett működésére is, de ezt legutóbbi számunkban nem említettük (lásd Rakos Miklós: A magyar hegedűjáték az európai zenekultúrában, 2002, 41-46. l.).

A magyar vonós hangszerjáték történetét ismertető közreadásaink sorát folytatva, ezúttal a Budapest Kvartettet szeretnénk bemutatni. Mivel az együttes értékelésével

kapcsolatban időnként még ma is jelennek meg téves híresztelések, ezúttal Tully Potter írását szeretnénk olvasóink elé tárni, amely „A Budapest Kvartett hányattatásai” (Budapest odyssey) címmel, a „The Strad” 2001. évi áprilisi számában jelent meg. Mielőtt azonban belefognánk a rendkívül tanulságos történetbe, előbb lássuk, mit kell tudnunk a híres vonósnégyesről.

Az 50 évig működő Budapest Vonósnégyest a budapesti operaház négy muzsikusa: Hauser Emil (I. hegedű), Pogány Imre (II. hegedű), Ipolyi István (brácsa), és egy holland csellista, Harry Son alapította 1917-ben. Ezzel szemben, amikor a kvartett 1967-ben befejezte működését, már négy orosz muzsikusból állt az együttes. Hogy mindez hogyan történt,

hamarosan megtudjuk, de addig is, előljáróban hadd idézzük fel a vilniuszi (Litvánia) születésű, és zenei tanulmányait Szentpéterváron, Auernál Lipótnál végző Jascha Heifetz szellemes mondását: „Egy orosz az anarchista. Ha ketten vannak, sakkozni kezdenek. Ha hárman, forradalmat csinálnak. Ha négyen – hát ez a Budapest Kvartett”.

Magyarországon a kvartett-játéknak régi hagyományai vannak. Az Urbany-vonósnégyes már 1813-ban megalakult Pesten, és őket követte 1927-ben a Táborcsykvartett. Utóbbi az 1830-as évek végéig működött, és bérleti hangversenyeken mutatta be Haydn, Mozart és Beethoven vonósnégyeseit. A Pesten fellépő, és rövidebb-hosszabb ideig itt tevékenykedő

A Budapest Vonósnégyes, működésének első időszakában: Hauser Emil (I. hegedű), Ipolyi István (brácsa), Harry Son (cselló) és Pogány Imre (II. hegedű).

többi vonósnégyesre most nem áll módunkban kitérni, azonban ki kell emelnünk, hogy 1850–1858 között már rendszeresen adott kamarazenei koncerteket Ridley-Kohne Dávid vonósnégyese, majd 1857-től Huber Károly kvartettje. A Brüsszelből 1886 őszén hazatérő Hubay Jenő – a budapesti Zeneakadémia hegedű professzora – 1890-től már tanított kamarazenei is, és ekkor alakult meg a Hubay-Popper vonósnégyes, amely 1903-ig működött. A prágai születésű Popper Dávid (1843–1913) 1886-tól, egészen haláláig volt a gordonkajáték és a vonósnégyes tanára a budapesti Zeneakadémián. Popper kotta nélkül el tudta zongorázni az általa ismert összes vonósnégyest, és lelkesedése a vonós kamarazene művelésére különlegesen fogékony magyar közegben magával ragadta növendékeit is. Ilyen előzmények után nem csodálkozhatunk, hogy Budapesten, az 1910-es évektől kezdve, a fiatal muzsikuskörökben mind többen váltak a kamarazene elkötelezett hívévé. A holland Harry Son – aki 1880-ban született Rotterdamban, és később a Budapesti Kvartett egyik alapító tagja lett – 1900–1903-ig Popper Dávidnál tanult Budapesten, majd 1908–1919-ig a budapesti Operaház szólócellistája volt.

Az 1917-ben megalakult Budapesti Kvartett volt az első olyan vonósnégyes, amely kizárólag a kvartettezésből kívánta fenntartani magát. Ez igen merész vállalkozásnak tűnt abban az időben, hiszen korábban az ilyesmi elképzelhetetlen volt. Működésük alapelveit az alábbi szabályzatban rögzítették:

1. Bármilyen zenei kérdésben és üzleti ügyben felmerülő vitát szavazással kell eldönteni. Ha már megszületett az egyezés, utólag ezen már nem lehet változtatni.
2. A tagok a kvartett mellett más elfoglaltságot nem vállalhatnak.
3. Mindenki egyenlő arányban részesül a bevételből, beleértve az I. hegedűt is.
4. A próbákon és a megbeszéléseken feleségek vagy barátnők nem vehetnek részt.

Majd látni fogjuk, hogy az I. hegedűben, a brácsában és a csellóban az együttes fél évszázados működése során csupán egyszer történt változás, ellenben a II. hegedűben gyakoriak voltak a cserék: Indig Alfréd 1917–1920-ig, Pogány Imre 1920–1927-ig, Josef Roisman 1927–1932-ig, Alexander (Sasha) Schneider 1932–1944-ig és

1955–1967-ig, Edgar Ortenberg 1944–1949-ig, Jac Gorodetzky pedig 1949–1955-ig töltötte be ezt a posztot.

A továbbiakban rövid életrajzi ismertetések következnek. Hauser Emil, Indig Alfréd, Pogány Imre és Ipolyi István bemutatásánál részben Éder Pál: „Európai gyökerek, magyar vonatkozások az amerikai vonósnégyes-kultúra felvirágzásában” című munkájára támaszkodtunk, Harry Son esetében pedig a zenei lexikon adatait és a budapesti Zeneakadémia évkönyveit vettük alapul. Az életrajzi ismertető összeállításakor figyelembe vettük a „Wikipedia, the free encyclopedia” anyagát is: az orosz muzsikuskörökre vonatkozó, fontosabb adatokat innen gyűjtöttük ki.

Hauser Emil, az együttes I. hegedűse Budapesten született 1893. május 5-én. Hubay növendékeként diplomázott a Zeneakadémián 1909-ben, de 1910–1912 között részt vett Sevčik kurzusain is. 1913–1914-ig Adolf Rebner kvartettjének II. hegedűse Frankfurtban, valamint a Hochschule professzora. Rövid ideig második hegedűsként játszott Adolf Busch vonósnégyesében is, ami döntő hatással volt zenei fejlődésére. 1914–1920 között a budapesti Operaház zenekarának tagja volt, ebben az időszakban alapította meg vonósnégyesét. Amikor a II. hegedűt játszó Pogány Imre 1927-ben kilépett a vonósnégyesből, helyére az orosz Josef Roisman került. Az Ogyesszából való, és egyébként kiváló hegedűsnek számító Roismannak egészen más volt a felfogása a hegedülésről, mint Hausernak, viszont a zenei koncepció tekintetében az orosz elmaradt Hauser mögött. Ez folytonos civakodáshoz vezetett, aminek következtében Hauser 1932-ben kilépett az együttesből. 1933-ban, Jeruzsálemben részt vett a Palestine Conservatory of Music megalapításában, és segítette Bronislaw Huberman hegedűművészt a Palestine Symphony Orchestra létrehozásában. 1940-ben az Egyesült Államokba ment, ahol először a New York államban lévő Bard College, majd a New York-i Juillard School of Music kamarazene professzora lett. 1952-től Baselban tanított, majd 1960-ban visszaköltözött Izraelbe. Itt hunyt el 1978. január 27-én.

Indig Alfréd szintén Hubay növendéke volt a budapesti Zeneakadémián. Elsőként lépett ki az eredeti együttesből,

1920-ban. Szólózott az amszterdami Concertgebouw Zenekarral, majd 1931-ben a Berlini Filharmonikusok koncertmestere lett. Hitler hatalomra jutásakor Párizsba menekült, ahol 1934-ben saját vonósnégyest szervezett. 1946 őszén újabb kvartettel próbálkozott: Ákos Ferenc hegedűssel, Deák Istvánt brácsással és Starker János csellistával próbált turnét szervezni Németországban, de sikertelenül. A II. Világháborút követően, 1948 februárjától rövid ideig – Léner Jenő haláláig – Léner újjáalakult kvartettjének második hegedűse volt a félbeszakadt dél-amerikai turnén.

Pogány Imre Budapesten született 1893. július 14-én. 1909-ben végzett a Zeneakadémián Bloch Józsefnél, de látogatta Hubay és Kodály óráit is. 1918–1920 között tagja volt az Operaház és a Filharmoniai Társaság Zenekarának. 1920–1927-ig játszott a Budapesti Vonósnégyesben. Ezt követően az Egyesült Államokba emigrált, ahol a Reiner Frigyes által vezetett Cincinatti Filharmonikus Zenekar II. hegedű szólóvezetője lett, és az ottani Konzervatóriumban tanított. Két évvel később – 1929-től 1936 végéig – a Toscanini irányítása alatt játszó New York-i Filharmonikus Zenekar második hegedű szólóvezetője lett, majd ezt követően ugyanezt a pozíciót töltötte be 1958-ig, amikor nyugalomba vonult. Emellett II. hegedűt játszott a New York-i Filharmonikus Kvartettben, ahol Michael Piastro, Kürthy Zoltán és Joseph Schuster voltak a kollégái. Később Miami-ba költözött, és itt hunyt el 1975. augusztus 25-én.

Ipolyi István brácsás Újvidéken született 1886-ban. Budapesten Hubay Jenőnél, Berlinben Henri Marteaunál tanult. Komolyan foglalkozott zenetudományi kérdésekkel is. Szervező titkára volt a Budapesti Vonósnégyesnek. Az állandó támadások miatt 1936-ban idegösszeroppantást kapott, és ekkor orosz kollégái – mint az együttes utolsó magyar tagját – kitétek. Helyére az ogyesszai születésű Boris Kroyt került. Ipolyi ezután Norvégiába költözött osztrák feleségével, ahol boldogan éltek, egészen a német megszállásig. Ekkor mindkettőjüket őrizetbe vették, hogy haláltáborba szállítsák őket. A Nemzetközi Vöröskereszt vezetőjének közbenjárására engedték el őket, majd Svédországba távoztak. Ipolyi 1945-ben visszatért Norvégiába, és Bergenben lett a

A kvartett 1932–1936 között: Josef Roisman, Alexander Schneider, Ipolyi István és Mischa Schneider

kamarazene professzora. Több zenetudományi könyvet is írt. 1955. január 2-án hunyt el.

Harry Son holland csellista 1880-ban született Rotterdamban. 1899-ben lett a lipcei Filharmonikusok szólócsellistája. 1900–1903-ig Popper Dávidnál tanult a budapesti Zeneakadémián, ezután 1903–1908-ig előbb az elberfeldi, majd 1908–1919-ig a budapesti Operaház szólócsellistája volt. 1917 és 1930 között a Budapest Vonósnégyesben játszott. Közvetlenül a II. Világháború kitörését megelőzően visszatért Rotterdamba, hogy Palesztinába emigráljon. A németek ekkor feleségével együtt elvitték, és utána nyoma veszett.

Joseph Roisman (Josef Davidovich Roisman) – aki a kvartettben 1927-től II. hegedűt, majd 1932-től I. hegedűt játszott – Ogyesszában született, 1900. július 25-én. Hat éves korában, szülővárosában kezdett hegedülni Sztoljarszkijnál (Nathan Milstein és David Ojsztah tanáránál). Apja korai halálát követően egy gazdag, ogyesszai hölgy támogatásának köszönhetően édesanyjával és nővérével Berlin-

be utazott, hogy Alexander Fiedemannnál tanuljon. Az I. Világháború kitörése után visszatértek Ogyesszába, és Roisman az éppen Angliából hazatért Naoum Blinder-nél folytatta tanulmányait. 1923-ban sikerült neki elhagyni az országot, és eljutni Berlinbe. Ekkor kapta a felkérést a Budapest Vonósnégyestől. 1932-ben, Hauser távozásakor ő lett a kvartett primáriusa. Egészen 1967-ig töltötte be ezt a posztot, majd nyugalomba vonult. Washingtoni otthonában hunyt el, 1974. október 9-én.

Mischa Schneider (Mojzesz Szejder) – aki 1930-tól 1967-ig csellózott a kvartettben – Vilniusban (Litvánia) született, 1904. február 5-én. Efram Kinkulkin-nál – Klengel növendékénél – kezdett cselőzni, majd 16 éves korában Lipszében, Klengelnél folytatta tanulmányait. Ezt követően Frankfurtban lett konzervatóriumi tanár, miközben tagja volt a Prisca Kvartettnek is. 1930 júniusában, Jáva szigetén lépett fel először a Budapest Kvartetttel, amelyben 1967-ig játszott. Ezt követően a philadelphiai Curtis Institute of Music-ban és a California School of

Arts-ban (Los Angeles) tanított. 1985-ban hunyt el Buffalo-ban.

Alexander (Sasha) Schneider (eredetileg Abram Szejder) – aki 1932–1944-ig és 1955–1967-ig volt a vonósnégyes II. hegedűse – 1908-ban született Vilniusban. Szülővárosában kezdett hegedülni, és 15 éves korától Auer tanítványánál, Ilya Malkinnál folytatta tanulmányait, aki Heifetzet is tanította. 1924-ben Frankfurtba ment, hogy Alfred Rebnernél tanuljon, akinek kvartettjében Hauser Emil is játszott. 1927-ben a saarbrückeni zenekar, két évvel később a hamburgi Norddeutsche Rundfunk Orchester koncertmestere lett. 1932-ben elvesztette állását, ekkor csatlakozott a Budapest Kvartetthez, amelynek először 1944-ig volt a tagja. Kiválását követő triózott, előadta Bach szólószonátáit, turnézott Ralph Kirkpatrickkal, a híres amerikai csembaloművésszel és zene-tudóssal. Közben tanult Pablo Casals-nál is Prades-ban, akit rábeszél, hogy alapítsanak fesztivált. Vonósnégyest szervezett és közreműködött a Puerto Rico és az Izrael Fesztivál létrehozásában is. Néha kiegészítőként továbbra is közreműködött a Budapest Kvartettben, ahová 1955-ben tért vissza. Ebben az évben vett részt először a Marlboro Fesztiválon, Vermontban, ahol az elkövetkező húsz évben a nyarakat töltötte, és ahol rendkívüli energiával tanított. 1967 után továbbra is aktívan szervezte a koncerteket, és vezényelte a washingtoni Kennedy Center zenekarát. New Yorkban halt meg, 1993. február 2-án.

Boris Kroyt – aki 1936–1967-ig brácsázott az együttesben – 1897. június 10-én született Ogyesszában. Tíz éves korától már Berlinben élt, ahol ő is Alexander Fiedemann növendéke volt. Különleges hangszeres adottságai voltak, kiválóan hegedült és brácsázott. Az Anbruch Kvartett primáriusa volt, 1927-től pedig a Guarneri Kvartettben brácsázott. Kétszer is szervezett vonósnégyest Kroyt Quartett néven. 1969. november 15-én halt meg New Yorkban.

Edgar Ortenberg (Eleazer Ortenberg) – aki 1943–1949-ig volt II. hegedűs – 1900-ban született Ogyesszában. Akárcsak Roisman, ő is az ogyesszai konzervatóriumban tanult Naoum Blindernél. Amikor Roisman távozott Oroszországból, ő lett az ogyesszai Operaház zenekarának koncertmestere. 1924-ben került Berlinbe, ahol kvartettet alapított, majd 1933-

ban családjával együtt Párizsba menekült, és francia állampolgár lett. A tanítás mellett Quator Ortambert néven vonósnégyest szervezett, amellyel a környező országokban turnézott.

Még a németek párizsi bevonulása előtt sikerült neki eljutni New Yorkba. Miután 1949-ben távozott a vonósnégyesből, ezt követően a philadelphiai Settlement School of Music kamarazene professzoraként működött, egészen 1984-es nyugalmába vonulásáig, miközben 1953–1978-ig a Temple University-n is tanított. 1996-ban hunyt el.

Jac Gorodetzky – aki 1949–1955-ig volt II. hegedűs – 1913-ban született Ogyesszában. Mivel röviddel ezután szülei kivándoroltak Londonba – ahonnan még az I. Világháború kitörése előtt Philadelphiába utaztak – ő már nem is beszélt oroszul. A Settlement Music School-ban kezdett hegedülni, majd két évig tanult a párizsi Konzervatóriumban. Ezt követően néhány évig a clevelandi zenekarban játszott. A II. Világháború alatt katonaként szolgált, majd a CBS Szimfonikus Zenekar tagja lett, és második hegedűt játszott a Guilet Quartetben. 1949-től 1955 novemberéig volt a Budapesti Kvartett tagja. Ekkor – súlyos depressziótól szenvedve – öngyilkos lett.

Tully Potter: A Budapesti Kvartett hányattatásai

A végnapjaihoz közeledő Osztrák–Magyar Monarchia utolsó évtizedeiben, cseh- és magyar vonósoknak köszönhető az olyan, professzionális jellegű vonósnégyes-együttes megteremtése, amit a muzsikások már főállásuknak tekintettek. Egészen addig a kvartettezést – amely a szolistaszámára némi mellékes keresetet jelentett – mindössze szükséges, kiegészítő elfoglaltságnak tekintették; persze abhoz, hogy a kvartettezés segítségével ők úrrá tudjanak lenni anyagi nehézségeiken, egyfajta briliáns játék és elkötelezettség is kellett. Az 1880-as évek végén jó indítást adtak ehhez a magyarok, Hubay vonósnégyesének megalakulásakor, amelynek a cseh csellista, Popper Dávid is tagja volt, de 1992-ben a kezdeményezést Prága ragadta el tőlük, amikor megalakult a Cseh Kvartett. (Megjegyzés: A Cseh Vonósnégyes 1891-ben alakult, K. Hoffmann, J. Suk, O. Berger és O. Nedbal részvételével). Amikor 1909-ben Waldbauer Imre vezetésével létre jött a Magyar Vonósnégyes, már ismét Budapest került előtérbe, de az ő

játékukról nem maradtak fenn felvételek. A közvetlenül utánuk (megjegyzés: 1917-ben) megjelenő utód, a Budapesti kvartett pályafutása fél évszázadot ölel át, mialatt sok banglemezt készítettek, de közben a főként magyarokból álló vonósnégyes orosz együttesé alakult át.

A kvartett életében komikus és tragikus események váltogatták egymást, miközben orosz felállásuk a kelteténél is több dicséretet kapott. Az orosz játéktípus amerikai elterjedése arra indította a szakírókat, hogy lekezelően bánjanak az eredeti együttes tagjaival, és még az is előfordult, hogy a becsületükbe gázoltak. Tipikus példa erre Nat Brandt 1993-ban megjelent, és téves véleményeket terjesztő, „Con brio” című könyve, amely valósággal tréfát űz az alapító tagokból. Az együttes vezetője, Hauser Emil (1893–1978) Budapesten született, és Hubaynál tanult a Zeneakadémián, de Písekben részt vett Ševčík nyári kurzusain is. Közvetlenül az I. Világháború előtt a frankfurti Hochschulén tanított, és emellett a bécsi hegedűs, Adolf Rebner együttesében játszott. Innen 1914 nyarán Bécsbe hívták, ahol a Konzertverein Kvartettből éppen kitétek a második hegedűst. Ez a vonósnégyes igazán kiváló volt, hiszen Adolf Busch volt a vezetője, és a bécsi brácsás, Karl Doktor és a német csellista, Paul Grümmer játszott benne. Bár Hauser ittléte nem tartott sokáig, ez az időszak mégis döntő fontosságú volt életében, hiszen lényegében ekkor ébredt tudatára, milyen lehetőségek jelennek a kvartett-játékban. Mivel 1915 nyarán behívták katonának, vissza kellett térnie Budapestre, ahol egy katonazenekarban, és az Operabázis zenekarában játszott. Amikor a csellista Harry Son 1917-ben javasolta, hogy alapítsanak vonósnégyest, rögtön elfogadta az ajánlatot. Son (1880–1940) 17 éves korában jött Rotterdamból Budapestre, hogy Poppernél tanuljon. (Ez téves adat. A Zeneakadémia évkönyvében a fiatal csellista az 1900–1901-es tanévben szerepel először, Son M. Henrik néven. Az intézmény házi hangversenyén 1900. november 24-én lépett fel először, ekkor Popper e-moll versenyművének 2. tételét játszotta. Vonósnégyes-órákra is Popperhez járt. Az 1902–1903-as tanévben maradt ki, feltehetően az Elberfeldben elnyert szólócsellista-állás miatt.) Az operai zenekarból még további lehetőségként jött számításba a hegedűs Indig Alfréd, Hubay tanítványa, és Ipolyi István (1886–1955), aki Újvidéken született. Ipolyi Hubaynál tanult Budapesten, továbbá Henri Marteau-nál Berlinben,

de elkötelezettséget érzett a zenetudomány iránt is. A kvartett megalapítását forradalmi elképzelések vezérelték. Bár az előadásmód meghatározása teljesen Hauser kezében volt, az erre vonatkozó döntést nem mindig ő hozta meg, miként az Busch, Lucien Capet vagy Arnold Rosé kvartettje esetében is történt. Minden döntést demokratikusan hoztak, mindenkinek egy szavazata volt. Ha egyenlő szavazati arány alakult ki, más módszert választottak: amikor már teljes volt a repertoárjuk, sorsot húztak, és a szóban forgó műre vonatkozóan a nyertesnek örök időkre két szavazata lett. Ha például ketten gyorsabb, ketten pedig lassúbb tempót akartak, az érintett mű „gazdája” mondta ki a végső szót. Ez a módszer mindvégig megmaradt az együttes fennállása során: Milton Katims még emlékezett rá, hogy amikor a 40-es és 50-es években ő volt a második hegedűs, az egyik próbán kapott egy külön szavazatot. (Téves adat: Milton Katims amerikai brácsás és karmester volt, aki 1941 és 1949 között Beethoven C-dúr kvintettjének, és Mozart c-moll (K 406), C-dúr (K 515), g-moll (K 516), D-dúr (K 593) és Esz-dúr (K 614), két brácsás kvintettjeinek felvétele alkalmával működött együtt a Budapesti Vonósnégyessel.)

Az együttes másik lenyűgöző jellegzetessége a hangzás volt; habár hárman közülük Hubay növendékek voltak, nem a Hubay-féle lassú vibrátót alkalmazták. Meglehetősen karcsú, visszafogott hangon játszottak, ami nagyban különbözött a Léner-kvartett hangzásától, amely szintén az operabázis zenekarának tagjaiból alakult meg a következő évben. Léner Jenő és kollégái telt hangon játszottak, és már szinte túlzásba vitték a vibrátót, ami viszont a romantikus művek esetében igen előnyösnek mutatkozott. A Budapesti Kvartett nem idegenkedett attól, hogy akár egy adott tételen belül is módosítsa a tempót, és a legjobbnak a klasszikus muzsika, illetve a finom árnyalatokat és hangulatokat visszaadó, festői hatásra törekvő zeneművek tolmácsolásában mutatkoztak; egyik korai sikerüket Dvořák „American”-vonósnégyesének előadásával aratták. Son kedvesen éneklő, lélegzetállító „bel canto” játékmódja fiatalabb kollégái hangképzésére is hatással volt.

A Budapesti Kvartett bemutatkozó hangversenyére – Hubay ajánlásával – 1917 decemberében került sor Kolozsvárott. 1918 elején Budapesten léptek fel az Uránia színházban, és rögtön sikert is arattak. Son

A Budapest Kvartett 1936 után: Josef Roisman, Alexander Schneider, Boris Kroyt és Mischka Schneider

kapcsolatainak köszönhetően turnét szerveztek a háborúban semleges Hollandiában, ahol sikersorozatuk tovább folytatódott. Az év későbbi időszakában kitörő forradalom arra készítette őket, hogy lépjenek ki a zenekarból, és kizárólag kvartettezéssel foglalkozzanak. Ígéretet tettek egymásnak, hogy a kvartett mellett sem tanári állást nem fogadnak el, sem egyéb fellépést nem vállalnak. Valamennyi jövedelem közös kasszába kerül, amit nem lehet feleségekre vagy barátnőkre költeni, akik a próbákon sem vehetnek részt. A négyes hamarosan ismertté vált Magyarországon, de főleg Németországban. Indig távozása 1920 nyarán rendkívül súlyos törést okozott az együttes fejlődésében – Indig saját kvartettet alapított az 1930-as években, és a II. Világháborút követően rövid ideig játszott a Léner-vonósnégyesben is. Indig helyére egy újabb Hubay-tanítvány, Pogány Imre (1893–1975) került, aki koncertmester és betanító karmester volt az Operában, és a Budapesti Filharmóniai Társaság szólistája volt.

A kvartett Berlinbe tette át a székhelyét, itt debütáltak az 1921–22-es évadban. Ebben

az időszakban mintegy 65 mű szerepelt a repertoárjukon, köztük az összes Beethoven-vonósnégyes. Lénerékkal ellentétben sok modern művet is előadtak, köztük Bartók I. vonósnégyesét. Amint azt a stockholmi amatőr kvartett-játékos, David William-Olsson elmondta, az új darabokat a nyári időszakban tanulták meg, a nyarakat pedig az 1920-as években Svédországban töltötték, ahol 1922-ben turnéztak először: „Nagyapám, Alfred Ekström (1873–1947) nagy zenekedvelő volt, a muzsikuskok barátja. Vízierőművekkel foglalkozott, Hemsjöben ő építette az erőművet. Svédország délkeleti részén, Blekinge-ben volt egy nagy nyaralója 18 szobával, amit családja és a muzsikuskok számára tartott fenn. Édesanyám és három bátyja vonós hangszereken játszott. Kvartettezték, Ipolyi korrepetálta őket, aki igen jó barátunk lett.” A Budapest Kvartett is Hemsjö-ben nyaralt, itt készült fel a következő évadra. Sok más együttes is ugyanezt az életmódot folytatta ekkor, ha nyáron nem voltak koncertjeik.

A Budapest Kvartett 1925-ben lépett fel először Londonban, ahol Bartók, Smetana és Beethoven műveinek tolmácsolásáért

nagyszerű elismerésben részesültek. De már az előző nyáron ellátogattak a brit fővárosba, ahol akusztikus felvételeket készítettek a „His Master’s Voice” részére. (Ezek a felvételek az Abbey Road-on készültek.) Szerződésük aláírásakor a legendás producer, Fred Gaisberg lényegében ellentámadást indított a rivális Léner-vonósnégyessel és az őket foglalkoztató Columbia céggel szemben. Az első két felvétel-sorozatból nem lett semmi, mivel már kezdtek terjedni a mikrofonnal készített, elektromos felvételek, így Dvořák „American” kvartettjének felvétele a raktár polcára került. Amikor az együttes 1926 januárjában ismét megjelent a stúdióban, már mikrofonnal dolgoztak. Januárban és februárban készült felvételeik – Dvořák ismét felvett „American”-je, Haydn G-dúr (Op. 76 Nr. 1.) vonósnégyese, Mozart B-dúr „Jagd-kvartett”-je (K 458) és egy Dittersdorftétel – világszerte elismerést vívtak ki, és a kritikusok többsége játékaikat Lénerék elé helyezte. Az igen előrelátó Gaisberg olcsó fekete címkével látta el a lemezeket, hogy biztosan elkeljenek; később a Budapest Kvartett lemezeire rákerült a híres piros címke.

A vonósnégyes 1953-ban (1949–1955-ig a második hegedűs Jac Gorodetzky volt).

1927 elején, egy sikeres németországi turnét követően a kvartett visszatért Londonba. Több művet is felvettek ekkor, többek között Beethoven „Grosse Fuge”-ját – ez volt a legelső a műről valaha készült felvételek sorában –, és három hangversenyt adtak, amelyek műsorán Beethoven, Schubert és Sgambati művei szerepeltek, majd pedig – desszertként – Grainger „Molly on the Shore” című darabja hangzott el. A Times azt írta róluk, hogy „az eddig nálunk fellépő külföldi vonósnégyesek sorában a Budapest Kvartettet magasra kell értékelnünk”, majd hozzá teszi: „bangzásuk kissé áthatóbb, mint egyik, bársonyos bangzású riválisuké (valószínűleg Léneréké), az energikus játékot jobban kontroll alatt tartják, mint ők, és igen kiegyenlített a bangzásuk. Persze azért voltak feszültségek is. A májusi spanyol turné után Pogány tudatta Hauserrel, hogy honfitársuk, Reiner Frigyes – aki 1922 óta a Cincinnati Symphony Orchestra élén állt – a második hegedű szólamvezetői posztját ajánlotta fel neki. Ez a kétkulacsosság feldühítette Hausert, aminek az lett az eredménye, hogy Pogány kilépett a kvartettből. Pogáynak, a menesztését hírül adó, 1927. augusztus 4-én

Berlinből, Ekströmböz küldött távirata jól illusztrálja, milyen súlyossá vált a helyzet ekkor „a Son-nal kialakult nézeteltérések miatt, minthogy a további együttműködés lehetetlenné vált. A három tag ezt követően az őrizetbe vételemet követelte egy 4770 lírás adósság miatt. Kérem, hogy küldje el nekik ezt az összeget, vagy beszélje le őket a perről. Később meg fogom adni önnek. Üdvözlettel, Pogány Imre”. Ekström a segítségére sietett, és Pogány Cincinnati-be utazott, ahol két évig maradt, majd pedig a Toscanini vezette New York Philharmony Orchestra második hegedű-szólamát vezette, és játszott a Mishel Piastro koncertmester által vezetett „Philharmonic Quartet”-ben is, amellyel felvételek is készültek. Amikor 1958-ban nyugalomba vonult, Miami-ben telepedett le, és itt hunyt el 1975. augusztus 25-én.

A Budapest Kvartettben Pogány helyére Joseph Roisman lépett (1900–1974) – akkoriban Josef Roismann néven volt ismert –, aki szülővárosában, Ogyesszában tanult Pjotr Sztoljarszkijnál és Naoum Blindernél, majd pedig Berlinben, az ogyesszai születésű Alexander Fidelmannál. Bár csak hét

évvel volt fiatalabb Hausernél, másképpen hegedült. Hauser technikája – portamentókkal teli játékmódjával – hasonló volt Szigeti Józseféhez, aki kortársa volt. Ő is szerette használni a vonó csúcsát, olyannyira, hogy a Budapest Kvartett Berlinben a „Spitzenquartett” (csúcskvartett) becenevet kapta. (A szellemes elnevezés egyben csúcsmínőségű kvartettet is jelent, a német „Spitzenleistung” = csúcsteljesítmény, és „Spitzenqualität” = csúcsmínőség szavak mintájára.) Ezzel a felfogással még ma is találkozhatunk – például Mark Steinberg, a Brentano Quartett vezetője folyton a csúcsnál hegedül –, azonban Roismant bosszantotta ez, főként a staccato játékmódnál, amit ő orosz szokás szerint a vonó közepén játszott. (Hogy a vonókezelési szokások mennyire eltérőek lehetnek, ezzel kapcsolatos példa, hogy Eddy Brown, a híres amerikai hegedűművész, aki 1905–1909-ig Hubaynál tanult Budapesten, ezt követően pedig öt évig Auernál Szentpétervárott, arra a következtetésre jutott, hogy – bár a hegedűsök, mintha csak íratlan szabály lenne, általában a vonó közepén csinálják –, a spiccato a vonó felső harmadán szól igazán jól, ahol bármilyen tempóban jól játszható,

de nem karból, hanem csuklóból kell csinálni; lásd Rakos M.: Egy veszprémi hegedűs család ágai, 2011, 49. l.) Roisman úgy érezte, hogy ő a „modernebb” hegedűs, és fölényének tudatában kezdettől fogva lenézte Hauser, Ipolyi és Son technikáját. Az 1930–31-es téli koncertidényre viselkedése rendkívül ellenszenvesé vált. Son már nem tudta elviselni a folytonos civakodást a próbákon, és a holland csellista az első világháború körüli turnét megelőzően kilépett a kvartettből. Élete tragikus véget ért: megpróbált Palestinába emigrálni, és közvetlenül a világháború kitörése előtt visszatért Rotterdamba, ahol azonban a német invázió következtében csapdába került. Őt és feleségét 1940-ben látták utoljára, amikor elvitte őket a Gestapo. A két megmaradt magyar viszont semmit sem tanult a Roisman által elkövetett bibából, és hozzájárultak Mischa Schneider szerződéséhez, aki komoly, megbízható csellista volt – Julius Klengelnél tanult. Ő lett a másik orosz, aki a következő években kritizálta játékokat. 1931 áprilisában csatlakozott hozzájuk, Koppenhágában, Indonéziában és az Egyesült Államokban tett turnéjuk előtt. Az együttes ezzel magyarokra és oroszokra szakadt szét, és bár előadásuk, ahogy Hindemith, Kodály, Bartók, Beethoven és Schubert műveit játszották, elnyerte a New York-i kritikusok tetszését, olyan széthúzás keletkezett, hogy már csak idő kérdése volt, Hauser mikor távozik az együttesből. Hauser 1932-ben közölte, hogy szeretne koncerteket adni Alice Ehlers csembalóművésszel, akibe nem csak zenei kapcsolat fűzte. Mivel a többiek ehhez nem járultak hozzá, kilépett az együttesből. 1933-ban Palesztinába emigrált, vonósnégyest alapított Jeruzsálemben, létrehozta a Palestine Conservatory of Music-ot, és Bronislaw Huberman segítségére volt a Palestine Symphony Orchestra megalapításában. 1940-ben New Yorkba költözött, ahol előbb a Bard College-ban majd a Juilliard School-ban tanított. Parkinson-betegség (az izmok fokozatos elmerevedése) támadta meg, 1960-ban visszaköltözött Izraelbe, és ott halt meg 1978. január 27-én.

Amint látni fogjuk, a Budapest Kvartett hányatot történetében most két olyan fejlemény következett, amely rossz irányba vitte a vonósnégyes működését: Roismant tették meg első hegedűsnek, és Mischa Schneider öccse, Alexander (1908–1993) lett a második hegedűs. Alexander „Sasha” Schneider jó zenei érzékkel és elképzeléssel rendelkező muzsikusként volt, akiből remek első hegedűs

lett volna. A kvartett ezzel Roisman áldozata lett, aki jól képzett hegedűs volt ugyan, de nem volt zenei koncepciója. Ipolyi még kibűzta valahogy 1936 nyaráig, amikor az oroszok gyakorlatilag az idegösszeroppanás szélére sodorták. Amikor ennek következtében játéka megromlott, megkapta az útilaput, és a negyedik orosz, Borys Kroyt-ot (1897–1969) vették fel helyette. Ipolyi Bergenben, Norvégiában telepedett le, ahol boldogan élt feleségével, Hedviggel, míg a németek el nem foglalták az országot. Miközben deportálását intézték, koncentrációs baláltáborban őrizték, abonnan Bernadotte gróf mentette ki a Vöröskeresztől, de továbbra is Griniben, az ottani koncentrációs táborban kellett maradnia. „Kiszabadulását követően, 1946 nyarát családomnál töltötte Ablby-ben, ahol akkor a nagyapám élt” – meséli William-Olsson. „Utolsó éveiben a Frydén Quartet-et és a Svéd Kamarazene-kart (Kammarorkestern, 1953) korrepetálta”. Ipolyi több zenetudományi munkát is publikált, s közben csendes visszavonultságban élt feleségével Bergenben, ahol 1955. január 2-án hunyt el.

Ipolyi távozása után az orosz „Budapest Kvartett” még további 31 éven keresztül működött, és bár teljesítményük a második hegedűben történt változások miatt ingadozó volt, az 1944 előtti, és az 1955 utáni időszakban voltak a legjobbak, amikor Sascha Schneider játszott velük. Grieg g-moll vonósnégyesének 1937-es felvétele működésük csúcspontjának számít, mind a hangzás minősége és kiegyenlítetttsége, mind pedig az előadói stílus egyöntetűsége tekintetében, és Mozart-felvételeik is magas színvonalat képviseltek. De már többé nem sikerült ráatalálniuk arra a nyomra, amit régen követek. Nem tért vissza soha többé az ezüstös, bel canto könnyedség, amely a korábbi felvételeken hallható. Ebből a szempontból Pogány csodálatos teljesítményt nyújtott, különösen Dvořák „American” vonósnégyesében. Ha figyeljük a hangok értékét, már az első ütemeknél eláll a lélegzetünk, hiszen ez döntő fontosságú Dvořák esetében, és az egész előadást valami csodálatos légiesség hatja át, amelybe a legnagyobb természetességgel olvadnak bele a diszkrétén, spontán módon megszólaltatott portamentók. Haydn G-dúr vonósnégyesének felvétele szintén nagyszerű. A három alapító tag és Roisman közreműködésével készített felvételek kitűnőek, az orosz muzsikusként mindent megtesz, hogy hozzájuk idomuljon, amint az Borodin Nocturne-jének gyengéd, lágy tolmácsolásánál meg-

figyelhető. Itt jelenik meg az a magyar stílus, amit Hubay és Popper teremtett meg – a könnyed hangzás, az étellel teli, éneklő legátó, a hibátlan intonáció és a szólamok tökéletes egyensúlya. És amikor a két hegedű duettje a végéhez közeledik, milyen jól illeszkedik Hauserhez Roisman játéka. Schubert „A halál és a lányka”-ja egészen másként szól, mint az orosz Budapest Kvartett súlyos előadásában. Hogy a magyarok többször is csinálnak ritmikai visszatartást, ezzel sok mindent elmondanak erről a muzsikáról, ami viszont a későbbi együttes szokványos megközelítésében nem hallható. És lényegében ezzel árulják el – persze nem technikai, hanem zenei értelemben – a gyenge pontjukat: azt, hogy ez már meghaladta az orosz muzsikusként képességeit. A Dvořák-, Schubert- és Borodin-felvételeik Mendelssohn Canzonettájával és Csajkovszkij Andante cantabile-jével együtt jelent meg CD-n (Novello NVLCD903), ennek egy-egy példányára még ma is rá lehet találni. Az egyetlen forgalomban lévő CD-jükön (Biddulph LAB159) Beethoven F-dúr „Razumovszkij” kvartettje (Op. 59 Nr. 1.) hallható Pogány közreműködésével, és a B-dúr vonósnégyes (Op. 130), végén a „Nagy fuga”-val (utóbbi Op. 133-ként később külön számozást kapott), az egyikben Pogány, a másikban Roisman játszik második hegedűt. Az F-dúr kvartettet rendkívül fantáziadúsán formálják meg, különösen a bosszú Adagio tételt, amelynek fontos csellósólamát Son egészen különlegesen szólaltatja meg.

A B-dúr vonósnégyes – amely már vegyesebb élményt jelent, viszont feltétlenül érdemes meghallgatni – egy 30-as lemezen hallható, amely akkor készült, amikor a művet újra felvették a három oroszral és Ipolyival, a végén hallható fináléval együtt. Hát bizony, ez elég lapos előadás, ha összehasonlítjuk a korábbival. Általában véve, a lemezek azt bizonyítják, hogy a Budapest Kvartett a magyar felállásban semmiel sem volt gyengébb az orosznál, mindössze különbözött attól. Én ezt úgy fogalmaznám meg, hogy a korábbi kvartett tagjai olyanok voltak, mint a kötéláncosok, orosz utódaik pedig olyanok, mint az atléták. Minden attól függ, melyiket kedveli jobban az ember: hogy ha a muzsikusként a levegőben egyensúlyoznak, vagy pedig a lábukkal a földön állnak. És bár én mindkettőt nagyra értékelem, azt is tudom, melyik áll hozzám közelebb.

Közreadta: Rakos Miklós

„Nagyobb szeretetben és békében lehetne élni”

Bánkői Gyula zeneszerző műveiről, az 5.1-es hangfelvételtől, terveiről

I Az MR3-Bartók Rádióban végzett zenei szerkesztői munkája mellett aktív zeneszerző is. Hogyan tudja összeegyeztetni az önmagában is teljes embert kívánó tevékenységeit?

– Ahogy mondani szokás, az embernek arra van ideje, amire akarja. Kedves tanárom, Bozay Attila mondta, hogy a Zeneakadémia elvégzése utáni években dől el valójában, hogy zeneszerző lesz-e az ifjú komponistajelölt, vagy sem. Szerencsém volt, a diploma utáni Kodály-ösztöndíjnak köszönhetően „termelnem” kellett a darabokat, utána pedig több fontos felkérést kaptam, és így születtem meg az első olyan műveim, melyeket a mai napig tudok vállalni. Az egyik nemzetközi díjat kapott, ami nagy lökést adott a pályámon. Ennek is köszönhetően mára már beépültem a magyar zeneszerző-társadalomba. Folyamatosan jönnek a megrendelések, a felkérések. Mindig jó pár darab van a fejemben, amit már réges-rég meg kellett volna írnom. Ezek ott lebegnek felettem és nem hagynak nyugodni.

I Milyen módszerrel írja le a műveit?

– Szintén Bozay tanár úr hívta fel a figyelmemet arra, hogy a zeneszerzés mellett még valamit jól meg kell tanulni egy komponistának, ez pedig a kottairás. Ő tanított meg úgy kézzel kottát írni, hogy az akkori kézírataim nyugodtan mehetek volna a nyomdába. Persze azóta nagyot változott az idő, megjelentek a kottairó-programok, ami ezt a fajta manufaktúrális munkát kiváltotta. Ám nem számítógéppel komponálok, mivel olyan speciális hanghatásokkal dolgozom, amiket ezek a programok nem tudnak lejátszani. Kizárólag grafikára használom a számítógépet. Ez segít, mert rögtön lehet látni, hogy mi az, ami rendezett és mi az, ami kevésbé. Sugallja, hogy hol lehet még finomítani, mi az, ami készen van már. Ezzel egyúttal saját magam kottakiadó-jává léptem elő.

I A saját kompozíciók elkészítése mellett még mivel foglalkozik?

– Mostanában jelent meg az életemben az átíratok készítése. Mikor még a gyermekeim kicsik voltak, nekik készítettem néhányat, de ez aztán abbamaradt. Azonban már régóta motoszkált bennem César Franck Prelűd, korál és fúga című orgonadarabja, és 2011 tavaszán jött el annak az ideje, hogy ezt átírjam a Budapest Klarinét Quartet számára. Legutóbb Kodály Esti dalát dolgoztam át fúvóegyüttesre és tenorszólóra. Sokan talán lebecsülik az átíratkészítést, ám én nagyon szeretem. Egyrészt, mert barátaimnak készítem ajándékként. Másrészt, nagyon jó dolog egy már meglévő zenei világban elmerülni, vizsgálódva járni, mint egy olyan kiállításon, ahol bármerre tekintek, mindenhol valami szépséget fedezek fel, s e csodát a „megérintéssel” (átírással) még jobban a magamévá tehetem. Az utóbbi hónapokban belépett életembe régi nagy szerelmem, a hangjáték is – alkalmazott zenét írok ehhez a varázslatos világhoz.

I A közelmúltban jelent meg legújabb szerzői lemeze a Hungarotonnál, A fény felé címmel (HSACD 32686), melyen négy kompozíció hangzik fel a 2002–2008 közötti terméséből. Ezek közül kettő elektroakusztikát is használ, mégbozzá úgy, ahogy azt tanára, Pongrácz Zoltán is alkalmazta késői műveiben, azaz ötvöződik a hagyományos hangszerjátékmóddal az elektroakusztikával. Hogyan talált rá erre a kombinációra?

– A Zeneakadémián kötelező tantárgy volt az elektroakusztikus zene, amire a Rádióba kellett járni. Ez akkoriban volt, amikor még nem használtunk számítógépeket; 16–24 sávú szalagos magnóval, egyszerű szintetizátorokkal dolgoztunk. Egy négyperces elektroakusztikus darab elkészítéséhez olykor kilenc-tíz ember munkájára volt szükség. Hallgatónként hetente mindössze negyvenöt percet kaptunk kísérletezésre, ami alatt teljesen reménytelen volt még egy rövid vizsgadarab elkészítése is. Nekem az volt a szerencsém, hogy az összes évfolyamtársam halasztást kért, ezért egész évben az ő idejünkben is bent tudtam lenni a stúdióban. Így született meg a Hidrofónia

című elektroakusztikus művem, ami azután számos díjat nyert, tehát nagyon pozitív impulzust kaptam e téren. A következő lökést 1992-ben a szombathelyi Bartók-szeminárium jelentette, ahol többfajta programmal kísérletezhettem. Itt jött létre az Emlékképek című kompozícióm. Majd 1996-ban a millecentenárium kapcsán Decsényi János a Magyar hangtájak című sorozatának első részéhez kért fel, hogy írjak elektroakusztikus művet. Ennek eredménye a harmincegy perces A Lélek hangja című hangkép. Ezek tisztán elektroakusztikus darabok. Néhány év múlva az Ezüstszárnýú lepkék lett az a szerzeményem, ahol az elektroakusztika mellé már betársult a fuvola és a gordonka is. Mindig is nagyon szerettem az elektronikát mint zeneszerzői eszközt. Ez nem más, mint egy olyan általunk felépített hangbirodalom, amit hagyományos hangszerekkel is ki lehet bővíteni, a kettő pedig nagyon érdekes kölcsönhatásokat eredményezhet.

I Új lemezén hallható a nagyzenekarra komponált és a Magyar Rádió 22-es stúdiójában felvett A szél virágai is, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának előadásában, Tibanyi László vezényletével, mely a kortárs magyar zeneszerzés első 5.1-es stúdiófelvétele. Voltaképpen milyen többletet ad a surround?

– Ez azt jelenti, hogy a térbeli öt hangszórónak (elől három, hátul kettő) és egy középen elhelyezett mélyhangszórónak köszönhe-

tően teljesen körbe veszi a hangzás a hallgatót. Mára már a házimozsi-rendszerekkel mindez lassan beépül a mindennapokba, ezért elérhető, és egyáltalán nem illuzórikus, mint volt három évtizede a kvadrofon-technika. A mozi hangzásigénye megteremtette azt a lehetőséget, hogy mi zeneszerzők is eljuthattunk oda, hogy ismét olyan tágas térben gondolkodhatunk, mint egykor a Gabrieli-fivérek Velencében.

I Önnél nagyon fontos a zenekari hangszerek térbeli elrendezése. Az új cd-n szintén hallható Kiáltások például az első olyan zenekari darabja, melyben minden egyes vonós hangszert megszóllaltató muzsikussal önálló szólópartitúrát játszik és ezekből a tér szélein két mini zenekar áll össze.

– Számomra mindig is fontos volt az akusztikai tér kihasználása. A Kiáltásokban már tudatosan folyik az akkordok térbeli mozgása. Egészen más egy akkord, ha olyan dinamikával van „megfűszerezve”, ami által megmozdul a tér. Soha nem masszaként

tekintek a zenekarra, hanem minden muzsikusra egyformán számítok. Ezért a partitúráim is hatalmasok. Az ülésrend sem hagyományos. A Debreceni Filharmonikusok által a Mini Fesztiválon előadott Figurák a táblán zenekari elrendezése például olyan volt, mint egy sakktábla. A vonósok egy rácsot alkottak és a rácsok közé voltak „beszúrva” a fafúvós és rézfúvós hangszerpárok, a zongora és az ütők pedig hátul foglaltak helyet. Ennek köszönhetően különböző párkarakterek beszélgettek egymással és a körbe ültetett vonósok hatalmas hangtömbjei söpörtek végig a színpadon, amit hagyományos ültetéssel nem lehetett volna elérni.

I Dolgozik most zenekari kompozícióon?

– Igen, A csillagok érintése című darabomon. Voltaképpen egy hármaverseny körvonalazódik – sajnos nagyon lassan –, egy hegedű-, ütő- és kürtszólistával, egészen különleges zenekari ülésrenddel. Három nagy tömb van. A szólisták átlós irányban helyezkednek el: középen az ütőt fogják körbe a rézfúvósok, jobb oldalon elől a fa-

fúvósok a hegedűssel, a színpad bal oldalán hátul áll a kürtös a vonósokkal. Tapasztalataim szerint a zenekari tagok is élvezik a szokatlan ültetéssel létrehozott egyedi, számukra is izgalmasan új hangzásokat.

I Említette, hogy számos, még meg nem írt darabot hordoz magában. Melyik lesz a következő, amibez hozzáfog?

– Régi adósságomat törlesztem egy, a debreceni Sonus Ütőegyüttesnek szánt kompozícióval, melynek címe Bridges (Hidak), ütőkre és elektroakusztikára. Nagyon aggaszt, hogy mi emberek nem értjük egymást, egyre messzebb kerülünk egymástól, például azért, mert nem egy felekezethez tartozunk. Van dolgok, amiket nem tudunk áthidalni, nem beszélünk róla, és ez egyre inkább zavar. A cím tehát nemcsak a hangszerek közti akusztikus, hanem az emberek közti spirituális hidakra is utal. Hiszem, hogy sokkal nagyobb szeretetben és békében lehetne élni, ha félre tudnánk tenni az ellentéteinket.

Kovács Ilona

Az áldozatok iránti tiszteletből

Izrael és a Wagner-tilalom

Sven Scherz-Schade

A németországi operakedvelőket nem különösebben foglalkoztatja Wagner antisemitizmusa. Gyakran csak a hozzáértők tudják, hogy Wagner a maga idejében ízetlen, rasszista módon kritizálta a zsidó zenét és a zsidó zeneszerzőket. Izraelben azonban más a helyzet. Bár itt is csak a téma iránt érdeklődők tudják, miért alakult ki a bayreuthi mester körül a kínos és feloldhatatlan helyzet, tény, hogy Izraelben 1938 óta nem

játsszák Wagner darabjait. Erről annak idején a Palestine Symphony Orchestra, a mai Israel Philharmonic Orchestra (IPO) elődje döntött a novemberi pogrom, a „kristályéjszaka” eseményeit követően. A holokauszt áldozatai iránti tiszteletből a zenekar a mai napig tartja magát ehhez a tilalomhoz. Azonban egyre több – elsősorban fiatal – izraeli zenész van, aki kérdéseket vet fel a tilalommal kapcsolatban.

Az Israel Chamber Orchestra (ICO) nem számított ilyen heves indulatokra és vitákra, amikor az osztrák vezető karnagy, Roberto Paternostro tel-avivi zenekara koncertmeghívást kapott 2011 júliusára Bayreuthba. „A meghívást követően megkérdezték a zenekar tagjait, szeretnének-e vendégként fellépni Bayreuthban, és a zenészek 95 százaléka úgy döntött, igen” – emlékszik vissza Christiane Yehudin Peterseim, az ICO szólofuvolistája. „Bayreuthi programunkon elsősorban zsidó zeneszerzők, például Mahler, Mendelssohn Bartholdy, Tzvi Avni művei szerepeltek. Emellett szeretnénk volna előadni Wagner Siegfried-idilljét is...” A terv miatt a zenekart rövid időn belül súlyos kritikák érték.

2011 tavaszán Izraelben a kulturális hírek középpontjában a mondvacsinált „ICO-botrány” állt, amelynek kapcsán számos hamis hír is napvilágot látott. Például, hogy a kamarazenekar a Bayreuthi Ünnepi Játékokon fog fellépni. „Nem,” – meséli Christiane Yehudin Peterseim, aki Németországban

született, és jó tíz éve vándorolt ki Izraelbe – „a meghívás Bayreuth városa részéről érkezett, nem az Ünnepi Játékok vezetésétől.” Apró, de nem elhanyagolandó különbség. Hiszen a kezdettől fogva a Wagner-család által vezetett Bayreuthi Ünnepi Játékokat a nemzetiszocializmus emlékeire való tekintettel Izraelben soha nem tekintették dicsőséges eseménynek. Az ICO tervezett bayreuthi fellépése kapcsán keletkezett heves viták azonban nem érintettek ilyen mélységeket. A Knesszetben a kormányzó Likud párt, Izrael legnagyobb konzervatív párt-szövetségének egyik képviselője a zenekar közpénzen történő támogatásának megvonását követelte. Javaslatát azonban a többség a művészi szabadság elleni támadásként elutasította. Ennek ellenére a legtöbb képviselő ellenezte, hogy az ICO Wagnert játszon – akár Bayreuthban, akár otthon.

A Wagner-szimbólum

„A kristályéjszakát követően az Israel Philharmonic Orchestra úgy döntött, nem játszik Wagnert” – világítja meg az összefüggéseket az izraeli karnagy és zeneszerző, Noam Sheriff. „Wagner ennek következtében szimbolikus személyiséggé vált, és a szimbólumok tulajdonsága, hogy berögződnek az emberek tudatába.” 1938 után több kísérlet is történt arra, hogy javítsanak a helyzeten: az első évek szigorú elutasítása enyhült, és az 1980-as években néha játszották Wagner zenéjét a rádióban. Ez a folyamat azonban „mára ismét a visszájára fordult” – folytatja Noam Sheriff, aki mint zenei főiskolai tanár tanította és a diákjaival játszatta is Wagner zenéjét. „A fiataloknak

meg kell ismerniük ezt a zenét, mert zenei nyelvezete egyedülálló, és nagymértékben befolyásolta későbbi művek zenekari hangzását” – állítja Noam Sheriff. „De a közönség előtt soha nem játszanék Wagnert. Addig semmiképp, amíg élnek holokauszt-áldozatok.” Az izraeli komolyzenei élet képviselőinek többsége úgy gondolkodik, mint Noam Sheriff.

Néhány évvel ezelőtt a zenészek maguk között a próbán játszottak már Wagnert, meséli az IPO hangversenymestere, Yigal Tunek. „Néhány kolléga szívesen adna elő Wagner-műveket..., de a zenekar tagjainak többsége addig nem szeretne közönség előtt Wagnert játszani, amíg élnek emberek, akiket ez fájdalmasan érinthet.” Yigal Tunek szerint tehát az idő jelenti a probléma megoldását. Korábban ugyanis Richard Strauss darabjait sem játszották. Napjainkban azonban már igen, annak ellenére, hogy Strauss ténylegesen részese volt a nemzetiszocialisták zsidóellenes terrorjának. Carl Orffot Hitler 1944-ben felvette a nemzetiszocialista rezsim legfontosabb művészeinek listájára, az ún. „istenáldotta tehetségek listájára”, napjainkban mégis játsszák műveit Izraelben. Más a helyzet azonban a megrögzült Wagner-szimbólum esetében.

Wagner jóval Hitler németországi hatalomra kerülése előtt élt. Azonban a zsidóság a zenében (*Das Judentum in der Musik*) című 1850-ben, illetve 1869-ben megjelent tanulmányában nem titkolta zsidógyűlöletét. Wagner zenéjének elfogadását befolyásolja az is, hogy Hitler is nagy tisztelője volt. Ennek tudatában logikusnak tűnik, hogy a zsidók Izraelben (amelynek egyetlen operaháza Tel-Avivban található) nem igazán érdekeltek abban, hogy Wagner műveit ünnepeljék. Logikus következmény az is, hogy Wagner neve összeforrt az említett és állandósult szimbolikus jelentéstartalommal. „A vitába sok olyan ember is belefolyt, akiknek lényegében véve fogalmuk sincs Wagner zenéjéről és életéről” – meséli Noam Sheriff ironikus hangon. Még a Knesszetben is hangzottak el mosolyra ingerlően neveltséges érvek. Például, hogy aki igazi izraeli hazafi, az nem játszik Wagnert. Azaz a passzivitás útján a zenészek sokkal többet tehetnének az antiszemitizmus ellen, mint ha Bayreuthba utaznak... Noam Sheriff felesége, Ella Milch-Sheriff zeneszerző alapvetően egyetért az elmondottakkal, itt azonban hozzáteszi: „Nem könnyű lenyelni azt, amit Wagner a zsidókról írt. Éppen ezért nem szabad hagyni, hogy azok folytassák a vitát, akiknek fogalmuk sincs a tényekről.”

Örök tilalom?

Ella Milch-Sheriffet művészi tevékenysége során mindig is foglalkoztatta a „második generáció”, azaz a holokauszt-áldozatok gyermekeinek identitása (lásd többek között a Baruchs Schweigen (Baruch hallgatása) című operáját, amelynek ősbemutatójára 2010-ben Braunschweigben került sor). „Az izraeli fiatalok ma olyan kérdéseket vetnek fel, amelyekről az állam megalakulását követő első években Izraelben senki sem volt hajlandó beszélni. Mindemellett ők részletekbe menően akarják megismerni a dolgok mögött rejlő összefüggéseket” – állítja Ella Milch-Sheriff, aki azonban azt is látja, hogy egyre többen vannak azok, akik egyáltalán nem foglalkoznak, és nem is akarnak foglalkozni interkulturális kérdésfelvetésekkel. Wagner és az izraeli zenei élet vonatkozásában szintén megmutatkozik a második generáció említett hozzáállása. Vannak, akik mernek szakítani a tabukkal, mint az ICO, amely a bayreuthi fellépése kapcsán meghívta Moshe Zimmermann történészt, hogy első kézből, szakembertől tájékozódjon az antiszemitizmusról és a németországi zsidók társadalomtörténetéről. De vannak olyanok is, akik tartanak a lényegi párbeszédetől. Yair Stern, a Jerusalem Symphony Orchestra vezetője arra a kérdésre, hogy el tudja-e képzelni, hogy zenekarával Wagner műveket mutasson be, elsőre így válaszolt: „Igen, de csak másodikként, ha már más megtette előttem. Ebben az egyben nem szeretnék az első lenni.” A kijelentésében rejlő szerénység humoros ugyan, de hiányzik belőle a bátorság, és nem könnyíti meg azoknak a zenészeknek a helyzetét sem, akik művészi, zenei indíttatásból fel szeretnék venni Wagner műveit repertoárjukba. A támogatásoknak a tilalom megszegőitől történő megvonásáról szóló Knesszetben belüli vitákban rejlő fenyegetés megtette hatását.

10 évvel ezelőtt Daniel Barenboim a Staatskapelle Berlin izraeli fellépése során a Trisztán és Izolda előjátékát adta elő ráadásul. Ez akkor botrányos cselekedetnek számított. Utólag maguk a zenészek is, akik alapjában véve egyetértettek a tilalom megszegésével, bosszúsan tekintettek az ügyre, amelyet követően az álláspontok még merevebbé váltak. A megrögzült Wagner-szimbólum megvitatására nem került sor, és az ICO körüli 2011-es vitáról sem mondható el, hogy „előrelépést” hozott volna. Ella Milch-Sheriff szerint „most van egy izraeli zenekarunk, amely miután saját országában nem játszhat Wagnert, külföldre utazott, hogy ott játsszon Wagnert... Ez így nincs rendjén!”

(*Das Orchester* 2011/12)

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARA

Február 5., vasárnap 11.00 Operaház

Kodály bérlet 3.

Farsang az Operában –
Latin karnevál
Gershwin: Cubai nyitány
Respighi:
Brazil impressziók
Ginastera: Estancia-dancas
Milhaud: Ökör a háztetőn
Piazzola: Liber tango
Moncayo: Huapango
Vez.: Héja Domonkos

Február 6., hétfő 19.30 Operaház

*Farsang az Operában –
Latin karnevál*

Dobnányi bérlet 5.

Gershwin: Cubai nyitány
Respighi: Brazil impressziók
Ginastera: Estancia-dancas
Milhaud: Ökör a háztetőn
Piazzola: Liber tango
Moncayo: Huapango
Vez.: Héja Domonkos

Február 25., szombat 19.30 Operaház

Mahler bérlet 3.

Mozart: Varázsfuvola
nyitány
Mozart:
C-dúr szimfónia KV 551,
Csajkovszkij: V. szimfónia
Vez.: Christoph Eschenbach

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 27., péntek 19.00 Duna Palota – Színházterem

Tavaszi bérlet 1.

Haydn: 88. G-dúr szimfónia
Beethoven:
Hangversenyária
Schubert:
5. B-dúr szimfónia D 485
Km.: Szakács Ildikó (ének)
a 2011. évi Fischer Annie
ösztöndíj nyertese
Vez.: Antal Mátyás

Február 5., vasárnap 10.30

Duna Palota – Színházterem

Ifjúsági bérlet 4.

„Á, bé, cé, dé, rajtam kezdé”
– Kodály Zoltán
(Háry János szvit,
Galántai táncok)
Vez.: Deák András
Műsorvezető:
Zelinka Tamás

Február 10., péntek 19.00 Duna Palota – Színházterem

Tavaszi bérlet 2.

Mozart: Adagio és fuga
c-moll KV 546
Haydn:
C-dúr gordonkaverseny
Schubert:
7. C-dúr szimfónia D 944
Km.: Karasszon Dénes
(gordonka) a 2011. évi
Fischer Annie ösztöndíj
nyertese
Vez.: Medveczky Ádám

Február 24., péntek 19.00 Duna Palota – Színházterem

Tavaszi bérlet 3.

Mozart: B-dúr szerenád
(Gran Partita) KV 361
Csajkovszkij:
Vonósszerenád op. 48
Vez.: Gál Tamás

Március 4., vasárnap 10.30 Duna Palota – Színházterem

Ifjúsági bérlet 5.

Híres bécsi mesterek

(Haydn, Mozart,
Beethoven, Schubert,
Ifj. Johann Strauss)
Vez.: Ménesi Gergely
Műsorvezető:
Zelinka Tamás

Március 9., péntek 19.00 Duna Palota – Színházterem

Tavaszi bérlet 4.

Hidas: Violina
Gulda: Csellóverseny
(magyarországi bemutató)
Mozart:
g-moll szimfónia KV 550
Km.: Christian Tanase –
hegedű (Románia)
Eldar Saporayev – cselló
(Kazahsztán)
Vez.: Reiner Hobe
(Németország)

Március 25., vasárnap 10.30

Duna Palota – Színházterem

Ifjúsági bérlet 6.

*Találkozás Liszt Ferenc
barátaival*

(Párizs: Berlioz, Lipcse:
Schumann, Mendelssohn,
Milano: Verdi, Budapest:
Erkel)
Vez.: Deák András
Műsorvezető:
Zelinka Tamás

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Január 29., vasárnap 19.00 Győr, Richter-terem

Operett

Népszerű operett melódiák
Vez.: Rác Márton
Km.: Szabóki Tünde,
Janza Kata, Dolhai Attila,
Nyári Zoltán

Február 2., csütörtök 9.00, 10.30, 14.00

Győr, Richter-terem

Ifjúsági koncert

Muszorgszkij:
Egy kiállítás képei
Vez.: Berkes Kálmán

Február 10., péntek, 19.00 Győr, Richter-terem

F-DÚR

R. Strauss: Till Eulenspiegel
vidám csínyjei, op. 28
R. Strauss:
Duett-Concertino klarinét-
ra, fagottra és zenekarra,
AV. 147
L. van Beethoven:
VI. (F-dúr) „Pastorale”
szimfónia, op. 68
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Berkes Kálmán – kla-
rinét,
Szalai Edina – fagott

Február 19., vasárnap 15.00

St. Lambrecht, Ausztria

Vez.: Hans Schamberger
Km.: Keszei Bori – ének

Február 20., hétfő 19.30

Feistritz, Ausztria

Vez.: Hans Schamberger
Km.: Keszei Bori – ének

Február 25., szombat 19.00 Győr

Richter-terem

AMADEUS

W. A. Mozart:
Cosi fan tutte – nyitány,
KV 588
W. A. Mozart: A-dúr
hegedűverseny, KV 219
I. Sztravinszkij: Petruska
Vez.: Gilbert Varga
Km.: Baráti Kristóf –
hegedű

Március 1., csütörtök 18.00 Győr

Richter-terem

*III. Kantharos civil összefo-
gás Gála*

Vez.: Berkes Kálmán

Március 4., vasárnap 16.00 Győr

**Egyetemi Hangverseny-
terem**

RITMUS

I. Sztravinszkij:
A katona története
Reményi A.:
Music for Amadinda
Művészeti vezető:
Berkes Kálmán
Közreműködnek: a Győri
Filharmonikus Zenekar
művészei

Március 10., szombat 19.00 Győr

Richter-terem

A MI SZÓLISTÁINK

J. S. Bach: V. D-dúr
Brandenburgi verseny,
BWV 1050
K. D. von Dittersdorf:
D-dúr sinfonie concertante
M. Ravel:
Pavane egy infánsnő halálára
M. Ravel: La Valse
M. Ravel: Bolero
Vez.: Berkes Kálmán
Km.:
Kovács Katalin – fuvola,
Lukács Éva – hegedű,

Szekendy Tamás –
csembaló,
Kataoka Marine – brácsa,
Horváth Mihály –
nagybőgő

Március 23., péntek 19.30 Szombathely

Bartók Terem

G. Rossini: Il Signor
Bruschino – nyitány
M. Ravel: Tzigane
P. de Sarasate:
Cigánydalok op.20
Bartók B.:
Concerto Sz. 116, BB 123
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Lendvay József –
hegedű

Március 24., szombat 19.00

Győr

Richter-terem

VIOLIN ÉS CONCERTO

G. Rossini: Il Signor
Bruschino – nyitány
M. Ravel: Tzigane
P. de Sarasate:
Cigánydalok op.20
Bartók B.:
Concerto Sz. 116, BB 123
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Lendvay József –
hegedű

KODÁLY FILHARMÓNIA DEBRECEN

Február 11., szombat 19.30 Bartók terem

*Farsangi meglepetés koncert
Strauss műveiből.*

Február 16., csütörtök 19.30

Bartók terem

*Kamarazenekari koncert
Schubert és Brahms műveiből*
F. Schubert:
d-moll vonósnégyes –
„A halál és a leánya” D 810
J. Brahms:
G-dúr vonósötös Op. 111
Km.: Alexáné Kardos
Ildikó, Tihanyi-Géczi
Mirjam, Kissné Galuska
Anikó, Béni Tibor

KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN

Február 23., csütörtök 19.30, Bartók terem

Gulyás bérlet IV. (B/6)

Bach:
János-passió BWV 245
Kálmán László (evangélistá-
ta), Kovács István (Pilátus +
basszus áriák), Szűcs Ferenc
(Jézus), Stefanik Márta
(szopránáriák),
Megyesi Zoltán (tenoráriák)
Kodály Filharmonikusok
Debrecen
Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Pad Zoltán

Március 8., csütörtök 19.30

Bartók terem

(A/7)

Verdi-Bartók-Respighi
G. Verdi:
A végzet hatalma-nyitány
Bartók B.: Két portré op. 5
O. Respighi: Római trilógia
Alexáné Kardos Ildikó –
hegedű
Kodály Filharmonikusok
Debrecen
Vez.: Kollár Imre

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Február 8., szerda 18.00 Festetics Palota Tükörterme

Festetics-bérlet

Mozart:
D-dúr divertimento, K. 136
Mozart: A-dúr
hegedűverseny, K. 219
Csajkovszkij:
Vonósszerenád
Km.: Kokas Katalin
Hangversenymester és
karmester:
Kelemen Barnabás

Február 22., szerda 19.30 Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szöke Tibor-mesterbérlet
Graeme Koehne:

Elevator music
Mendelssohn:
e-moll hegedűverseny
Dvořák: IX., e-moll
szimfónia (Az Újvilágból)
Km.: Svetlin Roussev
Vez.: Nicholas Milton

Március 1., csütörtök 18.00 Festetics Palota Tükörterme

Festetics-bérlet

Bach: V., D-dúr Branden-
burgi verseny BWV. 1050
Sztravinszkij:
D-dúr (Bázei) concerto
Farkas Ferenc:
Serenata Concertante
Haydn:
D-dúr szimfónia, No. 1.
Km.:
Pilz János – hegedű
Oross Veronika – fuvola
Varga Judit – csembaló
Vez.: Takács-Nagy Gábor

Március 3., szombat 10.00 és 11.30

Magyar Nemzeti Múzeum

*Unokák és nagyszülők
hangversenyei*

Szedjük szét és rakjuk
össze!
Erkel:
Hunyadi László – nyitány
Kodály: Galántai táncok
Vez.: Takács-Nagy Gábor

Március 9., péntek 19.00

Olasz Kultúrintézet

Lukács Miklós-bérlet

Hidas: Fantázia gondolkára
és fúvós együttesre
Dohnányi:
D-dúr hangversenydarab
gondolkára, Op 12.
Dohnányi:
II., E-dúr szimfónia, op. 40
Km.: Nagy Róbert
Vez.: Győriványi Ráth
György

Március 22., csütörtök 19.00

Olasz Kultúrintézet

Erdélyi Miklós-bérlet

Sosztakovics:
Jazz-szvit No.1.
Bernstein:
Candide – nyitány

Rachmanyinov: I., d-moll
szimfónia, op. 13
Vez.: Kesselyák Gergely

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 29., vasárnap 19.30 Művészetek Palotája, Fesztivál Színház, Budapest

Olsvay Endre: Ad notitiam
Gyöngyösi Levente:
II. szimfónia
Dubrovay László:
III. zongoraverseny
Sugár Miklós:
Jubileumi zene
Durkó Zsolt:
A Jelenések könyvének
margójára- oratórium
MR Énekkar
Vez.: Kovács László

Február 6., hétfő 12.30 Művészetek Háza, Miskolc Ifjúsági koncert

Edward Elgar:
Délien – nyitány
Edward Elgar:
e-moll csellóverseny
Leonard Bernstein:
West Side Story – szvit
Cselló: Várdai István
Vez.: Kovács László

Február 6., hétfő 19.00 Művészetek Háza, Miskolc Szezonbérlet

Edward Elgar:
Délien – nyitány
Edward Elgar:
e-moll csellóverseny
Leonard Bernstein:
West Side Story – szvit
Cselló: Várdai István
Vez.: Kovács László

Február 7., kedd 19.00 Kodály Zoltán Zenei Általános Iskola, Nyíregy- háza

Elgar: Délien – nyitány
Elgar: E-moll csellóverseny
Bernstein:
West Side Story-szvit

Cselló: Várdai István
Vez.: Kovács László

Február 8., szerda 19.00
Grand Hotel Aranybika,
Debrecen

Elgar: Délen- nyitány
Elgar: E-moll csellóverseny
Bernstein:
West Side Story- szvit
Cselló: Várdai István
Vez.: Kovács László

Február 11., szombat 15.30
Művészetek Háza, Miskolc
Játsszunk zenét
a Szimfonikusokkal!

Történetek Ütemvárosból
Forgatókönyvíró és
műsorvezető: Csuka Tímea
Vez.: Kovács László

Február 20., hétfő 14.00
Művészetek Háza, Miskolc
Ifjúsági koncert

Gyöngyösi Levente:
II. szimfónia
Felix Mendelssohn-
Bartholdy:
e-moll hegedűverseny
Wolfgang Amadeus Mozart:
C-dúr „Linzi” szimfónia
K. 425
Hegedű: Soós Gábor
Vez.: Kovács László

Február 20., hétfő 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Népszerű zenei esték

Gyöngyösi Levente:
II. szimfónia
Felix Mendelssohn-
Bartholdy:
e-moll hegedűverseny
Wolfgang Amadeus Mozart:
C-dúr „Linzi”
szimfónia K. 425
Hegedű: Soós Gábor
Vez.: Kovács László

Február 27., hétfő 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Szezonbérlet

Dohnányi Ernő:
Ruralia Hungarica
Bartók Béla: Brácsaverseny
Tóth Péter: Balkán expressz
Kodály Zoltán:

Háry János – szvit
Brácsa: Nagy Sándor
Vez.: Török Géza

Március 3., szombat 19.00
Művészetek Palotája,
Budapest

Szimfonikus felfedezések
Gyöngyösi Levente:
II. szimfónia
Oláh Kálmán: Passacaglia
For Orchestra & Jazz Trio
Dvořák:
„Új Világ” szimfónia
Km.: Oláh Kálmán Trió
Vez.: Kovács László

Március 5., hétfő 11.00
Kazincbarcika
Ifjúsági koncert
„Mitől szól...?”
Vez.: Kovács László

Március 5., hétfő 16.00
Ózd
Ifjúsági koncertek
„Mitől szól...?”
Vez.: Kovács László

Március 6., kedd 10.30
Mályi
Ifjúsági koncert
„Mitől szól...?”
Vez.: Kovács László

Március 6., kedd 12.30
Mezőcsát
Ifjúsági koncert
„Mitől szól...?”
Vez.: Kovács László

Március 6., kedd 13.30
Mezőcsát
Ifjúsági koncert
„Mitől szól...?”
Vez.: Kovács László

Március 7., szerda 10.00,
11.00, Edelény
Ifjúsági koncertek
„Mitől szól...?”
Vez.: Kovács László

Március 14. szerda 19.00
Művészetek Háza, Miskolc
Mesterbérlet
Franz Schubert:
Rosamunda – Nyitány

Dubrovay László:
III. zongoraverseny
Franz Schubert:
IV. c-moll szimfónia
Igor Fjodorovics
Sztravinszkij: Tűzmadár –
szvit
Zongora: Holics László
Vez.: Héja Domonkos

Március 24., szombat 20.00
Református templom,
Richterswil, Svájc
Közreműködnek:
Frauenchor Richterswil,
Sängerverein Richterswil
Vez.: Claudio Danuser

Március 25., vasárnap
17.00, Református temp-
lom, Richterswil, Svájc
Közreműködnek:
Frauenchor Richterswil,
Sängerverein Richterswil
Vez.: Claudio Danuser

NEMZETI
FILHARMONIKUSOK

Február 16., csütörtök
19.30, Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem
Ferencsik bérlet/4.

Pjotr Iljics Csajkovszkij:
D-dúr hegedűverseny, op.35
Maurice Ravel:
A gyermek és a varázslatok
Km.:
Mira Tujakbajewa – hegedű
Rác Rita – szoprán
Meláth Andrea, Schöck
Atala, Lehócz Andrea – alt
Gavodi Zoltán – tenor
Cser Krisztián – basszus
a Nemzeti Énekkar (kar-
igazgató: Antal Mátyás)
Vez.: Kocsis Zoltán

Március 1., csütörtök 19.30
Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem
Ferencsik bérlet/5.

Frederick Delius:
Az első tavaszi kakukkszó
(On Hearing the First
Cuckoo Spring)

Benjamin Britten:
Zongoraverseny, op.13
Edward Elgar:
II. szimfónia, op.63
Km.: Jean Louis Steuerman
– zongora
Vez.: James Judd karmester

Március 11., vasárnap
11.00 és 15.00

MŰPA Fesztivál Színház
Ifjúsági bérlet /3.
A gyermek és a varázslatok
Maurice Ravel:
A gyermek és a varázslatok
Km.: a Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Antal Mátyás)
és énekes szólisták
Műsorvezető:
Kovács Sándor
Vez.: Kocsis Zoltán

ÓBUDAI DANUBIA
SZIMFONIKUS
ZENEKAR

Január 28., szombat 18.00
Pécs, Kodály Központ
(Breuer M. sétány 4. – ko-
rábban Universitas utca)
„Maestro Silló”

Bizet-Scsedrin:
Carmen szvit ütőkre és
vonós zenekarra
Vinicio Meza: Versenymű
négy harsonára és zenekarra
Közreműködik:
Corpus Harsonakvartett
Villa-Lobos: Bachianas
Brasileiras, no.5 – szoprán
hangra és nyolc csellóra
Közreműködik: Rác Rita
Piazzolla-átiratok ének-
hangra, tangó-kvartettre és
zenekarra
Közreműködik:
Wiedemann Bernadett,
Quartett Escualo
Vez.: Silló István

Április 14. szombat, 19.00
Nemzeti Színház, Nagy-
színpad
Danubia + Nemzeti Bérlet 3.
koncert
„Itália”
Rossini: Semiramis – nyitány

Respighi: Róma fenyői
 Respighi: Róma kútjai
 Respighi: Római ünnepek
 Vez.: Héja Domonkos

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

Január 28., szombat 18.00 Kodály Központ

Maestro Silló

Bizet / Scsedrin:
 Carmen szvit
 V. Meza: Versenymű 4
 harsonára és zenekarra
 Villa-Lobos: Bachianas
 brasileiras No.5
 Piazzolák énekhangra és
 zenekarra
 Vez.: Silló István
 Km.: Rác Rita – szoprán,
 Wiedemann Bernadett –
 mezzoszoprán,
 Corpus Harsona Kvartett,
 Quartett Escualo,
 Óbudai Danubia Zenekar

Február 4., szombat 18.00 Kodály Központ

Segítség, komolyzene!

Hang - szerelés mesterfokon
 Bach: h-moll szvit
 Vez.: Vass András
 Szólista: Gárdai Viktória
 Km.: Bujtor Balázs,
 László Csaba

Február 18., szombat 15.00, 16.30, Kodály Központ

– **Csigaház**

Áll a bál

A Pannon Filharmonikusok
 egyedi zenei programja
 KICSIKNEK! (4-8 év)
 Km.: Török Elek – basszus-
 klarinét, Murin Jaroslav –
 brácsa, Deák Márta – hege-
 dű, Sturcz László – oboa

Március 2., péntek 19.30

Művészetek Palotája

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem,

Budapest

Pannon koncertsorozat

Hacsaturján:

D-dúr fuvolaverseny
 Berlioz:
 Fantasztikus szimfónia
 Vez.: Pawel Przytock
 Km.: Michael Martin Kofler
 – fuvola

Március 3., szombat 18.00

Kodály Központ

Maestro Przytock

Hacsaturján:
 D-dúr fuvolaverseny
 Berlioz:
 Fantasztikus szimfónia
 Vez.: Pawel Przytock
 Km.: Michael Martin Kofler
 – fuvola

Március 8., csütörtök 19.30

Kodály Központ

Klasszjazz Kreatív Műhely

M. Haydn: G-dúr notturnó
 F. Snétberger / M.
 Stockhausen: „Landscapes“
 M. Stockhausen:
 „Ascent and Pause“
 F. Snétberger:
 „In Memory for my People“
 (Hallgató; Emlékek; Tánc)
 Vez.: Kovács László
 Km.:
 Snétberger Ferenc – gitár,
 Markus Stockhausen –
 trombita

Március 10., szombat 18.00

Kodály Központ

Segítség, komolyzene!

Francia saláta nyenceknek
 Berlioz:
 Fantasztikus szimfónia
 Vez.: Vass András
 Km.: Bujtor Balázs,
 László Csaba

Március 15., csütörtök

19.00

Kodály Központ

Ünnepi díszhangverseny

Vez.: Bogányi Tibor

Március 24., szombat 15.00, 16.30

Kodály Központ

– **Csigaház**

A Pannon Filharmonikusok

egyedi zenei programja

KICSIKNEK! (4-8 év)

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Február 13., hétfő

Vásáry Tamás és a Savaria
 Szimfonikus Zenekar
 kamaraversenyének
 győztesei

Február 16., csütörtök 19.30

Bartók Terem

Szimfónia bérlet

R. Strauss: Rózsalovag szvit
 Négy utolsó ének
 Don Juan szimf. költemény
 op. 20
 Till Eulenspiegel vidám
 csínyei op. 28
 Vez.: Vásáry Tamás
 Km.: Bazsinka Zsuzsanna

Február 29., szerda 19.30

MŰPA

Tóth Péter:
 Canzonieri – ősbemutató
 Kocsár Miklós:
 Csellóverseny
 Sibelius: V. (Esz-dúr)
 szimfónia, op.82.
 Km.: Rohmann Ditta
 Vez.: Kocsár Balázs

Március 10., szombat 19.00

Bartók Terem

Opera bérlet

W. A. Mozart:
 Szöktetés a szerájból
 Vez.: Kovács János

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Február 13. hétfő, 19.30

Színház

Vidám farsangi est – Lions

Gála

Km.:
 Illényi Katica – hegedű
 Vez.: Silló István

Február 28. kedd, 12.00

Színház

Ifjúsági hangv. délidőben/2

Stravinsky: Petruska

Február 28., kedd 19.30

Színház

Fricsay/3

Bartók: Két arckép op. 5
 Schumann: a-moll zongora-
 verseny op.54
 Stravinsky: Petruska
 (Burleske négy képben)
 Km.:
 Balázs János – zongora,
 Kosztándi István – hegedű,
 Vez.: Gyüdi Sándor

Március 6., kedd 19.30

Színház,

Vászy/4

Rachmaninov:
 A holtak szigete, op.29
 A. Copland: Klarinétverseny
 Sosztakovics:
 VIII. szimfónia, op.65
 Km.: Zoltán Péter – klarinét
 Vez.: Kesselyák Gergely

Március 25., vasárnap

11.00, Színház

Matiné/3

„Olasz barokk muzsika“
 Albinoni: Concerto grosso
 Locatelli: D-dúr
 hegedűverseny
 Vivaldi:
 h-moll gordonkaverseny
 Locatelli:
 f-moll concerto grosso
 Szegedi Kamarazenekar
 Szólista: Kosztándi István
 – hegedű,
 Kőrösi Györgyi – gordonka
 A műsort ismerteti:
 Meszlényi László

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Február 6., hétfő 19.00

Aba-Novák Kulturális

Központ Liszt Ferenc

hangversenyterme

Aba-Novák bérlet 4.

„Alla spagnola“
 Lalo: Spanyol szimfónia
 Bizet: Carmen-szvit 1-2
 Km.: Szecsődi Ferenc
 (hegedű)
 Vez.: Bolyky Zoltán

Március 5., hétfő 19.00

**Szolnoki Főiskola,
CAMPUS főépület**

Campus bérlet 3.

Mese-est II.
Purcell:
Tündérr királynő-szvit
Mozart:
Varázsfuvola – nyitány
Humperdinck:
Jancsi és Juliska – nyitány
Csajkovszkij:
Diótörő-szvit
Km.: Szolnoki Táncműhely
Művészeti vezető: Szitt
Melinda, a Magyar
Táncművészeti Főiskola
tanára
Vez.: Bolyky Zoltán

Március 19. hétfő, 19.00

**Aba-Novák Kulturális
Központ Liszt Ferenc
hangversenyterme**

Aba-Novák bérlet 5.

„Szférák zenéje”
R. Strauss:
Tod und Verklärung
(Halál és a lányka)
Tondichtung op.24
G. Mahler: IV. (G-dúr)
Szimfónia („Das
himmlische Leben”)

Km.: Lőrincz Judit (szoprán)
Vez.: Izaki Maszahiro

Március 26. hétfő, 19.00

Városháza díszterme

Fantázia bérlet 4.

„ALLA UNGARESE”
Kodály Zoltán:
A Magyar rondo
J. Haydn: D-dúr Zongora-
verseny Hob. XVIII:11
Beethoven: II. (B-dúr)
Zongoraverseny op.19
Km.: Fujii Aki a zenekar
Premier szólistája (zongora)
Vez.: Izaki Maszahiro

**ZUGLÓI FILHARMÓNIA
– SZENT ISTVÁN
KIRÁLY SZIMFONIKUS
ZENEKAR
ÉS ORATÓRIUMKÓRUS**

Február 19., vasárnap 19.30

Művészetek Palotája

Szimfonikus Felfedezések

Bérletsorozat V/4.
Erkel Ferenc: Hunyadi
László – nyitány

Dohnányi Ernő:
Gordonkaverseny op. 12.
Km.:
Devich Gergely – cselló
Csemiczky Miklós:
Supra firmam petram
misztériumjáték basszus
hangra, vegyeskarra és
zenekarra (2005)
Km.: Kovács István
Kodály Zoltán:
Galántai táncok
Vez.: Záborszky Kálmán

**Február 25., szombat 10.30,
16.00**

**Február 26., vasárnap
16.00**

Zuglói Zeneház Nagyterem

Pastorale 2012 IV/1.

Versenygyőztesek
főszerepben
Énekes, hangszeres és
balett-szólók
Vendégeink:
a Magyar Táncművészeti
Főiskola
ifjú balett-táncosai
Km.:
a Zuglói Filharmónia –
Szent István Király Szimfo-
nikus Zenekar
Vez.: Záborszky Kálmán

**Február 28., kedd 29.,
szerda, március 1., csütör-
tök, 6., kedd, 7., szerda, 8.,
csütörtök, 8:30 – 9:20; 9:50
– 10:40; 11:10 – 12:00**

*50 perces Komplex Ifjúsági
Előadások*

„Kossuth Lajos és kora”
Zuglói Zeneház Nagyterem
Zugló nagycsoportos
óvodásoknak és zuglói
általános iskolák alsó
tagozatosainak
Kb. 4 500 gyermeknek,
tanulóknak, életkoruknak
megfelelő zenei, irodalmi,
történelmi előadások a Zug-
lói Filharmónia szervezésé-
ben és előadásában.

**Március 22., csütörtök
20.00**

Szent Mihály templom

Tavaszi Fesztivál 2012.

Lajtha: Három Mária
himnusz Op. 65
J. Haydn: Missa Cellensis
„Cäcilienmesse” 1766
közreműködnek: Geszthy
Veronika, Gémes Katalin,
Megyesi Zoltán,
Cser Krisztián
Vez.: Záborszky Kálmán

TISZTELT OLVASÓNK!

Amennyiben Önt érdeklik a Zenekar újság témái, ne tétovázzon megrendelni a teljes cikkekkel tartalmazó újságot!

ÖN IS LEGYEN ELŐFIZETŐNK!

a a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja

Megjelenik: évi 6 alkalommal • Éves előfizetőknek 295 Ft/db + postaköltség 195 Ft/db
6 szám: 1770 Ft +postaköltség 1170 Ft • Összesen 2940 Ft/év

Eljut: A magyar hivatásos szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, és a zene iránt érdeklődőkhöz.

Foglalkozik: A magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangverseny-kritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszertörténettel, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint hangverseny-programokkal.

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujsg.hu

Megrendelés esetén kérjük feltüntetni a pontos címet, valamint csekk, vagy áfás számla igényét.

Utóbbi esetén kérjük a számlázási cím feltüntetését is.

FELHÍVÁS

A Győri Filharmonikus Zenekar próbajátékot hirdet az alábbi állásra:

CSELLÓ TUTTI

A próbajáték időpontja:

2012. március 22., csütörtök 14 óra

A próbajáték helyszíne:

Győr, Richter-terem

(9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- J. S. Bach: D-dúr, c-moll, vagy Esz-dúr szvitekből 2 ellentétes karakterű táncjáték, vagy prelúdium
- J. Haydn: D-dúr csellóverseny I. tétel kadenciával
- Zenekari szemelvények:
Brahms: III. szimfónia 3. tétel
Mendelssohn: Szentivánéji álom N-O-ig
Beethoven: V. szimfónia 2. tétel
Beethoven: IX. szimfónia 4. tétel Recitativo
Verdi: Requiem-Offertorio
Bartók: Zene...2. tétel
Csajkovszkij: Vonósszerenád 2. tétel vonósötös formában karmesterrel

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) kérjük eljuttatni 2012. március 20-ig.

A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvehető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérőt a zenekar igény szerint biztosít.

További információ a zenekar titkárságán, Ősz Gábor zenekari titkárnál. Tel: 30/86 41 693

Az álláshely betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20. §-ban előírtak megléte szükséges.

Bérezés: megegyezés szerint

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2012. január 12.

*Fűke Géza s.k.
igazgató*

A Magyar Állami Operaház pályázatát hirdet I. HARSONA (váltó altharsona)

pozíció betöltésére

Jelentkezési határidő:

2012. január 15.

Pályázni részletes szakmai életrajzzal lehet, melyet személyesen a Magyar Állami Operaház zenekari irodáján (1065 Budapest, Hajós utca 8–10.) 10 és 14 óra között kérjük leadni, vagy az orchestra@opera.hu e-mail címre elküldeni!

További felvilágosítás a zenekari irodán:

a 331-9478-as telefonszámon.

A sikeres pályázók 2012. február 13-án próbajátékon vesznek részt, melyre január 23-ig meghívást kapnak.

A próbajáték helyszíne:

Magyar Állami Operaház Jókai utcai próbaterme (Budapest VI., Jókai utca 2–4.)

Időpont: 2012. február 13., 10 óra

A próbajáték 2 fordulóban kerül megrendezésre:

- 1. forduló: függöny mögött
- 2. forduló: függöny előtt

A próbajáték anyaga:

- I. forduló: F. David: Concerto I. és II. tétel kadenciával és J. G. Albrechtsberger: Concerto I. tétel kadenciával
- II. forduló: Zenekari állások:
Schumann: 3. szimfónia (altharsona)
Brahms: I. szimfónia (altharsona)
Mozart: Requiem Tuba mirum
Ravel: Bolero
Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Mahler: 3. szimfónia
Verdi: Othello
Wagner: Walküre
Rossini: Tell Vilmos
Wagner: Lohengrin

A kijelölt zenekari anyagok kottája a Zenekari Irodán vehető át, vagy kérésre e-mailben elküldhető.

A próbajáték résztvevőinek sorrendjét február 13-án reggel sorsolással döntjük el, a próbajátékhoz zongorakísérőt biztosítunk.

Kinevezési feltételek:

- magyarországi tartózkodási engedély beszerzése (külföldi állampolgár esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély beszerzése (külföldi állampolgár esetén)
- állandó budapesti, vagy Budapest környéki tartózkodás
- állandó beoszthatóság – megbeszélés szerint
- állás betöltésének kezdete: megegyezés szerint
- munkáltatói döntés alapján határozott vagy határozatlan időre
- illetmény és juttatások: Az illetmény megállapítására és a juttatásokra a „Közalkalmazottak jogállásáról szóló” 1992. évi XXXIII. törvény rendelkezései az irányadók
- adózás Magyarországon

A próbajáték résztvevői részére útiköltséget és szállást nem áll módunkban fizetni.

Budapest, 2011. december 13.

Zenekari Igazgatóság

BEJELENTKEZÉS / felhasználónév / Elfelejtett jelszó / Gyorskeresés...

zeneKar
interaktív folyóirat 2012. JANUÁR 23
főoldal / regisztráció / impresszum / rólunk

Hírek / Kiemelt cikkek / Műhely / Zenei életről / Zenekar újság / Művészeti szervezetek / Partnereink / Hangszerbörze / Kérlek.

Zenekar labdarúgó bajnokság

Különleges találkozó zajlott le ma a budapesti szimfonikus zenekarok tagjai között: labdarúgó bajnokságot rendeztek a Fehérvári Úti fedett pályán. A szervező és ötletgazda Bodor János, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar igazgatója mondta, hogy most budapesti zenekarok közt (Budapesti Fesztiválzenekar, Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar, Concerto Budapest, MÁV Szimfonikus Zenekar, Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Operaszínház és Rádiózenekar) részt vett a találkozón még a Honvéd Férfiak is.

Próbajátékok FRISS

- Próbajáték cselló tütli állásra
- Próbajáték I. harsona állásra

>> TOVÁBBI PRÓBAJÁTEKOK

Parlando

Magyar Zenevezetők és Táncművészek Szakszervezetének zenepedagógiai folyóirata.

Eseménynaptár

<< Előző / HÍRLEVELEK / Köv. / HONAP / >>

2012. Január

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
						01
02	03	04	05	06	07	08
09	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
	24	25	26	27	28	29
30	31	01	02	03	04	05

Mai dátum

ESEMÉNYEK
Miskolci Szimfonikus Zenekar

AMI BENNÜNKET ÉRDEKEL – NAPI FRISSÍTÉSSEL!

A zenekar újság online változata több hírrel, friss próbajáték kiírásokkal, hangverseny programokkal, archív cikkeivel zene-kar.hu címen!

A Zenekar újságot 1994-ben indította a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete. A kéthavonta megjelenő folyóirat azóta is az egyetlen olyan szaklap, amely kimondata a szimfonikus zenekarokhoz és azokról szól, érintve minden olyan témát, amely a zenészek érdeklődési körébe tartozik: közélet, hangversenykritika, zenetörténet, hangszervilág, oktatás, egészség. A nyomtatott újság azonban nem tudja már betölteni gyorsuló világunk egyre nagyobb információéhségét, ezért párhuzamosan létrehoztuk a papíralapú újság internetes változatát, amely napi információkkal és érdekes interjúkkal, szakmai vitákkal kívánja olvasóitól igényeit kielégíteni.

Internetes portálunkon napi frissítéssel olvashatunk a magyar zenei közélet eseményeiről, kritikai rovatainkban a szimfonikus zenekaraink Budapesten megrendezett hangversenyeiről. Ezek mellett könyv és CD kritikákat, zenetörténeti tanulmányokat teszünk közzé, és Műhely rovatunkban foglalkozunk a kultúrát érintő kormányzati döntésekről, azok hátteréről. Hírt adunk tudományos kutatásokról a zenei-, valamint a zenekarok oktatás terén, a zenekarok muzsikusok egészséges életmódjával foglalkozó tudományos kutatásokról illetve a munkahelyi ártalmakról, új hangszerokről, hangszerkészítési módszerekről és egyéb elméleti kérdésekről, zenekar programokról, fesztiválokról, versenyekről és nem utolsósorban próbajátékokról, álláslehetőségekről.

RSS

A legfrissebb híreink és a próbajáték lehetőségek már közvetlenül elérhetők az RSS szolgáltatásunkon keresztül, akár mobiltelefonon is.
HÍREK: [feed://zene-kar.hu/rss/news_rss.php](http://zene-kar.hu/rss/news_rss.php)
PRÓBAJÁTEKOK: [feed://zene-kar.hu/rss/probajatekok_rss.php](http://zene-kar.hu/rss/probajatekok_rss.php)

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA, A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

e-mail: info@zenekarujsg.hu

www.zene-kar.hu

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

A kiadvány az Allym Kft. gondozásában készült.

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft..

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcíme: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
<http://www.bpo.hu>

DUNA szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Próbatérem: 1038 Budapest, Csobánka tér 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
Bérlétfelvétel: 06/20 937-1399
www.dunaszimfonikusok.hu
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

Cyőri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@dbfilharmonikusok.hu
gazdvez@dbfilharmonikusok.hu
halasz.edit@dbfilharmonikusok.hu
www.dbfilharmonikusok.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em 4., kapucsengő: 26.
Levélcíme: 1399 Budapest, Pf. 716
Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
E-mail: info@danubiazzenekar.hu
www.danubiazzenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokszimfonikusok.hu
www.szolnokszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Nonprofit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E-mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu
<http://www.szentistvanzene.hu>

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC